

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΙΘ'

Τετάρτη 16 Μαΐου 2018

ΘΕΜΑΤΑ

A. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Επικύρωση Πρακτικών, σελ. 7627
2. Ανακοινώνεται ότι τη συνεδρίαση παρακολουθούν μαθητές από το 3ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω Αττικής, το 17ο Δημοτικό Σχολείο Περιστερίου, τα Μοντεσσοριανά Σχολεία και το 1ο Γυμνάσιο Σκάλας Ωρωπού, σελ. 7632, 7750, 7751, 7758
3. Ανακοινώνεται ότι τη συνεδρίαση παρακολουθούν οι πρώην Πρόεδροι της Βουλής κ.κ. Απόστολος Κακλαμάνης και Βύρων Πολύδωρας, εκπρόσωποι του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ποντιακού Ελληνισμού, της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ποντιακών Σωματείων, της Παμποντιακής Ομοσπονδίας Ελλάδος, του Συνδέσμου Ποντιακών Σωματείων Νοτίου Ελλάδος και Νήσων και των τεσσάρων Περιφερειών που ανήκουν στην ΠΟΕΜ και της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Ποντίων Ελλήνων, ο Ειδικός Γραμματέας της Βουλής κ. Κωνσταντίνος Βασιλάκης και ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Μαυριάς, σελ. 7750
4. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ. 7628, 7629, 7630, 7632, 7633, 7750
5. Ειδική Ημερήσια Διάταξη:
Ειδική Συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής για την ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, σελ. 7750
6. Τήρηση ενός λεπτού σιγής στη μνήμη των θυμάτων της Γενοκτονίας των Ποντίων, σελ. 7758

B. ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ανακοίνωση του δελτίου επικαίρων ερωτήσεων της Πέμπτης 17 Μαΐου 2018, σελ. 7627

Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Συζήτηση και ψήφιση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών:
- i. «Κύρωση της Συμφωνίας Πολιτικού Διαλόγου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Κρατών-Μελών της αφενός και της Δημοκρατίας της Κούβας αφετέρου», σελ. 7628 - 7633
 - ii. «Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», σελ. 7628 - 7633, 7741

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΝΤΕΣ

ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ Γ. , σελ. 7749 - 7758
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν. , σελ. 7627 - 7749

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

A. Επί διαδικαστικού θέματος:

ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ Γ. , σελ. 7750
ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Ν. , σελ. 7628, 7629, 7630, 7632, 7633
ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ Η. , σελ. 7633
ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ Σ. , σελ. 7633

B. Επί της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης:

ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ Γ. , σελ. 7750
ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Α. , σελ. 7752
ΔΑΝΕΛΛΗΣ Σ. , σελ. 7757
ΔΕΔΕΣ Ι. , σελ. 7751
ΔΕΛΗΣ Ι. , σελ. 7755
ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ Χ. , σελ. 7753
ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ Π. , σελ. 7750
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ Γ. , σελ. 7756
ΣΑΡΙΔΗΣ Ι. , σελ. 7757
ΣΑΧΙΝΙΔΗΣ Ι. , σελ. 7754

Γ. Επί των σχεδίων νόμων του Υπουργείου Εξωτερικών:

ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ Η. , σελ. 7628
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ Γ. , σελ. 7632, 7633
ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ Σ. , σελ. 7631, 7633
ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ Δ. , σελ. 7630, 7632
ΣΑΡΙΔΗΣ Ι. , σελ. 7632

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΒΟΥΛΗΣ

ΙΖ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΙΘ'

Τετάρτη 16 Μαΐου 2018

Αθήνα, σήμερα στις 16 Μαΐου 2018, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9.45', συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Δ' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΝΙΚΗΤΑ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

(ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ: Σύμφωνα με την από 15-5-2018 εξουσιοδότηση του Σώματος επικυρώθηκαν με ευθύνη του Προεδρείου τα Πρακτικά της ΡΙΗ' συνεδριάσεώς του, της Τρίτης 15 Μαΐου 2018, σε ό,τι αφορά την ψήφιση στο σύνολο του σχεδίου νόμου: «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιатύπωση, L180/96/29.6.2013) και άλλες διατάξεις - Τροποποίηση του ν.4251/2014 (Α'80) για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταίρικής μετάθεσης - Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις»)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα το δελτίο επικαίρων ερωτήσεων της Πέμπτης 17 Μαΐου 2018.

Α. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Πρώτου Κύκλου (Άρθρο 130 παράγραφοι 2 και 3 του Κανονισμού της Βουλής)

1. Η με αριθμό 1637/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Αττικής της Νέας Δημοκρατίας κ. Αθανασίου Μπούρα προς τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, με θέμα: «Διακοπή της λεωφορειακής γραμμής του ΟΑΣΑ Α16».

2. Η με αριθμό 1624/8-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Λαρίσης της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Κωνσταντίνου Μπαργιώτα προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Σκοπεύετε να αυξήσετε τον φόρο στο χύμα τσίπουρο των «διήμερων» από τα 57 λεπτά στα 6 ευρώ;».

3. Η με αριθμό 1643/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Αιτωλοακαρνανίας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Νικολάου Μωραΐτη προς τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, με θέμα: «Να αποζημιωθούν άμεσα οι πληγέντες από τις καταστροφικές πλημμύρες στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας».

Β. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Δεύτερου Κύκλου (Άρθρο 130 παράγραφοι 2 και 3 του Κανονισμού της Βουλής)

1. Η με αριθμό 1638/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού Α' Αθηνών της Νέας Δημοκρατίας κ. Όλγας Κεφαλογιάννη

προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Σε απόγνωση οι κάτοικοι των Εξαρχείων».

2. Η με αριθμό 1625/8-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Αιτωλοακαρνανίας της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Δημητρίου Κωνσταντόπουλου προς τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, με θέμα: «Αποκατάσταση των ζημιών στη γέφυρα του Μόρνου».

3. Η με αριθμό 1644/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του ΣΤ' Αντιπροέδρου της Βουλής και Βουλευτή Λαρίσης του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Γεωργίου Λαμπρούλη προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Για τη διακοπή ηλεκτροδότησης από τη ΔΕΗ Α.Ε. στον ΤΟΕΒ - Μάτι - Τυρνάβου - Αμπελώνα στο Νομό Λάρισας».

4. Η με αριθμό 1634/14-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Αιτωλοακαρνανίας της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Δημητρίου Κωνσταντόπουλου προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Αντισταθμιστικά οφέλη από τη χρήση των νερών του ποταμού Ευήνου και του ποταμού Μόρνου».

5. Η με αριθμό 1646/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Β' Αθηνών του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Χρήστου Κατσώτη προς την Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με θέμα: «Απολύσεις - συνδικαλιστικές διώξεις στις εταιρείες «ANAMETT» και «BIANAT» του Ομίλου Στασινόπουλου».

6. Η με αριθμό 1635/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Σερρών της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Μιχαήλ Τζελέπη προς τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, με θέμα: «Η δημιουργία τριών νέων σταθμών διοδίων στον οδικό άξονα Προμαχώνας - Σέρρες - λιμάνι Θεσσαλονίκης είναι καταστροφική για τον Νομό Σερρών».

7. Η με αριθμό 1647/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Ηρακλείου του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Εμμανουήλ Συντυχάκη προς την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, σχετικά με τις ανάγκες φύλαξης μουσείων και αρχαιολογικών χώρων.

8. Η με αριθμό 1636/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Σερρών της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Μιχαήλ Τζελέπη προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Αδιάθετες ποσότητες πατάτας στις κοινότητες Ορεινής και Άνω Βροντούς Νομού Σερρών».

9. Η με αριθμό 1642/15-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Ηρακλείου της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Βασιλείου Κεγκέρογλου προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Μέτρα και δράσεις για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας - ξηρασίας».

10. Η με αριθμό 1628/11-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Ανεξάρτητου Βουλευτή Β' Αθηνών κ. Ευσταθίου Παναγούλη προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Εγκληματικότητα και κάθε λογής επιθέσεις από ανθρώπους του υποκόσμου και γιαλαντζί επαναστάτες».

11. Η με αριθμό 1609/7-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Λαρίσης της Νέας Δημοκρατίας κ. Μάξιμου Χαρακόπουλου προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Επιστολή διαμαρτυρίας και απόγνωσης κατοίκων των Εξαρχείων».

12. Η με αριθμό 1586/2-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Αργολίδας της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Ιωάννη Μανιάτη προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Καταβολή αποζημιώσεων από τον ΕΛΓΑ για τις ζημιές από τη χαλαζόπτωση του Νοεμβρίου του 2017».

13. Η με αριθμό 1604/7-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Β' Αθηνών του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Νικολάου Ξυδάκη προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Επαναφορά αρχικής ρύθμισης ν.3852/2010».

14. Η με αριθμό 1608/7-5-2018 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού Σερρών της Νέας Δημοκρατίας κ. Φωτεινής Αραμπατζή προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Πρωτόγνωρη κρίση στην ελληνική αιγοπροβατοτροφία».

15. Η με αριθμό 1615/8-5-2018 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού Αττικής της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Εύης Χριστοφιλοπούλου προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Μηδενική ανοχή των κατοίκων των Εξαρχείων στην ανεπάρεγκη σχεδίου αντιμετώπισης της επικίνδυνης κατάστασης στην περιοχή».

16. Η με αριθμό 1614/7-5-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Β' Αθηνών της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Γεωργίου - Δημητρίου Καρρά προς τον Υπουργό Εξωτερικών, με θέμα: «Επείγουσα ανάγκη ενεργειών προώθησης για την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου».

17. Η με αριθμό 1554/24-4-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Κιλκίς του Λαϊκού Συνδέσμου - Χρυσή Αυγή κ. Χρήστου Χατζησάββα προς τον Υπουργό Εσωτερικών, σχετικά με την ανέγερση κτηρίου για τη στέγαση του Τμήματος Εθνικών Οδών Παιονίας.

18. Η με αριθμό 1555/25-4-2018 επίκαιρη ερώτηση του Ανεξάρτητου Βουλευτή Μεσσηνίας κ. Δημητρίου Κουκούτση προς τον Υπουργό Εξωτερικών, με θέμα: «Χαμηλότοκα δάνεια από την τουρκική τράπεζα Ζιραάτ στους καπνοπαραγωγούς της Θράκης».

19. Η με αριθμό 1149/26-2-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Β' Πειραιώς του Λαϊκού Συνδέσμου - Χρυσή Αυγή κ. Ιωάννη Λαγού προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Γνωστή από παρακρατικό ιστότοπο έγινε η πρωτοφανής επίθεση στο Α.Τ. Καισαριανής».

20. Η με αριθμό 1151/26-2-2018 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή Κιλκίς του Λαϊκού Συνδέσμου - Χρυσή Αυγή κ. Χρήστου Χατζησάββα προς τον Υπουργό Εσωτερικών, με θέμα: «Ερωτήματα σχετικά με την υπόθεση πράκτορα βάσει αποκαλύψεων του Π. Καμμένου».

ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (Άρθρο 130 παράγραφος 5 του Κανονισμού της Βουλής)

1. Η με αριθμό 4391/15-3-2018 ερώτηση του Βουλευτή Ροδόπης της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Ιλχάν Αχμέτ προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Διευκόλυνση διενέργειας λατρευτικού τύπου σφαγών μικρών και μεγάλων μηρυκαστικών κατά την διάρκεια της μουσουλμανικής θρησκευτικής εορτής «Κουρμάν Μπαϊράμ» στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης».

2. Η με αριθμό 2464/10-1-2018 ερώτηση του Βουλευτή Ηρακλείου της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Βασίλειου Κεγκέρογλου προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Να προχωρήσει άμεσα η χρηματοδότηση για την εκτροπή του Πλατύ ποταμού για την ενίσχυση Φράγματος Φανερωμένης».

3. Η με αριθμό 4699/26-3-2018 ερώτηση του Βουλευτή Σερρών της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Μιχαήλ

Τζελέπη προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με θέμα: «Η κτηνοτροφία σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μόνη συζήτηση και ψήφιση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου των σχεδίων νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών: «Κύρωση της Συμφωνίας Πολιτικού Διαλόγου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών - μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Κούβας, αφετέρου» και «Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

Τα σχέδια νόμου ψηφίστηκαν στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή κατά πλειοψηφία. Εισάγονται προς συζήτηση στη Βουλή με τη διαδικασία του άρθρου 108 του Κανονισμού της Βουλής, δηλαδή μπορούν να λάβουν τον λόγο όσοι έχουν αντίρρηση επί της κυρώσεως τους. Προτείνω να γίνει ενιαία συζήτηση επί των δύο συμβάσεων και να λάβουν τον λόγο όσοι έχουν αντίρρηση για πέντε λεπτά.

Κύριε Υπουργέ, θα ακούσουμε πρώτα τους ομιλητές και για τις δύο κυρώσεις και με μια άνεση χρόνου θα απαντήσετε εσείς και για τις δύο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών): Συμφωνώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Απ' ό,τι βλέπω, πέρα από τον ΣΥΡΙΖΑ, που είναι άλλη η εισηγήτρια, η κ. Αυλωνίτου, για την Κούβα και άλλος ο εισηγητής, ο κ. Τζιμάνης, για την Αλβανία, τα υπόλοιπα κόμματα έχουν μόνο έναν ομιλητή. Επομένως, θα ξεκινήσουμε από την κ. Αυλωνίτου, η οποία θα μιλήσει πέντε λεπτά για την Κούβα.

Πάμε, λοιπόν, στην πρώτη κύρωση που είναι για την Κούβα. Στην επιτροπή ο ΣΥΡΙΖΑ ψήφισε «υπέρ», η Νέα Δημοκρατία ψήφισε «υπέρ», η Δημοκρατική Συμπαράταξη έχει επιφυλαχθεί - πληροφορήθηκα ότι θα έρθει η κ. Κεφαλίδου, αλλά δεν την εκφωνώ ακόμα-, η Χρυσή Αυγή ψήφισε «κατά» και επομένως, έχει δικαίωμα, εφόσον το επιθυμεί, να μιλήσει για πέντε λεπτά ο κ. Κασιδιάρης.

Ορίστε, κύριε Κασιδιάρη, έχετε τον λόγο για πέντε λεπτά.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θα είμαι πιο σύντομος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κύριε Κασιδιάρη, πριν ξεκινήσετε, θα ήθελα να σας πω ότι επειδή είστε εισηγητής και για τις δύο κυρώσεις, μπορείτε να τοποθετηθείτε και για τις δύο και αν δεν σας φτάσουν τα πέντε λεπτά, θα υπάρξει μια ανοχή.

Ορίστε, κύριε συνάδελφε, συνεχίστε.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ: Θα τοποθετηθώ και για τις δύο κυρώσεις.

Ξεκινώ, λοιπόν, εν τάχει με το ζήτημα της Κούβας. Μιλάμε για μια -εντός εισαγωγικών- «δημοκρατία», μια δημοκρατία σταλινικού τύπου. Δεν είναι τυχαίο ότι έχει τόσους οπαδούς στις τάξεις της Κυβερνήσεως η περίπτωση της Κούβας, όπου καταπιέζονται, καταπατώνται τα ανθρώπινα δικαιώματα και όπου υπάρχουν εγκλήματα σε βάρος χιλιάδων πολιτών, οι οποίοι θεωρούνται αντιφρονούντες. Είδαμε ακόμη και τη Βόρεια Κορέα και τον Κιμ Γιονγκ Ουν να προσέρχεται πλέον σε συνομιλίες. Μιλάμε για την τελευταία σταλινικού τύπου δημοκρατία - δικτατορία παγκοσμίως.

Επίσης, δεν είναι τυχαίο ότι ο Αλέξης Τσίπρας χρέωσε με ένα υπέρογο ποσό, εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ, το ελληνικό δημόσιο για να μεταφέρει πρωθυπουργικό αεροπλάνο στην Κούβα να πάει να μιλήσει στην κηδεία του τελευταίου εν ζωή κομμουνιστή δικτάτορα.

Αφού η ανθρωπότητα είχε απαλλαγεί από τον Στάλιν και τον Τσαουσέσκου, ο Αλέξης Τσίπρας χρέωσε το ελληνικό δημόσιο για να πάει στην Κούβα να μιλήσει στην κηδεία του Φιντέλ Κά-

στρο.

Η αριστερή υποκρισία είναι πλέον κλασική. Έχουμε τον μέσο μισθό στην Κούβα να είναι 20 δολάρια τον μήνα και από την άλλη πλευρά βεβαίως, οι μεγαλοπαράγοντες του καθεστώτος, οι συν-δαιτημόνες σας, να ζουν μια ζωή πλουσιοπάροχη.

Η Χρυσή Αυγή οπωσδήποτε θα τοποθετηθεί ενάντια σε αυτήν την κύρωση. Η Ελλάς δεν έχει απολύτως τίποτα να περιμένει από τέτοιου είδους κυρώσεις με κράτη τα οποία, ξαναλέω, καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και έχουν οδηγήσει έναν πάρα πολύ μεγάλο αριθμό πολιτών, εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες, στην ανέχεια, τη φτώχεια και την εξαθλίωση.

Πάμε τώρα στα ουσιαστικά της ημέρας, γιατί είναι πάρα πολύ κρίσιμο εθνικό ζήτημα, είναι πάρα πολύ σημαντική εξέλιξη, το άνοιγμα της θύρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους Αλβανούς με την υπογραφή της Ελλάδας, η διευκόλυνση των Αλβανών, που αυτή τη στιγμή τους, ο κράτος που μαζί με την Τουρκία ασκεί την πιο βάνουση ανθελληνική πολιτική. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Ράμα αυτή τη στιγμή μπορεί να θεωρηθεί -θεωρείται- απ' όλους τους σοβαρούς αναλυτές ως ένα ανδρείκελο του Ερντογάν.

Έφτασε στο σημείο, δηλαδή, ένας υπηρέτης των Ηνωμένων Πολιτειών και των αμερικανικών συμφερόντων να πει «όχι» σε κάποια θέματα στους Αμερικανούς, για να στηρίξει απόλυτα την πολιτική του Ερντογάν. Έχουμε σήμερα τουρκικά πολεμικά πλοία να ελλιμενίζονται σε λιμένες της Αλβανίας, ούτως ώστε να περισφίξει την Ελλάδα το περιβάλλον ισλαμικό τόξο και έχουμε το μείζον ζήτημα της ελληνικής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, που όπως θυμάστε πολύ καλά προ ορισμένων ετών υπήρξε μια βάση συζήτησης που κατέληξε σε ένα αρχικό στάδιο συμφωνίας, ούτως ώστε να οριοθετηθεί η ελληνική Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη σε συμφωνία με τους Αλβανούς. Παρενέβη, όμως, η τουρκική εξωχρητική πολιτική, για την ακρίβεια οι τουρκικές μυστικές υπηρεσίες, δωροδόκησαν το ανώτατο δικαστήριο της Αλβανίας και με αυτόν τον τρόπο ακυρώθηκε αυτή η κρισιμότητα για τα εθνικά μας συμφέροντα συμφωνία.

Πάνω απ' όλα το τεράστιο αγκάθι, το τεράστιο μαχαίρι που οι Αλβανοί βάζουν μέσα στο σώμα της Ελλάδος ονομάζεται «καταπίεση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ελληνικής εθνικής μειονότητας της Βορείου Ηπείρου». Δεν είναι τυχαίο ότι η Κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ σε όλα αυτά τα μνημόνια που ετοιμάζει, σε όλα αυτά τα σύμφωνα που υπογράφει με την Κυβέρνηση της Αλβανίας, δεν λέει ούτε μια λέξη για την ελληνική εθνική μειονότητα της Βορείου Ηπείρου.

Πάρα πολύ πρόσφατα οι Αλβανοί με μπουλντόζες γκρέμιζαν σπίτια στις ελληνικές πόλεις της Βορείου Ηπείρου, τις οποίες προσπαθούν με νύχια και με δόντια να ανθελληνίσουν. Καταπατούσαν εκκλησίες, καταπατούσαν ανθρώπινα δικαιώματα.

Δεν είναι δυνατόν να μιλάμε για ενταξιακή πορεία των Αλβανών, τη στιγμή που η ελληνική εθνική μειονότητα στη Βόρειο Ήπειρο απειλείται με αφανισμό, ενώ την ίδια ώρα να έχουμε έναν Ράμα ο οποίος έχει θέσει σε πρώτη προτεραιότητα το ζήτημα των εγκληματιών Τσάμηδων. Μιλάμε για μια εγκληματική ανθελληνική ομάδα η οποία έδρασε κατά την περίοδο της κατοχής στη Θεσπρωτία και σήμερα -άκουσον-άκουσον!- οι Αλβανοί τολμάνε και μιλάνε για δικαιώματα Τσάμηδων. Και η Ελλάδα αντί να τους βάλει στη θέση τους, λέει «ναι» στην ενταξιακή πορεία της Αλβανίας. Αυτό είναι ένα αντεθνικό έγκλημα. Δεν είναι τυχαίο ότι όλες αυτές τις μέρες η Βουλή, όλες τις τελευταίες ημέρες, δέχεται ένα μπαράζ αντεθνικών επιθέσεων, έναν καταγισμό αντεθνικών νομοσχεδίων από την Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ.

Συζητάμε σήμερα να βάλουμε τους Αλβανούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση με το ζόρι, ενώ οι ίδιοι οι Αλβανοί ασκούν μια ξεκάθαρα ανθελληνική πολιτική. Χθες μιλάγαμε για είσοδο λαθρομεταναστών στην Ελλάδα. Προχθές μιλάγαμε για τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια που θα υιοθετούν παιδιά. Και βέβαια, πάνω απ' όλα, το μέγιστο πρόβλημα, η μέγιστη εθνική τραγωδία είναι η σχεδιαζόμενη προδοσία της Μακεδονίας. Κι εδώ, μια και είναι παρών ο Υφυπουργός των Εξωτερικών, ζητώ επιτέλους μια ενημέρωση ως εκπρόσωπος του Έθνους, ως εκπρόσωπος του Σώματος, ως εκπρόσωπος εκατομμυρίων Ελλήνων πολιτών που αγωνιούν.

Δεν είναι δυνατόν να ενημερώνονται τα πολιτικά κόμματα, δεν είναι δυνατόν να ενημερώνεται το Κοινοβούλιο από τα κανάλια

και από διαρροές για τη σχεδιαζόμενη προδοσία της Μακεδονίας. Δεν είναι δυνατόν να λέτε και να πανηγυρίζετε κιόλας ότι έχετε δώσει το όνομα Μακεδονία, είτε με το συνθετικό Άνω Μακεδονία είτε με το συνθετικό Νέα Μακεδονία. Ούτως ή άλλως, η απόδοση του ονόματος συνιστά εθνική προδοσία και αυτό δεν είναι η προσωπική μου άποψη, αλλά η άποψη εκατομμυρίων Ελλήνων πολιτών που με τα μαζικά εθνικά πατριωτικά συλλαλητήρια αντέδρασαν στο ξεπούλημα της ιστορίας μας.

Ζητώ, λοιπόν, άμεση ενημέρωση. Τι δημεύθηκε, μεταξύ του Κοτζιά και του Σκοπιανού Υπουργού Εξωτερικών και τι έχει σκοπό να πει ο Τσίπρας αύριο στη συνάντηση με τον Σκοπιανό Πρωθυπουργό στη Σόφια; Αυτά τα οποία συζητούνται και λέγονται και διαρρέονται στον Τύπο ότι η Ελλάδα λέει «ναι» στο να δώσει το όνομα Μακεδονία, αρκεί οι Σκοπιανοί κάποια στιγμή στο μέλλον, όταν έχουν διάθεση, να υπογράψουν κάτι στο Σύνταγμά τους που θα μπορούν και την επόμενη μέρα να το αλλάξουν, όλες αυτές οι διαρροές -ξαναλέω- είναι τουλάχιστον εθνικά επικίνδυνες.

Απαιτούμε, λοιπόν, άμεση ενημέρωση γι' αυτό το μείζον ζήτημα, απαιτούμε να μην προχωρήσει αυτή η σχεδιαζόμενη προδοσία. Διότι η απόδοση του ονόματος Μακεδονία στο οποιοδήποτε ξένο κράτος συνιστά εθνική προδοσία.

Και κλείνω, κύριε Πρόεδρε, απευθυνόμενος στο Προεδρείο. Χθες έπεσα θύμα μιας βάνουσης υβριστικής επιθέσεως. Ακούστηκαν από το Βήμα της Βουλής, και μάλιστα από Αντιπρόεδρο της Βουλής, σκαιότατοι χαρακτηρισμοί, απαράδεκτοι χαρακτηρισμοί σε βάρος μου, τους οποίους δεν επαναλαμβάνω.

Έχω πει ότι εν τη απουσία μου επιτρέπω και να με δείρουν. Δεν είναι, όμως, μόνο οι ύβρεις που εξαπολύθηκαν εναντίον μου, οι οποίες βέβαια πρέπει να διαγραφούν από τα Πρακτικά, γιατί δεν είναι δυνατόν να παραμένουν τέτοιες αθλιότητες στα Πρακτικά της Βουλής και να βγαίνει μια Αντιπρόεδρος της Βουλής να βρίζει εμένα. Τις προάλλες έβγαине και έλεγε «άει στο διάολο» σε έναν άλλο Βουλευτή. Αυτά πρέπει να διαγράφονται από τα Πρακτικά. Το μείζον, όμως, είναι ότι εμφανίστηκε παράγοντας της πολιτικής εξουσίας, πρώην κυβερνητικός παράγοντας, δηλαδή πρώην Υπουργός, που τώρα είναι Αντιπρόεδρος της Βουλής, ανώτατος πολιτειακός παράγων, στο Βήμα της Βουλής να εκβιάσει τη δικαιοσύνη.

Ακούστηκαν πράγματα, όχι απαράδεκτα, αλλά παράνομα και αντισυνταγματικά. Δεν είναι δυνατόν μέλος του κυβερνώντος κόμματος, Βουλευτής και Αντιπρόεδρος Βουλής, να εκβιάζει τη δικαιοσύνη και να λέει σε δικαστές ποια απόφαση είναι υποχρεωμένοι να πάρουν. Και μόνο με αυτή τη δήλωση, η οποία ξεπερνά κάθε όριο αντισυνταγματικότητας, να ξέρετε ότι όταν πάμε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, για όλα αυτά τα οποία έχουμε υποστεί ως τρίτο πολιτικό κόμμα, ως τρίτη πολιτική δύναμη, ανερχόμενη πολιτική δύναμη στην Ελλάδα, μόνο με τη δήλωση μιας πρώην Υπουργού και νυν Αντιπροέδρου της Βουλής, που λέει σε δικαστές τι απόφαση να πάρουν και τους απειλεί και τους εκβιάζει από Βήματος Βουλής, μόνο με αυτό έχει καταδικαστεί το ελληνικό κράτος για καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Παρακαλώ, λοιπόν, το Προεδρείο όλοι οι υβριστικοί χαρακτηρισμοί σε βάρος εμού και του κόμματός μου, καθώς και όλες οι απειλές και οι εκβιασμοί προς τη δικαιοσύνη να διαγραφούν άμεσα από τα Πρακτικά της Βουλής.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Μόνο για το τελευταίο θέμα -τα άλλα τα καλύψατε, όπως εσείς νομίζατε- θέλω να πω ότι εγώ δεν έχω προσωπική άποψη γι' αυτό. Όμως για το θέμα το οποίο συζητήσατε, εφόσον είναι έτσι όπως τα λέτε, ο παρακαθήμενος δίπλα σας κ. Παππάς, που μετέχει στη Διάσκεψη των Προέδρων, είμαι σίγουρος ότι θα φέρει το θέμα στην επόμενη Διάσκεψη των Προέδρων και εκεί θα συζητηθεί και θα ληφθεί η όποια απόφαση. Δεν μπορώ εγώ μονομερώς, που δεν ξέρω και τι έγινε, να πάρω θέση από το Προεδρείο.

Προχωρούμε τώρα με την κ. Διαμάντω Μανωλάκου.

Μπορείτε να μιλήσετε από κοινού και για τις δύο κυρώσεις, κυρία Μανωλάκου, με μια σχετική άνεση χρόνου και εσείς.

Στη συνέχεια, θα πάμε στο δεύτερο μόνο κομμάτι, όπου θέ-

λουν και τα άλλα κόμματα, και θα δοθεί ο λόγος στους συναδέλφους.

Ορίστε, κυρία Μανωλάκου, έχετε τον λόγο.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Ευχαριστώ.

Για την Κούβα θέλω να πω ότι το ΚΚΕ διαχρονικά έχει στηρίξει αποφασιστικά την κουβανική επανάσταση, έχει συμβάλει αποφασιστικά και καθοριστικά στην ανάπτυξη του κινήματος εργατικής λαϊκής αλληλεγγύης, στο πλευρό του κουβανέζικου λαού, για την ανάπτυξη της σοσιαλιστικής κοινωνίας και τη διεύρυνση των σοσιαλιστικών κατακτήσεων, την εξασφάλιση δικαιώματος στη δουλειά, το υψηλό επίπεδο πρόληψης και προστασίας υγείας του λαού, το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, τις κατακτήσεις στον τομέα του αθλητισμού, του πολιτισμού κ.ά.

Το κόμμα μας αντιμετωπίζει αποφασιστικά κάθε λογής αντικομμουνιστικές επιθέσεις στην κουβανική επανάσταση και καταδικάζει έμπρακτα την ιμπεριαλιστική επιθετικότητα, τον πολύχρονο αποκλεισμό της από τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό, την απαράδεκτη κοινή θέση Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις συστηματικές επεμβάσεις στις εσωτερικές υποθέσεις της Κούβας. Βεβαίως, και σήμερα απαιτούμε να σταματήσει ο αποκλεισμός των ΗΠΑ, οι κάθε λογής επιθέσεις στο λαό της Κούβας, που έχει την αποκλειστική ευθύνη για την πορεία ανάπτυξης της χώρας του.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ξαναρχεται μετά από την κοινή θέση του 1996 και γίνονται αυτή τη στιγμή προσαρμογές με τη νέα συμφωνία, αυτή του πολιτικού διαλόγου που φέρνεται σήμερα για ψήφιση.

Εμείς σημειώνουμε τα εξής: Πρώτα απ' όλα, η πείρα μας, η πείρα του λαού μας, είναι πλούσια και ικανή να συμβάλει σ' αυτό το βασικό συμπέρασμα, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια διακρατική ιμπεριαλιστική ένωση μεγάλων οικονομικών ομίλων, των μονοπωλίων και στρέφεται κατά των λαών. Τι να πρωτοπεί, εξάλλου, κανείς; Τα βιώνουμε πολλαπλώς: εργασιακές σχέσεις-λάστιχο, ασφαλιστικό που δουλεύει μια ζωή και η σύνταξη είναι ψίχουλα, ιδιωτικοποιήσεις από λιμάνια μέχρι αεροδρόμια και ενεργειακούς πόρους. Όλα στο κεφάλαιο για την κερδοφορία του. Όμως, είναι και η εμπλοκή σε ιμπεριαλιστικούς πολέμους και επεμβάσεις, όπως Γιουγκοσλαβία, Συρία και αλλού, όπως και το νέο έγκλημα, με την εν ψυχρώ δολοφονία εξήντα Παλαιστινίων και τον τραυματισμό χιλιάδων από το κράτος-δολοφόνο του Ισραήλ και των ΗΠΑ.

Και όμως η Ευρωπαϊκή Ένωση κράτησε ίδιες αποστάσεις μεταξύ θύματος και θύτη. Έτσι είναι. Αυτή είναι η ιμπεριαλιστική ένωση και δεν μπορεί να συμβάλει ούτε στην ανάπτυξη αμοιβαίων επωφελών και ισότιμων σχέσεων ανάμεσα σε χώρες και λαούς. Έχει τις δικές της επιδιώξεις, τους δικούς της στόχους, με βασικό αυτό ότι στρώνει το χαλί για συνθήκες επέκτασης συμφερόντων των ευρωπαϊκών μονοπωλίων και της κερδοφορίας τους, αλλά και υπονόμευσης των λαϊκών κατακτήσεων. Οι στόχοι, λοιπόν, αυτοί είναι εμφανέστατοι στο κείμενο συμφωνίας, όπου αναφέρεται σε ανάπτυξη και επιχειρηματικότητα.

Τι σημαίνουν αυτά στη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη γλώσσα του κεφαλαίου; Σημαίνουν επέμβαση στα εσωτερικά κρατών, στις εσωτερικές υποθέσεις της Κούβας, σημαίνουν τη διαμόρφωση εδάφους για την επέμβαση μονοπωλιακών επιχειρηματικών συμφερόντων, με κριτήριο το κέρδος. Σημαίνουν υπονομευτικές ενέργειες κατά των κατακτήσεων της κουβανικής επανάστασης των κατακτήσεων του κουβανικού λαού.

Σε αυτή την κατεύθυνση αξιοποιούνται ήδη υποκριτικές, κατά τη γνώμη μας, αναφορές περί προβλημάτων στα ανθρώπινα δικαιώματα, όταν δικαιώματα στο καπιταλιστικό, εκμεταλλευτικό σύστημα καταπατούνται καθημερινά. Άλλωστε, κανείς δεν μπορεί να κρυφτεί πίσω από το δάκτυλό του, όταν η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ είναι αυτή που αποκάλυψε «διαβολικά καλό» τον Πρόεδρο των ΗΠΑ και συμφώνησε μαζί του αναβάθμιση της στρατιωτικής βάσης της Σούδας και των άλλων στρατιωτικών βάσεων στην υπηρεσία ΗΠΑ και ΝΑΤΟ.

Η Κυβέρνηση αυτή έχει αποδειχθεί στην πράξη τοποτηρητής των επιδιώξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ και των σχεδιασμών που στρέφονται κατά της Κούβας και του λαού της. Εμείς το επαναλαμβάνουμε. Έχουμε ήδη και γνωρίζουμε τις επικίνδυνες θέσεις και πρακτικές της, τη μεθοδική και συστημα-

τική επέμβαση στο εσωτερικό των κρατών και τη συνάντηση των μονοπωλιακών συμφερόντων που υπηρετεί με τους σχεδιασμούς των ΗΠΑ παρά τους ανταγωνισμούς ποιος θα έχει το επάνω χέρι. Ο λύκος δεν γίνεται αρνί, όπως υποστηρίζει η κυβερνητική προσέγγιση για να ωραιοποιήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η λογική της κοινής θέσης και των στόχων που έθεσε αναπτύσσεται παραπέρα στο κείμενο της νέας συμφωνίας και αυτή την αλήθεια έχει την υποχρέωση να αναδείξει το ΚΚΕ. Θέλετε να ξεχνάτε, αλλά θα σας θυμίζουμε το αντικομμουνιστικό παραλήρημα μέσα στο Ευρωκοινοβούλιο κατά της Κούβας και του Κομμουνιστικού Κόμματος με την ευκαιρία απονομής του βραβείου Ζαχάρωφ στον Γκιγιέρμο Φαρίνας, αντίπαλο του κουβανικού λαού.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Βουλευτού)

Γνωρίζουμε καλά και το ξέρετε και εσείς, ότι έχουμε ζήσει την επικίνδυνη αντιλαϊκή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τους στόχους της και ακριβώς στη βάση αυτή το κόμμα μας θα καταψηφίσει αυτή τη συμφωνία, όπως ακριβώς κάνουμε στο Ευρωκοινοβούλιο.

Τελειώνοντας, τονίζουμε για ακόμη μία φορά ότι το ΚΚΕ θα συνεχίσει να εκφράζει τη διεθνιστική του αλληλεγγύη στην Κούβα και τον λαό της, να υπερασπίζεται την κουβανική επανάσταση και τις κατακτήσεις της, να απαιτεί να σταματήσει ο αποκλεισμός των ΗΠΑ και κάθε επέμβαση στις εσωτερικές της υποθέσεις. Σε ό,τι αφορά την Αλβανία...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κυρία Μανωλάκου, δεν θα έχετε αντίστοιχο χρόνο και για την άλλη κύρωση.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Μία μικρή ανοχή, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Εντάξει, ανοχή σας έχω ήδη δώσει και θα έχετε και άλλη, αλλά όχι άλλα έξι λεπτά.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Είμαστε υπέρ της φιλίας και των ισότιμων σχέσεων και της αλληλεγγύης των λαών και ειδικά στα Βαλκάνια, στη γειτονιά μας. Βεβαίως το μνημόνιο συνεργασίας Ελλάδας - Αλβανίας δεν είναι σε αυτή την κατεύθυνση, αλλά ικανοποιεί τους στόχους της ελληνικής αστικής τάξης για γεωστρατηγική αναβάθμιση στην ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Σε σχέση με την Ελλάδα, θεωρούμε αυτονόητη την άρση του εμπόλεμου, την αλλαγή της ύλης στα βιβλία, την εξασφάλιση των δικαιωμάτων της μειονότητας ή άλλα παρεμφερή ζητήματα. Όμως υπάρχουν και θέματα που αφορούν παραδείγματος χάριν εθνικιστικές θέσεις για τη Μεγάλη Αλβανία και για τους Τσάμηδες για τα οποία η Κυβέρνηση δεν κάνει λόγο.

Τα ζητήματα αυτά είναι επικίνδυνα και δεν μπορούν να συμβαδίσουν με σχέσεις καλής γειτονίας και συνεργασίας των λαών που το ΚΚΕ έχει αναδείξει κι επιμένει όλα αυτά τα χρόνια.

Βεβαίως, η αλήθεια είναι ότι η Κυβέρνηση έχει αναδειχθεί σε σημαιοφόρο των θέσεων του ευρωατλαντικού ιμπεριαλισμού και με τη στηρίξη των άλλων κομμάτων και βιάζεται να κλείσει τα θέματα αυτά, με στόχο τη διαμόρφωση του εδάφους για την επίσπευση των διαδικασιών ένταξης της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και το κόμμα μας έχει εκφράσει την αντίθεσή του.

Οι αναφορές στα δυτικά Βαλκάνια και στη FYROM αποκρύπτουν ακριβώς αυτό το βασικό ζήτημα της ένταξής τους στους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς, στο ΝΑΤΟ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είναι, όμως, μόνο αυτό. Η κινητικότητα αυτών των ημερών για τη FYROM δείχνει πως μέσα από τον λεγόμενο «οδικό χάρτη» δεν αντιμετωπίζονται ζητήματα που αφορούν τον αλτρωτισμό και τον εθνικισμό, που προϋποθέτουν την αλλαγή του Συντάγματος της γειτονικής χώρας και -θα επαναλάβουμε και αυτά που έχουν δει το φως της δημοσιότητας- δεν εξασφαλίζεται η σύνθετη ονομασία έναντι όλων, *erga omnes*.

Μέσα σε αυτό το σύνθετο κουβάρι ανταγωνισμών και συμφερόντων, η ελληνική αστική τάξη και τα κόμματα της δίνουν ιδιαίτερη σημασία στα Βαλκάνια. Επιδιώκετε, λοιπόν, να προβάλλετε την εμπειρία σας ως το παλαιότερο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ στην περιοχή, για να υλοποιήσετε ό,τι συμφέρει τις ιμπεριαλιστικές συμμαχίες Ευρωπαϊκής Ένωσης - ΝΑΤΟ - ΗΠΑ, σε ανταγωνισμό με τη Νέα Δημοκρατία και τα αστικά κόμματα. Γι' αυτό εξάλλου και τόσο συχνά παίρνετε συγχαρητήρια

από τον Αμερικανό πρέσβη.

Αυτό είναι το πολιτικό και στρατιωτικό πλαίσιο όπου εντάσσεται και το συγκεκριμένο μνημόνιο Ελλάδας - Αλβανίας με το οποίο η ελληνική Κυβέρνηση αναλαμβάνει να παρέχει τεχνολογία και εμπειρογνώμοσύνη στην αλβανική αστική τάξη, δηλαδή στο πώς θα αλυσοδέσουν τον λαό της γειτονικής χώρας στα δεσμά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπόσχεστε να της μάθετε πώς να παίρνει αντιλαϊκά μέτρα, να εκπληρώνει τα κριτήρια ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπόσχεστε να της μάθετε πώς θα κάνει ακόμα πιο αποτελεσματική τη δημόσια διοίκηση για να εξυπηρετεί με ταχύτητα το κεφάλαιο και να είναι πιο αποτελεσματική η λειτουργία της οικονομίας της αγοράς, που αποτελεί το κύριο κριτήριο της ένταξης των χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Είναι προφανές ότι καταπιφίζουμε την κύρωση του μνημονίου. Είμαστε αντίθετοι στην ένταξη της Αλβανίας και κάθε χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είμαστε, επίσης, αντίθετοι και για την ένταξη της Ελλάδας στην ιμπεριαλιστική «λυκοσυμμαχία» και παλεύουμε για την αποδέσμευση όλων χωρών ανήκουν σε αυτήν. Στηρίζουμε την πάλη του αλβανικού λαού και όλων των βαλκανικών λαών ενάντια στις αντιλαϊκές κυβερνήσεις και στα αστικά κόμματα που υπηρετούν μονοπώλια, εγχώρια και ξένα, και τους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς τους.

Συνεπώς, καταπιφίζουμε και τα δύο νομοθετήματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ερχόμαστε τώρα στο κομμάτι μόνο της κύρωσης του Μνημονίου Συνεργασίας με την Αλβανία, όπου εδώ έχουν εκφράσει επιφυλάξεις η Νέα Δημοκρατία, η Δημοκρατική Συμπαράταξη και η Ένωση Κεντρώων.

Τον λόγο έχει ο κ. Κεδίκογλου.

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Στη συνεδρίαση της Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων, όπου εξετάστηκε το παρόν νομοσχέδιο, διατυπώσαμε ξεκάθαρα τη θέση της Νέας Δημοκρατίας, διευκρινίζοντας ότι ναι μεν τασσόμαστε υπέρ της προώθησης της ευρωπαϊκής προοπτικής των χωρών των δυτικών Βαλκανίων και της εισόδου τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ωστόσο απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συμμόρφωσή τους με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης.

Μία χώρα που επιθυμεί να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να εφαρμόσει μία διαδικασία μεταρρύθμισης στο πλαίσιο των προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να κυβερνάται από μία δημοκράτη εκλεγμένη κυβέρνηση, να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, να έχει μια ανοιχτή και οργανωμένη οικονομία και να αποδέχεται πλήρως τις υποχρεώσεις και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης ξεκινάνε όταν τηρείται το πρώτο κριτήριο που είναι η σταθερότητα των θεσμών, που εγγυώνται το κράτος δικαίου, καθώς και τον σεβασμό και την προστασία μειονοτήτων. Αυτό σημαίνει ότι η Αλβανία ως υποψήφια χώρα, με την Ελλάδα να υποστηρίζει την ευρωπαϊκή προοπτική της, υποχρεούται να προχωρήσει σε μία σειρά μεταρρυθμίσεων. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορούμε να βοηθήσουμε τη γείτονα χώρα.

Το παρόν νομοσχέδιο και το μνημόνιο συνεργασίας στοχεύει στην επίτευξη του στρατηγικού στόχου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης των δυτικών Βαλκανίων, προβλέποντας τη συνεργασία σε συγκεκριμένες δράσεις για την εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμμία πρόβλεψη για υποχρεώσεις από την πλευρά της Αλβανίας.

Το εν λόγω μνημόνιο συνεργασίας, που καλούμαστε να επικυρώσουμε, προβλέπει μονομερείς δεσμεύσεις, μόνο υποχρεώσεις της χώρας μας που θα παρέχει την απαιτούμενη στήριξη και βοήθεια, δίνοντας έμφαση στις πολιτικές, οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτιστικές πτυχές της διαδικασίας της προσχώρησης της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και χρηματοδότηση εκ μέρους της Ελλάδας προγραμμάτων προσαρμογής.

Ποια είναι, όμως, η στάση της Αλβανίας σε θέματα περιφερειακής συνεργασίας και καλής γειτονίας; Οι συχνές προκλήσεις σε βάρος της Ελλάδας αλλά και εις βάρος της εθνικής ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία δείχνουν πως κάθε άλλο παρά αποδέχεται και ενσωματώνεται το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εθνική τους έννομη τάξη σε ό,τι αφορά στην ενίσχυση της προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων

δικαιωμάτων μειονοτήτων, πολιτικών κατά των διακρίσεων, καθώς και σεβασμού των περιουσιακών δικαιωμάτων.

Παρά τις διεθνείς συνθήκες και συμφωνίες, η γειτονική μας χώρα επιμένει να αμφισβητεί κομμάτια της εθνικής μας κυριαρχίας, διεκδικεί περιουσίες Ελλήνων και επιδιέχεται συνεχώς σε ένα ρεσιτάλ αλυτρωτισμού και προκλητικότητας, εγείροντας για παράδειγμα ζήτημα Τσαμουριάς.

Το ερώτημα που θέτουμε είναι το κατά πόσον, πέρα από τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, η Αλβανία έχει λάβει σοβαρά υπ' όψιν τα μηνύματα της Κομισιόν όσον αφορά στην προοπτική ένταξης της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ζητώντας συγκεκριμένα η Κομισιόν από την Αλβανία να βελτιώσει τις σχέσεις της με την Ελλάδα για να προχωρήσει η ένταξη της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ελλάδα, επίσης, να μην ξεχνάμε ότι στο παρελθόν είχε προειδοποιήσει με άσκηση βέτο την Αλβανία, στην περίπτωση που συνεχίζει να εκδιώκει Έλληνες της Βορείου Ηπείρου και δεν πληροί τις βασικές προτεραιότητες ένταξης.

Στη χώρα μας φιλοξενείται μια μεγάλη ομάδα Αλβανών που σεβόμαστε και στηρίζουμε απόλυτα τα δικαιώματά τους. Θα λέγαμε ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό τους έχουν ενσωματωθεί άριστα στην ελληνική κοινωνία. Όμως δεν βλέπουμε να συμβαίνει το ίδιο από την πλευρά των γειτόνων μας απέναντι στην εθνική ελληνική μειονότητα που ζει από αρχαιοτάτων χρόνων στη Βόρεια Ήπειρο. Χωρίς δημοκρατικές δομές και χωρίς σταθερό κράτος δικαίου δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δεδομένων όλων αυτών περιμένουμε και από τον Υπουργό απαντήσεις για τις εξελίξεις στις ελληνοαλβανικές σχέσεις και συγκεκριμένα τις ενέργειες που έχουν γίνει για την επίλυση σειράς κρίσιμων ζητημάτων, όπως η συμφωνία οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών των δύο χωρών -από ό,τι μαθαίνουμε δεν είναι καλά τα νέα από εκεί-, τα δικαιώματα της ελληνικής εθνικής μειονότητας και τα θέματα αλυτρωτισμού.

Μείζον ζήτημα αποτελεί η συμφωνία για την εκ νέου οριοθέτηση της ΑΟΖ, καθώς η αλβανική πλευρά είχε προβάλει στο παρελθόν σοβαρές αντιδράσεις στην προοπτική έρευνας υδρογονανθράκων στο Ιόνιο, εκτιμώντας ότι τα οικόπεδα 1 και 2 αφορούν και διαφιλονικούμενες περιοχές. Και σε αυτό το ζήτημα η Βουλή πρέπει να γνωρίζει ποιες είναι οι εξελίξεις των ελληνοαλβανικών συζητήσεων.

Το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου περί συνεργασίας μεταξύ των Υπουργείων Εξωτερικών Ελλάδας και Αλβανίας δεν πρέπει να εξεταστεί απομονωμένο, σε συνθήκες εργαστηρίου, αλλά πρέπει να αξιολογηθεί βάσει της πορείας και της σημερινής κατάστασης στην οποία βρίσκονται οι ελληνοαλβανικές σχέσεις. Η συνεργασία στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι αμφίδρομη, από τη στιγμή που δεν οριοθετούνται οι υποχρεώσεις της Αλβανίας απέναντι στη χώρα μας.

Πιο συγκεκριμένα, η συμφωνία προβλέπει, μεταξύ άλλων, την περαιτέρω προώθηση της πολιτικής υποστήριξης της Ελλάδας στη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της Αλβανίας, την υποστήριξη των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών της Αλβανίας στο πλαίσιο της ενταξιακής διαδικασίας, τη μεταφορά εμπειρίας και τεχνολογίας της Ελλάδας επί της ενταξιακής διαδικασίας, την προώθηση της ανάπτυξης της θεσμικής υποδομής του δημόσιου τομέα της Αλβανίας, την προώθηση της εξέλιξης των ικανοτήτων των δημοσίων υπαλλήλων μέσω της ανταλλαγής εμπειρογνομόνων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και της εκπόνησης κοινών μελετών και ερευνών. Αυτό που προβλέπεται δηλαδή η συμφωνία είναι βοήθεια από την Ελλάδα στην Αλβανία.

Στο μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ των δύο Υπουργείων θα πρέπει να συμπεριληφθεί, κύριε Υπουργέ, και «ρήτρα αιρεσιμότητας» και επανεξέτασης, που θα εξασφαλίζει την τήρηση των όρων καλής γειτονίας και τον σεβασμό της Ελλάδας από την Αλβανία.

Για τους λόγους αυτούς, κύριε Πρόεδρε, εισηγούμαστε τη μη κύρωση της παρούσας συμφωνίας για την παροχή οικονομικής και συμβουλευτικής βοήθειας προς την ενταξιακή πορεία της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία Αλβανία οφείλει να προσαρμοστεί στους πολιτικούς προσανατολισμούς και τις

προτεραιότητες που τέθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ευχαριστούμε.

Κυρία Κεφαλίδου, θα κάνετε τοποθέτηση εδώ που έχετε την επιφύλαξη ή απλώς θα τοποθετηθείτε στην ψηφοφορία;

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ: Στην ψηφοφορία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ωραία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, σαράντα μαθήτριες και μαθητές και δύο εκπαιδευτικοί συνοδοί από το 3^ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω Αττικής.

Η Βουλή τούς καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για επτά λεπτά, με μια σχετικά άνεση, για να τοποθετηθείτε και για τις δύο συμβάσεις.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών): Αγαπητοί κύριοι συνάδελφοι, ξεκινώ με το νομοσχέδιο που αφορά την κύρωση της Συμφωνίας Ευρωπαϊκής Ένωσης - Κούβας.

Χθες ήμουν στις Βρυξέλλες στην ιστορική συνεδρίαση του 1^{ου} Συμβουλίου Ευρωπαϊκής Ένωσης - Κούβας, που είχε ως σκοπό την προσωρινή εφαρμογή ορισμένων από τις πλευρές της συμφωνίας, δεδομένου ότι προβλεπόταν ότι και πριν ολοκληρωθεί η κύρωση απ' όλες τις χώρες, μετά την αποδοχή της από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, θα ξεκινούσε ο διάλογος Κούβας - Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συναντήθηκα δε στο πλαίσιο του συμβουλίου αυτού και με τον Υπουργό Εξωτερικών της Κούβας, τον κ. Μπρούνο Ροντρίγκεζ.

Η Κούβα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην κύρωση της συμφωνίας αυτής και γιατί αποσκοπεί αυτοτελώς στην ανάπτυξη των σχέσεων της με την Ευρωπαϊκή Ένωση και γιατί τη βλέπει σαν μοναδική ευκαιρία να πάρει ανάσες απέναντι στον γνωστό οικονομικό πόλεμο που της γίνεται από τη μεγάλη γείτονα της στα δυτικά του νησιού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση από τη μεριά της με τη δήλωση της Έγερσης Αρμυστού κ. Μογκερίνι καλωσόρισε αυτήν την υπογραφή και πρώτη εφαρμογή της συμφωνίας σαν ένα βήμα προώθησης του πολιτικού διαλόγου ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Κούβα.

Από τη δική μας τη μεριά, θεωρούμε απόλυτα επιβεβλημένη την κύρωση για τους λόγους που και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της Αντιπροέδρου της δήλωσε και γιατί είμαστε απόλυτα αλληλέγγυοι στην Κούβα και στον λαό της. Σεβόμαστε και θέλουμε να διατηρηθούν τα μεγάλα επιτεύγματα της κουβανικής επανάστασης.

Πράγματι, μου φαίνεται επί του προκειμένου ανεξήγητη η στάση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, διότι είτε κρύβει μια αμφισβήτηση της απόφασης του κουβανικού λαού μέσω της Κυβέρνησής του να προχωρήσει στην κύρωση αυτήν που σας είπα -είχα τις προφορικές και ρητές διαβεβαιώσεις του Υπουργού Εξωτερικών της ότι τη θεωρεί απολύτως αναγκαία για την επιβίωση του νησιού- είτε αμφισβητεί πια την ίδια ποιότητα της Κουβανικής Επανάστασης, όπως εκφράζεται σήμερα, έστω μετά την αποχώρηση της ιστορικής της ηγεσίας από τον νέο Πρόεδρο, τον Μιγκέλ Ντίαζ - Κανέλ.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Απατούμε την ισοτιμία των σχέσεων. Υπάρχει ανισοτιμία και γι' αυτό την καταψήφισα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κυρία Μανωλάκου, σας παρακαλώ. Εσείς που είστε παλιά κοινοβουλευτική, το κάνατε αυτό;

Συνεχίστε, κύριε Υπουργέ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών): Ως προς το ζήτημα της κύρωσης του Μνημονίου Συνεργασίας με την Αλβανία, δεν μου έκανε εντύπωση ούτε έχω ιδιαίτερη πρόθεση να αναφερθώ στις αιτιάσεις της Χρυσής Αυγής. Μου κάνει, όμως, ιδιαίτερη εντύπωση η συμπίεση της Νέας Δημοκρατίας με τη Χρυσή Αυγή στο ζήτημα αυτό.

Θα προτιμούσα να δεχθώ την ηπιότερη εκδοχή, που πράγματι φαίνεται να προκύπτει από αυτά που άκουσα, της ασύγγνωστης προχειρότητας να μην έχετε διαβάσει το νομοσχέδιο. Διότι το νομοσχέδιο δεν αφορά ανάληψη οποιασδήποτε υποχρέωσης της χώρας μας απέναντι στην ενταξιακή προοπτική της Αλβανίας, για τον απλό λόγο ότι ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει αποφασίσει την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Αλβανία. Αυτό θα γίνει τον Ιούνιο ή μάλλον θα συζητηθεί το εάν θα γίνει τον Ιούνιο, στο επόμενο Συμβούλιο των Αρχηγών. Τοποθετηθήκατε δηλαδή επί μη ζητήματος.

Τι υπάρχει αυτήν την στιγμή; Οι υποχρεώσεις εκ μέρους της αλβανικής πλευράς να ανταποκριθεί στα γενικά κριτήρια της Κοπεγχάγης, στα κριτήρια της καλής γειτονίας που θέτουμε εμείς και σε πέντε συγκεκριμένες προτεραιότητες προπαρασκευαστικού χαρακτήρα, πριν αποφασιστεί η διαδικασία ένταξης που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, σε θέματα ιδιαίτερα κρίσιμα για εμάς, γιατί αφορούν θέματα διαφθοράς, που πολλά από αυτά περνούν τα σύνορα. Επίσης, αφορούν θέματα δικαιοσύνης, θέματα δικαιωμάτων, άρα και προστασίας της μειονότητάς μας.

Τι προβλέπει αυτό το μνημόνιο αποκλειστικά; Την παροχή τεχνικής βοήθειας, ούτως ώστε η Αλβανία να ανταποκριθεί σε αυτές τις υποχρεώσεις. Εάν είναι μονομερής δηλαδή η σύμβαση, είναι ουσιαστικά μόνο και μόνο από την πλευρά της εκπλήρωσης υποχρεώσεων της Αλβανίας. Η δική μας πλευρά δεν αναλαμβάνει καμμία υποχρέωση ως προς την ενταξιακή πορεία της Αλβανίας ή ως προς οτιδήποτε άλλο, πριν ληφθούν οι σχετικές αποφάσεις.

Είπα και στην επιτροπή, εν όψει μίας κατά τη γνώμη μου αντίστοιχα απαράδεκτης δήλωσης του εκπροσώπου σας, ότι αποξέσαμε τάχα τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης με τη μεταναστευτική πολιτική που εφαρμόζουμε, μία απολογία δηλαδή των πιο σκληρών αντιευρωπαϊκών απόψεων που εκφράζονται αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη, ότι μοιάζει σαν μία περιεργη τάση ουσιαστικά άρνησης του ευρωπαϊκού χαρακτήρα που ανέκαθεν είχε το κόμμα σας και λόγω των στρατηγικών επιλογών του ιδρυτή του.

Θα προσπαθήσω να μείνω στην, επιεική για εσάς, εκδοχή ότι δεν διαβάσατε και δεν καταλάβατε το νομοσχέδιο. Γιατί η αντίθετη εκδοχή, ότι έχει τόσο δυναμώσει η ακροδεξιά πτέρυγα στο εσωτερικό του κόμματός σας, ώστε να συμβαδίζετε πια όχι μόνο ιδεολογικά αλλά και πολιτικά με τη Χρυσή Αυγή, είναι κάτι που δεν θέλω να το αποδεχθώ για ένα κοινοβουλευτικό κόμμα της ιστορίας και της παράδοσής σας.

Θέλω να σας παρακαλέσω να είστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στο μέλλον, διότι η σταθερότητα στην περιοχή των Βαλκανίων, το να μην είναι τα Βαλκάνια μία μαύρη τρύπα στην Ευρώπη και μία μελλοντική πυριτιδαποθήκη, είναι εθνικής σημασίας ζήτημα, που όλες οι πολιτικές δυνάμεις θα πρέπει να το πλησιάζουμε και να σκύβουμε σε αυτό με ιδιαίτερη προσοχή.

Και εμείς και σε αυτό, όπως και τα άλλα θέματα, όπως και στο Μακεδονικό, θέλουμε να είμαστε μία δύναμη, που υπηρετεί τα εθνικά συμφέροντα, λύνει θέματα και σε καμμία περίπτωση μία δύναμη που να υπηρετεί το τέλμα και ουσιαστικά τη στασιμότητα, που σε καμμία περίπτωση δεν είναι υπέρ των συμφερόντων της χώρας μας.

Γι' αυτούς τους λόγους, νομίζω ότι και τα δύο νομοσχέδια πρέπει να κυρωθούν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κύριε Σαρίδη, διαδικαστικά έχει ξεπεραστεί αυτό που θα πω, αλλά επειδή υπάρχει μία μικρή άνεση χρόνου σε σχέση με τη συνεδρίαση, που θα ακολουθήσει για την Γενοκτονία των Ποντίων, εάν θέλετε να τοποθετηθείτε για την Αλβανία για τρία λεπτά, έχετε τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Διατηρήσαμε την επιφύλαξη μας μέχρι την Ολομέλεια, όπως ακριβώς ειπώθηκε και στις επιτροπές, σχετικά με την κύρωση της συμφωνίας με την Αλβανία, ελπίζοντας πως θα είχε προηγηθεί -και αυτό ήταν άλλωστε το επιχείρημά μας- μία ενημέρωση για τα προβλήματα τα οποία έχουμε σε διμερές επίπεδο με την Αλβανία.

Αυτό δεν κατέστη δυνατό από την πλευρά του Υπουργείου, με

ευθύνη του Υπουργείου. Σαφώς η θέση της Ένωσης Κεντρώων είναι η ευρωπαϊκή προοπτική της Αλβανίας. Σαφώς και βλέπουμε ότι από τη στιγμή που απομακρύνεται η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας, με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο επηρεάζει με τη σειρά της και την πορεία της Αλβανίας. Έχουμε ένα θετικό πρόσημο, όμως από τη στιγμή που δεν γνωρίζουμε το τι γίνεται με τα διμερή θέματα που υπάρχουν μεταξύ της Ελλάδας και της Αλβανίας, όπως είναι η ΑΟΖ ή οι διώξεις που γίνονται στην ομογένεια της Αλβανίας, εμείς θα κρατήσουμε τη θέση μας στο «παρών», κύριε Πρόεδρε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Επομένως, ψηφίζετε «παρών» για το θέμα της Αλβανίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΙΔΗΣ: Ναι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ευχαριστώ πολύ.

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κύριε Κεδίκογλου, δεν προβλέπεται δευτερολογία από κανέναν. Όμως, επειδή ως Προεδρείο κρίνω ότι ο κύριος Υπουργός σε κάποιο σημείο υπερέβη αυτό που λέμε «ελεύθερη διακίνηση ιδεών» και καταλαβαίνω για ποιο σημείο θέλετε να τοποθετηθείτε, έχετε τον λόγο για δύο λεπτά.

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Ναι, κύριε Πρόεδρε, θα μπορούσα να επικαλεστώ και προσωπικό, γιατί δεν έχω συνηθίσει να με αποκαλούν ακροδεξιό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Δεν είναι προσωπικό, αλλά...

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Όχι, δεν έχω συνηθίσει να με αποκαλούν ακροδεξιό και δεν επιτρέπω σε κανέναν να με χαρακτηρίζει έτσι. Η πορεία μου και η διαδρομή μου τα λένε όλα. Ίσα ίσα που ακροδεξιές πρακτικές βλέπουμε από αυτή την Κυβέρνηση.

Θέλω απλώς να επισημάνω στον Υπουργό, που λέει ότι δεν αναλαμβάνει η Κυβέρνηση, η Ελλάδα καμμία δέσμευση, την Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, που λέει ότι αν δεν υπάρξει ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, θα πληρώσει η Ελλάδα. Οπότε, το να δίνουμε λεφτά και να μην έχουμε αναλάβει καμμία δέσμευση μου είναι δύσκολο να το καταλάβω.

Θα ήθελα από τον Υπουργό να είχε δείξει την ευαισθησία και να μας είχε πει δυο λόγια για το πώς εξελίσσονται οι διαπραγματεύσεις για τις θαλάσσιες ζώνες, τι γίνεται με την ΑΟΖ, πώς αντιμετωπίζεται η αλβανική προκλητικότητα. Όλα αυτά τα κάνουμε γαργάρα και ξαφνικά κατηγορούμε τους άλλους ως ακροδεξιούς. Είναι μία γνωστή συνταγή της Κυβέρνησης, όποιος δεν συμφωνεί μαζί της να είναι στο «μαύρο μέτωπο», να είναι ακροδεξιός. Θα έλεγα κυρίως ότι πρέπει να κοιτάξουν τα δικά τους λάθη.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Δεν ξεκινάμε τώρα κουβέντα περί Ακροδεξιάς ή μη. Έτσι;

ΗΛΙΑΣ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ: Αν είναι έτσι, να μιλήσουμε και εμείς, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Εσάς δεν σας ανέφερε καθόλου ο κύριος Υπουργός.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ: Αφού είπε ότι ταυτιζόμαστε με τη Νέα Δημοκρατία. Για αυτόν τον λόγο το λέω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Καλά, εντάξει, είναι και άλλα νομοσχέδια, κύριε Κασιδιάρη, που ψηφίζετε μαζί με τον ΣΥΡΙΖΑ. Αυτό τώρα δεν είναι θέμα.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για να μιλήσετε μόνο για το κομμάτι, που αφορά την Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου. Δεν θα χαλάσουμε τη συνεδρίαση με αντεγκλήσεις άνευ λόγου.

Ορίστε, έχετε τον λόγο για δύο λεπτά για το συγκεκριμένο θέμα, για το οποίο πρέπει να δοθεί μία απάντηση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών): Κύριε Πρόεδρε, συμφωνώ ότι δεν πρέπει να παρατεί-

νουμε μια συζήτηση για κάτι, που είναι προφανές. Στο κάτω-κάτω δεν είναι μόνο αυτό το σημείο στο οποίο φαίνεται ότι υπάρχει μία σύμπλευση της Νέας Δημοκρατίας με τη Χρυσή Αυγή. Την έχουμε δει και σε άλλα θέματα.

Εγώ θέλω να δώσω το ελαφρυντικό της προχειρότητας, της ελαφρότητας και της μη προετοιμασίας στη Νέα Δημοκρατία. Δεν χρειαζόταν να πάει στην Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου. Διαβάζω το συγκεκριμένο άρθρο: «Τα συμβαλλόμενα μέρη θα εξετάσουν τη δυνατότητα χρηματοδότησης των προγραμμάτων συνεργασίας με χρήση των μηχανισμών θεσμικής συνεργασίας και χρηματοδότησης, που λειτουργούν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τους αντίστοιχους εθνικούς προϋπολογισμούς, σύμφωνα με τη διαθεσιμότητά τους. Καμμία υποχρέωση δεν αναλαμβάνεται. Εξετάζεται η δυνατότητα χρηματοδότησης με προτεραιότητα από τα κοινοτικά προγράμματα».

Η συμβουλή μου, κύριε Κεδίκογλου, είναι να διαβάσετε τα νομοσχέδια επί των οποίων τοποθετήστε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ωραία.

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο, για να διαβάσω και εγώ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Τώρα, κύριε Κεδίκογλου, μην πάμε σε αυτή τη διεκυστίνδα. Εντάξει, αυτά ήθελε να πει ο κύριος Υπουργός.

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Συγγνώμη, η Έκθεση λέει ότι από τις προτεινόμενες διατάξεις αν δεν υπάρξει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα υπάρξει από την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Ωραία, αν και εκτός μικροφώνου, καταγράφεται η παρατήρηση του κ. Κεδίκογλου στα Πρακτικά.

Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών: «Κύρωση της Συμφωνίας Πολιτικού Διαλόγου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών-μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Κούβας, αφετέρου».

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το νομοσχέδιο;

ΕΛΕΝΗ ΑΥΛΩΝΙΤΟΥ: Ναι.

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Ναι.

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ: Ναι.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ: Όχι.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΤΣΙΚΗΣ: Ναι.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΑΝΕΛΛΗΣ: Ναι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΙΔΗΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Συνεπώς το νομοσχέδιο του Υπουργείου Εξωτερικών: «Κύρωση της Συμφωνίας Πολιτικού Διαλόγου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών-μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Κούβας, αφετέρου» έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία, σε μόνη συζήτηση, επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου και έχει ως εξής:

«Κύρωση της Συμφωνίας Πολιτικού Διαλόγου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών - μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Κούβας, αφετέρου

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που προβλέπει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Συμφωνία Πολιτικού Διαλόγου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών - μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Κούβας, αφετέρου, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες, στις 12 Δεκεμβρίου 2016, το κείμενο της οποίας σε πρωτότυπο στην ελληνική γλώσσα έχει ως εξής:

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ, ΑΦΕΝΟΣ,
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΥΒΑΣ, ΑΦΕΤΕΡΟΥ

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ,

Η ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ,

Η ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΕΣΘΟΝΙΑΣ,

Η ΙΡΛΑΝΔΙΑ,

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ,

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΟΑΤΙΑΣ,

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΛΕΤΟΝΙΑΣ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ,

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΔΟΥΚΑΤΟ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ,

Η ΟΥΓΓΑΡΙΑ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ,

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ,

Η ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

Η ΡΟΥΜΑΝΙΑ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΣΛΟΒΕΝΙΑΣ,

Η ΣΛΟΒΑΚΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ,

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ,

ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ,

Συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφεξής «τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης», και

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ,

αφενός, και

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΥΒΑΣ, εφεξής η «Κούβα»,

αφετέρου,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την επιθυμία των μερών να εδραιώσουν και να εμβαθύνουν τους μεταξύ τους δεσμούς μέσω της ενίσχυσης του πολιτικού διαλόγου, της συνεργασίας, και των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων, σε πνεύμα αμοιβαίου σεβασμού και ισότητας·

ΤΟΝΙΖΟΝΤΑΣ τη σημασία που αποδίδουν στην ενίσχυση του πολιτικού διαλόγου σχετικά με διμερή και διεθνή ζητήματα·

ΤΟΝΙΖΟΝΤΑΣ τη βούλησή τους να συνεργάζονται σε διεθνή φόρουμ για θέματα αμοιβαίου συμφέροντος·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη δέσμευσή τους για την περαιτέρω προώθηση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης που έχει συσταθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και των χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, αφετέρου, και την Κοινή Στρατηγική Εταιρικής Σχέσης Καραϊβικής-ΕΕ και λαμβάνοντας υπόψη τα αμοιβαία οφέλη της περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης·

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τον σεβασμό τους προς την κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα και την πολιτική ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Κούβας·

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τη δέσμευσή τους για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του πολυμερούς συστήματος και του ρόλου των Ηνωμένων Εθνών καθώς και για την τήρηση όλων των αρχών και σκοπών που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών·

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τον σεβασμό τους προς τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ορίζονται στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα και σε άλλες συναφείς διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα·

ΥΠΙΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τη δέσμευσή τους για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων αρχών της δημοκρατίας, της χρηστής διακυβέρνησης και του κράτους δικαίου·

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τη δέσμευσή τους για την προώθηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου·

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη δέσμευσή τους για την τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων στον τομέα του αφοπλισμού και της μη διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής και των φορέων τους καθώς και για τη συνεργασία σε αυτόν τον τομέα·

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη δέσμευσή τους για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου και της συσσώρευσης φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού, σε πλήρη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους δυνάμει διεθνών νομοθετημάτων, και για τη συνεργασία σε αυτόν τον τομέα·

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τη δέσμευσή τους για την καταπολέμηση και την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω φυλής, χρώματος ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού·

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑΣ τη δέσμευσή τους για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και για συνεργασία με στόχο την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη·

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ το καθεστώς της Κούβας ως αναπτυσσόμενης νησιωτικής χώρας και λαμβάνοντας υπόψη τα αντίστοιχα επίπεδα ανάπτυξης των μερών·

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σημασία της αναπτυξιακής συνεργασίας για τις αναπτυσσόμενες χώρες με στόχο τη διαρκή και βιώσιμη ανάπτυξή τους και την πλήρη επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων που έχουν συμφωνηθεί σε διεθνές επίπεδο·

ΒΑΣΕΙ της αρχής της κατανομής ευθυνών και έχοντας πειστεί για τη σημασία της πρόληψης της παραγωγής, διακίνησης και χρησιμοποίησης παράνομων ναρκωτικών·

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τη δέσμευσή τους για την καταπολέμηση της διαφθοράς, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, του οργανωμένου εγκλήματος, της εμπορίας ανθρώπων και της παράνομης διακίνησης μεταναστών·

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ την ανάγκη για ενισχυμένη συνεργασία στους τομείς της προώθησης της δικαιοσύνης, της ασφάλειας των πολιτών και της μετανάστευσης·

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την ανάγκη προώθησης των στόχων της παρούσας συμφωνίας μέσω του διαλόγου και της συνεργασίας με όλους τους συναφείς ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων των περιφερειακών και των τοπικών κυβερνήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα, ανάλογα με την περίπτωση·

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τις διεθνείς δεσμεύσεις τους στον τομέα της κοινωνικής ανάπτυξης, μεταξύ άλλων στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και των εργασιακών δικαιωμάτων, καθώς και τις δεσμεύσεις τους σε θέματα περιβάλλοντος·

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών επί των φυσικών πόρων τους και την ευθύνη τους για την προστασία του περιβάλλοντος σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους, τις αρχές του διεθνούς δικαίου και τη Διακήρυξη της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη·

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΣ τη σημασία που αποδίδουν τα μέρη στις αρχές και τους κανόνες που διέπουν το διεθνές εμπόριο, ιδίως σε αυτούς που περιλαμβάνονται στη συμφωνία της 15ης Απριλίου 1994 για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και στις πολυμερείς συμφωνίες που προσαρτώνται στη συμφωνία ΠΟΕ, καθώς και στην ανάγκη εφαρμογής τους με διαφάνεια και χωρίς διακρίσεις·

ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ την αντίθεσή τους σε μονομερή εξαναγκαστικά μέτρα με εξωεδαφική ισχύ, που αντίκεινται στο διεθνές δίκαιο και στις αρχές των ελεύθερων συναλλαγών, και τη δέσμευσή τους να προαγάγουν την κατάργησή τους·

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑΣ ότι, σε περίπτωση που τα μέρη αποφασίσουν βάσει της παρούσας συμφωνίας, να συνάψουν ειδικές συμφωνίες στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, τις οποίες έχει συνάψει η Ένωση σύμφωνα με τον τίτλο V του τρίτου Μέρους της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι διατάξεις των εν λόγω μελλοντικών συμφωνιών δεν θα είναι δεσμευτικές για το Ηνωμένο Βασίλειο και/ή την Ιρλανδία, εκτός εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση, ταυτόχρονα με το Ηνωμένο Βασίλειο και/ή την Ιρλανδία όσον αφορά τις αντίστοιχες προγενέστερες διμερείς σχέσεις τους, κοινοποιήσει στην Κούβα ότι το Ηνωμένο Βασίλειο και/ή η Ιρλανδία έχει/έχουν δεσμευθεί από τις εν λόγω συμφωνίες ως κράτη μέλη της Ένωσης σύμφωνα με το πρωτόκολλο αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο έχει προσαρτηθεί στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ομοίως, οποιαδήποτε επακόλουθα εσωτερικά μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγκριθούν σύμφωνα με τον τίτλο V του τρίτου Μέρους της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας δεν θα είναι δεσμευτικά για το Ηνωμένο Βασίλειο και/ή την Ιρλανδία, εκτός εάν τα εν λόγω κράτη μέλη κοινοποιήσουν την επιθυμία τους να αποδεχθούν τέτοια μέτρα ή να λάβουν μέρος σε αυτά σύμφωνα με το πρωτόκολλο αριθ. 21. Σημειώνοντας επίσης ότι τέτοιου είδους μελλοντικές συμφωνίες ή επακόλουθα εσωτερικά μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του πρωτοκόλλου αριθ. 22 που έχει προσαρτηθεί στις προαναφερόμενες Συνθήκες σχετικά με τη θέση της Δανίας,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

ΜΕΡΟΣ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 1

Αρχές

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν τη δέσμευσή τους για ένα ισχυρό και αποτελεσματικό πολυμερές σύστημα και για τον πλήρη σεβασμό και την τήρηση του διεθνούς δικαίου και των στόχων και αρχών που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών («Χάρτης του ΟΗΕ»).
2. Ομοίως, θεωρούν ως θεμελιώδη πτυχή της παρούσας συμφωνίας τη δέσμευσή τους στις καθιερωμένες βάσεις των σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κούβας, που επικεντρώνονται στην ισότητα, την αμοιβαιότητα και τον αμοιβαίο σεβασμό.
3. Τα μέρη συμφωνούν ότι όλες οι δράσεις στο πλαίσιο της παρούσας συμφωνίας υλοποιούνται σύμφωνα με τις συνταγματικές αρχές, τα νομοθετικά πλαίσια, τη νομοθεσία, τους κανόνες και τους κανονισμούς του κάθε μέρους, καθώς και με τις εφαρμοστέες διεθνείς πράξεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει.
4. Τα μέρη επιβεβαιώνουν τη δέσμευσή τους για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία αποτελεί κατευθυντήρια αρχή για την εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας.

5. Ο σεβασμός και η προώθηση των δημοκρατικών αρχών, ο σεβασμός όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα και στις βασικές διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα προαιρετικά πρωτόκολλά τους που εφαρμόζονται στα μέρη, καθώς και ο σεβασμός του κράτους δικαίου, συνιστούν απαραίτητο στοιχείο της παρούσας συμφωνίας.

6. Στο πλαίσιο της συνεργασίας τους, τα μέρη αναγνωρίζουν ότι όλοι οι λαοί έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν ελεύθερα το πολιτικό τους σύστημα και να προάγουν ελεύθερα την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη.

ΑΡΘΡΟ 2

Στόχοι

Τα μέρη συμφωνούν ότι οι στόχοι της παρούσας συμφωνίας είναι οι εξής:

- α) να εδραιώσει και να ενισχύσει τις υφιστάμενες σχέσεις μεταξύ των μερών στους τομείς του πολιτικού διαλόγου, της συνεργασίας και του εμπορίου, με πνεύμα αμοιβαίου σεβασμού, αμοιβαίου και κοινού συμφέροντος και σεβασμού της κυριαρχίας των μερών·
- β) να συνοδεύσει τη διαδικασία αναζωογόνησης της οικονομίας και της κοινωνίας της Κούβας μέσω της παροχής ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διαλόγου και συνεργασίας·

- γ) να δρομολογήσει έναν διάλογο προσανατολισμένο στα αποτελέσματα βάσει του διεθνούς δικαίου για την ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας και της αμοιβαίας συμμετοχής σε διεθνή φόρουμ, ειδικότερα στα Ηνωμένα Έθνη, με στόχο την ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της Δημοκρατίας, την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων·
- δ) να υποστηρίξει τις προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων του πλαισίου της Ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη·
- ε) να προωθήσει τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές που διέπουν το διεθνές εμπόριο και ορίζονται στις συμφωνίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ)·
- στ) να ενισχύσει την περιφερειακή συνεργασία στις περιφέρειες της Καραϊβικής και της Λατινικής Αμερικής με στόχο την ανάπτυξη, στον βαθμό του δυνατού, περιφερειακών απαντήσεων σε περιφερειακές και παγκόσμιες προκλήσεις και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στην περιοχή·
- ζ) να προαγάγει την κατανόηση ενθαρρύνοντας τις επαφές, τον διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ των κοινωνιών της Κούβας και των χωρών της ΕΕ σε όλα τα επίπεδα.

ΜΕΡΟΣ II

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΑΡΘΡΟ 3

Στόχοι

Τα μέρη συμφωνούν να αναπτύξουν πολιτικό διάλογο. Στόχοι του εν λόγω διαλόγου είναι:

- α) η ενίσχυση των πολιτικών σχέσεων και η προώθηση των ανταλλαγών και της αμοιβαίας κατανόησης σε θέματα αμοιβαίου συμφέροντος που προκαλούν κοινή ανησυχία·
- β) η παροχή της δυνατότητας ευρύτερης ανταλλαγής απόψεων και πληροφοριών μεταξύ των μερών σχετικά με τις θέσεις τους στα διεθνή φόρουμ και η προώθηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, προσδιορίζοντας και ενισχύοντας τις κοινές προσεγγίσεις στις περιπτώσεις που είναι δυνατόν·
- γ) η ενίσχυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ως πυρήνα του πολυμερούς συστήματος, με βάση τον Χάρτη του ΟΗΕ και το διεθνές δίκαιο, ούτως ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει τις παγκόσμιες προκλήσεις με αποτελεσματικό τρόπο·
- δ) η περαιτέρω προώθηση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κοινότητας των κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (CELAC).

ΑΡΘΡΟ 4

Τομείς και μέσα

1. Τα μέρη συμφωνούν ότι ο πολιτικός διάλογος λαμβάνει χώρα ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε επίπεδο ανώτερων υπαλλήλων και σε ανώτερο πολιτικό επίπεδο και καλύπτει όλες τις πτυχές αμοιβαίου συμφέροντος σε περιφερειακό ή διεθνές επίπεδο. Τα ζητήματα που εξετάζονται στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου συμφωνούνται εκ των προτέρων από τα μέρη.
2. Ο πολιτικός διάλογος μεταξύ των μερών συμβάλλει στην αποσαφήνιση των συμφερόντων και των θέσεων και των δύο μερών και επιδιώκει τη δημιουργία κοινών βάσεων για πρωτοβουλίες διμερούς συνεργασίας ή για πολυμερείς δράσεις σε τομείς που ορίζονται στην παρούσα συμφωνία και σε άλλους που θα μπορούσαν να προστεθούν κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των μερών.
3. Τα μέρη θα αναπτύξουν ειδικούς διαλόγους στους απαιτούμενους τομείς βάσει αμοιβαίας συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 5

Ανθρώπινα δικαιώματα

Στο πλαίσιο του συνολικού πολιτικού διαλόγου, τα μέρη συμφωνούν να αναπτύξουν διάλογο σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα με στόχο την ενίσχυση της πρακτικής συνεργασίας μεταξύ των μερών σε πολυμερές και διμερές επίπεδο. Η ημερήσια διάταξη για κάθε σύνοδο του διαλόγου συμφωνείται από τα μέρη, αντανακλά τα αντίστοιχα συμφέροντά τους και μεριμνά για την ισορροπημένη εξέταση αστικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

ΑΡΘΡΟ 6

Παράνομο εμπόριο φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού και άλλων συμβατικών όπλων

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι η παράνομη κατασκευή, μεταφορά και κυκλοφορία φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των πυρομαχικών, καθώς και η υπερβολική συσσώρευση, η κακή διαχείριση, τα ανεπαρκώς ασφαλισμένα οπλοστάσια και η ανεξέλεγκτη διάδοσή τους συνιστούν σοβαρή απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια.
2. Τα μέρη συμφωνούν να τηρούν και να εκπληρώνουν πλήρως τις υποχρεώσεις και τις δεσμεύσεις τους σε αυτόν τον τομέα δυνάμει των εφαρμοστέων διεθνών συμφωνιών και των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και άλλων διεθνών πράξεων, χρησιμοποιώντας ως αναγνωρισμένο πλαίσιο το πρόγραμμα δράσης των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού από κάθε άποψη.
3. Τα μέρη επιβεβαιώνουν το εγγενές δικαίωμα νόμιμης άμυνάς τους δυνάμει του άρθρου 51 του Χάρτη του ΟΗΕ και επιβεβαιώνουν περαιτέρω το δικαίωμα κάθε κράτους να κατασκευάζει, να εισάγει και να διατηρεί φορητά όπλα και ελαφρύ οπλισμό για σκοπούς άμυνας και εθνικής ασφάλειας, καθώς και για να μπορεί να συμμετέχει σε επιχειρήσεις για τη διατήρηση της ειρήνης σύμφωνα με τον Χάρτη του ΟΗΕ και βάσει της απόφασης του κάθε μέρους.

4. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία των εσωτερικών συστημάτων ελέγχου για τη μεταφορά συμβατικών όπλων σύμφωνα με τις διεθνείς πράξεις που ορίζονται στην παράγραφο 2. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι είναι σημαντική η διεξαγωγή των ελέγχων αυτών με υπεύθυνο τρόπο ως συμβολή στη διεθνή και περιφερειακή ειρήνη, ασφάλεια και σταθερότητα, στη μείωση των ανθρώπινων δεινών και στην πρόληψη του παράνομου εμπορίου συμβατικών όπλων ή της εκτροπής τους σε μη εξουσιοδοτημένους αποδέκτες.

5. Τα μέρη συμφωνούν επίσης να συνεργάζονται σε διμερές, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο και να διασφαλίζουν τον συντονισμό, τη συμπληρωματικότητα και τη συνέργεια των προσπάθειών τους να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν κατάλληλοι νόμοι, κανονισμοί και διαδικασίες για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου της παραγωγής, των εξαγωγών, των εισαγωγών, των μεταφορών ή εκ νέου μεταφορών φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού και άλλων συμβατικών όπλων και για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου όπλων, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και σταθερότητας. Συμφωνούν να αναπτύξουν τακτικό πολιτικό διάλογο που θα συνοδεύει και θα εδραιώσει αυτό το εγχείρημα, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, το πεδίο εφαρμογής και την έκταση του παράνομου εμπορίου όπλων για κάθε μέρος.

ΑΡΘΡΟ 7

Αφοπλισμός και μη διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής

1. Τα μέρη, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή τους για τον γενικό και πλήρη αφοπλισμό, θεωρούν ότι η διάδοση των πυρηνικών, χημικών και βιολογικών όπλων και των φορέων τους, τόσο σε κρατικούς όσο και σε μη κρατικούς φορείς, αποτελεί μια από τις σοβαρότερες απειλές κατά της διεθνούς σταθερότητας και ασφάλειας.

2. Τα μέρη επισημαίνουν την ανακήρυξη της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής ως ζώνης ειρήνης, που περιλαμβάνει τη δέσμευση των κρατών της περιοχής για την προώθηση του πυρηνικού αφοπλισμού, καθώς και το καθεστώς της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής ως ζώνης χωρίς πυρηνικά όπλα.
3. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται και να συνεισφέρουν στις διεθνείς προσπάθειες αφοπλισμού και μη διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής από κάθε άποψη και των φορέων τους, καθώς και στους εθνικούς ελέγχους εξαγωγών όπλων, μέσω της πλήρους τήρησης και της εφαρμογής σε εθνικό επίπεδο των υφιστάμενων υποχρεώσεών τους δυνάμει διεθνών συνθηκών και συμφωνιών αφοπλισμού και μη διάδοσης και άλλων διεθνών υποχρεώσεων που δεσμεύουν τα μέρη και των αρχών και κανόνων του διεθνούς δικαίου.
4. Τα μέρη συμφωνούν ότι η παρούσα διάταξη συνιστά ουσιώδες στοιχείο της παρούσας συμφωνίας.
5. Τα μέρη συμφωνούν επίσης να ανταλλάσσουν απόψεις και να συνεργάζονται με στόχο τη λήψη μέτρων για την πιθανή υπογραφή, κύρωση ή προσχώρηση, ανάλογα με την περίπτωση, σε συναφείς διεθνείς πράξεις και την εφαρμογή και πλήρη συμμόρφωση με τις πράξεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει.
6. Τα μέρη συμφωνούν να καθιερώσουν τακτικό διάλογο, ο οποίος θα συνοδεύει τη συνεργασία τους στον συγκεκριμένο τομέα.

ΑΡΘΡΟ 8

Καταπολέμηση της τρομοκρατίας κάθε μορφής και έκφανσης

1. Τα μέρη τονίζουν και πάλι τη σημασία της πρόληψης και καταπολέμησης της τρομοκρατίας κάθε μορφής και έκφανσης και συμφωνούν να συνεργαστούν στην ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών με πλήρη σεβασμό των αρχών του Χάρτη του ΟΗΕ, του κράτους δικαίου και του διεθνούς δικαίου, περιλαμβανομένου του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, έχοντας υπόψη την Συνολική πολιτική των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, που περιλαμβάνεται στο Ψήφισμα 60/288 της 8ης Σεπτεμβρίου 2006 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ ως περιοδικώς αναθεωρείται.
2. Τα μέρη πράττουν τα ανωτέρω συγκεκριμένα ως εξής:
 - α) στο πλαίσιο της εφαρμογής των συναφών ψηφισμάτων του ΟΗΕ και της κύρωσης και εφαρμογής των οικουμενικών νομικών πράξεων κατά της τρομοκρατίας και άλλων νομικών πράξεων που αφορούν τα μέρη·
 - β) με τη συνεργασία για την ανταλλαγή πληροφοριών για τις τρομοκρατικές ομάδες και τα δίκτυα που τις υποστηρίζουν σύμφωνα με το διεθνές και το εγχώριο δίκαιο·
 - γ) με τη συνεργασία για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα μέσα, τις μεθόδους και τις βέλτιστες πρακτικές για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της παρακίνησης τρομοκρατικών πράξεων, μεταξύ άλλων στους τεχνικούς τομείς και στον τομέα της εκπαίδευσης, και όσον αφορά την πρόληψη της τρομοκρατίας·

- δ) με την ανάπτυξη της συνεργασίας ώστε να ενισχυθεί η διεθνής συναίνεση όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησής της και το σχετικό κανονιστικό πλαίσιο, εργαζόμενα για την επίτευξη συμφωνίας το νωρίτερο δυνατόν με αντικείμενο τη γενική σύμβαση για τη διεθνή τρομοκρατία, ώστε να συμπληρωθούν οι υφιστάμενες πράξεις του ΟΗΕ και άλλες εφαρμοστέες διεθνείς πράξεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στις οποίες έχουν προσχωρήσει·
- ε) με την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών του ΟΗΕ με στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή της παγκόσμιας αντιτρομοκρατικής στρατηγικής του ΟΗΕ συνολικά με όλα τα κατάλληλα μέσα.

ΑΡΘΡΟ 9

Σοβαρά εγκλήματα διεθνούς χαρακτήρος

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν ότι τα σοβαρότερα εγκλήματα που απασχολούν τη διεθνή κοινότητα στο σύνολό της δεν θα πρέπει να μένουν ατιμώρητα και ότι η δίωξή τους θα πρέπει να εξασφαλίζεται με μέτρα σε εγχώριο ή διεθνές επίπεδο, κατά περίπτωση, καθώς και στο επίπεδο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.
2. Τα μέρη επαναλαμβάνουν ότι είναι σημαντική η συνεργασία με τα αντίστοιχα δικαστήρια σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία των συμβαλλόμενων μερών και τις εφαρμοστέες διεθνείς υποχρεώσεις τους.
3. Τα μέρη συμφωνούν ότι οι σκοποί και οι αρχές του Χάρτη του ΟΗΕ και του διεθνούς δικαίου είναι απαραίτητες για την ύπαρξη αποτελεσματικής και δίκαιης διεθνούς ποινικής δικαιοδοσίας, η οποία δρα συμπληρωματικά προς τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

4. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται με στόχο την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου που αποσκοπεί στην πρόληψη και τιμωρία των σοβαρότερων εγκλημάτων που προκαλούν ανησυχία στη διεθνή κοινότητα, μεταξύ άλλων μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και της ανάπτυξης ικανοτήτων σε αμοιβαία συμφωνηθέντες τομείς.

ΑΡΘΡΟ 10

Μονομερή εξαναγκαστικά μέτρα

1. Τα μέρη ανταλλάσσουν απόψεις σχετικά με μονομερή εξαναγκαστικά μέτρα με εξωεδαφική ισχύ, τα οποία αντίκεινται στο διεθνές δίκαιο και στους ευρέως αποδεκτούς κανόνες του διεθνούς εμπορίου, και τα οποία επηρεάζουν και τα δύο μέρη και χρησιμοποιούνται ως μέσο άσκησης πολιτικής και οικονομικής πίεσης κατά των κρατών, πλήττοντας την κυριαρχία τους.
2. Τα μέρη επιδιώκουν την ανάπτυξη τακτικού διαλόγου σχετικά με την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων και την πρόληψη και τον μετριασμό των επιπτώσεών τους.

ΑΡΘΡΟ 11

Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της παράνομης διακίνησης μεταναστών

1. Με γνώμονα τον προσδιορισμό των τομέων και τον καθορισμό των προσεγγίσεων για κοινή δράση, τα μέρη ανταλλάσσουν απόψεις σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων σε όλες τις μορφές της και με τη διασφάλιση της προστασίας των θυμάτων σύμφωνα με τον Χάρτη του ΟΗΕ και συναφείς διεθνείς πράξεις, ειδικότερα τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, το Πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών και το Πρωτόκολλο κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα, καθώς και το Σχέδιο Παγκόσμιας Δράσης των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στο ψήφισμά της 64/293.
2. Τα μέρη εστιάζουν συγκεκριμένα στους κατωτέρω στόχους:
 - α) την προώθηση νόμων και πολιτικών που συνάδουν με τις διατάξεις της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, του Πρωτοκόλλου για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών, και του Πρωτοκόλλου κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα.
 - β) τις βέλτιστες πρακτικές και δραστηριότητες που είναι σχεδιασμένες για να βοηθούν στην ταυτοποίηση, τη σύλληψη και τη δίωξη εγκληματικών δικτύων που εμπλέκονται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών και την εμπορία ανθρώπων, καθώς και στην υποστήριξη των θυμάτων αυτών των εγκλημάτων.

ΑΡΘΡΟ 12

Καταπολέμηση της παραγωγής, της διακίνησης και της κατανάλωσης παράνομων ναρκωτικών

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν τη σημασία της ανταλλαγής απόψεων και βέλτιστων πρακτικών με στόχο τον προσδιορισμό τομέων και τον καθορισμό προσεγγίσεων για κοινή δράση με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της παραγωγής, της διακίνησης και της κατανάλωσης παράνομων ουσιών σε όλες τις μορφές τους, συμπεριλαμβανομένων των νέων ψυχοδραστικών ουσιών, σύμφωνα με τον Χάρτη του ΟΗΕ και τις συναφείς διεθνείς πράξεις, ειδικότερα τις τρεις βασικές συμβάσεις του ΟΗΕ για τον έλεγχο των ναρκωτικών του 1961, του 1971 και του 1988, την πολιτική δήλωση και την δήλωση για τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μείωση της ζήτησης ναρκωτικών που εγκρίθηκαν από την ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά τον Ιούνιο του 1998 και την πολιτική δήλωση και το σχέδιο δράσης που εγκρίθηκαν στο τμήμα υψηλού επιπέδου της 52ης συνόδου της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά τον Μάρτιο του 2009 καθώς και το έγγραφο αποτελεσμάτων που ενέκρινε σε ειδική σύνοδο τον Απρίλιο 2016 η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.
2. Τα μέρη επιδιώκουν επίσης τη συνεργασία με άλλες χώρες για τη μείωση της παραγωγής και της διακίνησης παράνομων ουσιών, σε πλήρη συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο, την κυριαρχία των κρατών και την αρχή της κοινής ευθύνης και της συνυπευθυνότητας.

ΑΡΘΡΟ 13

Καταπολέμηση του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας
και της σχετικής μισαλλοδοξίας

1. Τα μέρη δεσμεύονται να καταπολεμήσουν τον ρατσισμό, τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και τη σχετική μισαλλοδοξία σε παγκόσμιο επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω της οικουμενικής κύρωσης και εφαρμογής της διεθνούς σύμβασης για την κατάργηση πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων.

2. Σε αυτό το πλαίσιο, ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με στρατηγικές και πολιτικές για την προώθηση της καταπολέμησης των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της σχετικής μισαλλοδοξίας, ειδικότερα σχετικά με την εφαρμογή της Διακήρυξης και του Προγράμματος Δράσης του Ντέρμπαν, στις επικράτειες των μερών αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο.
3. Ανταλλάσσουν επίσης απόψεις σχετικά με τους αποτελεσματικότερους τρόπους εφαρμογής της Διεθνούς Δεκαετίας των Ηνωμένων Εθνών για τους λαούς με αφρικανική καταγωγή, από το 2015 μέχρι το 2024.
4. Εξετάζουν την πιθανότητα ανάληψης δράσης για την καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών και άλλων φόρουμ.

ΑΡΘΡΟ 14

Βιώσιμη ανάπτυξη

1. Τα μέρη επικροτούν την Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) που εγκρίθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και δεσμεύονται να εργαστούν για την επίτευξή τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
2. Συμφωνούν ότι είναι σημαντικό να εξαλειφθεί η φτώχεια σε όλες τις μορφές της και να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο με ισορροπημένο και ολοκληρωμένο τρόπο. Για τον σκοπό αυτό, επιβεβαιώνουν τη δέσμευσή τους να εφαρμόσουν την Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη σύμφωνα με τις αντίστοιχες ικανότητες και τις περιστάσεις του καθενός.

3. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι προκειμένου να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν και οι 17 ΣΒΑ της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Συμφωνούν να ανταλλάσσουν απόψεις για τους καλύτερους τρόπους συνεργασίας τους για την επίτευξη των ΣΒΑ, στους οποίους συγκαταλέγονται:

- α) η προώθηση της εξάλειψης της φτώχειας, της πείνας, του αναλφαριθμητισμού και της κακής υγείας και η διασφάλιση διαρκούς, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης για όλους·
- β) η παροχή της δέουσας προτεραιότητας στην από κοινού επίλυση όλων των περιβαλλοντικών προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής αλλαγής, και η προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης και χρησιμοποίησης των υδάτων, των θαλασσών και των χερσαίων οικοσυστημάτων·
- γ) η συνεργασία για τη χειραφέτηση των γυναικών, τη μείωση της ανισότητας μεταξύ και εντός των χωρών, τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους και τη δημιουργία υπεύθυνων, αποτελεσματικών θεσμών χωρίς αποκλεισμούς σε όλα τα επίπεδα.

4. Τα μέρη συμφωνούν να αναπτύξουν έναν ειδικό διάλογο σχετικά με την Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη με στόχο τον προσδιορισμό τρόπων για τη βελτίωση της πρακτικής συνεργασίας μεταξύ τους εντός του συνολικού πλαισίου του πολιτικού διαλόγου. Η ημερήσια διάταξη για κάθε σύνοδο του διαλόγου συμφωνείται μεταξύ των μερών.

5. Τα μέρη δεσμεύονται να ενισχύσουν την παγκόσμια εταιρική σχέση για την ανάπτυξη, την προώθηση της πολιτικής συνοχής σε όλα τα επίπεδα και την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης καινοτόμου προσέγγισης για την κινητοποίηση και την αποτελεσματική χρησιμοποίηση όλων των διαθέσιμων δημόσιων, ιδιωτικών, εσωτερικών και διεθνών πόρων, όπως ορίζεται στο Πρόγραμμα Δράσης της Αντίς Αμπέμπα για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης.

6. Τα μέρη αναγνωρίζουν την ανάγκη τακτικής παρακολούθησης και αναθεώρησης της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και του Προγράμματος Δράσης της Αντίς Αμπέμπα για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο στο πλαίσιο του πολιτικού φόρουμ υψηλού επιπέδου του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων σχετικά με τα μέσα εφαρμογής, καθώς και σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ανάλογα με την περίπτωση.

7. Τα μέρη επαβεβαιώνουν ότι είναι ανάγκη όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες να παράσχουν 0,7 % του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος για επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια, καθώς και την ανάγκη οι αναδυόμενες οικονομίες και οι χώρες ανώτερου-μεσαίου εισοδήματος να ορίσουν στόχους για την αύξηση της διεθνούς δημόσιας χρηματοδότησης που παρέχουν.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 15

Στόχοι

1. Ο γενικός στόχος της συνεργασίας και του διαλόγου για τις τομεακές πολιτικές στο πλαίσιο της παρούσας συμφωνίας είναι η ενίσχυση των διμερών σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Κούβας μέσω της παροχής πόρων, μηχανισμών, εργαλείων και διαδικασιών.
2. Τα μέρη συμφωνούν:
 - α) να υλοποιήσουν δράσεις συνεργασίας που συμπληρώνουν τις προσπάθειες της Κούβας για οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς που προσδιορίζονται ως τομείς προτεραιότητας στους τίτλους Ι έως VI του παρόντος Μέρους.

- β) να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ενίσχυσης της αλληλοϋποστήριξης μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης, της δημιουργίας απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής και προστασίας και της προστασίας του περιβάλλοντος.
- γ) να συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω αποτελεσματικών δράσεων συνεργασίας.
- δ) να προωθήσουν την αμοιβαία εμπιστοσύνη μέσω τακτικών ανταλλαγών απόψεων και του προσδιορισμού τομέων συνεργασίας για παγκόσμια ζητήματα που ενδιαφέρουν και τα δύο μέρη.

ΑΡΘΡΟ 16

Αρχές

1. Η συνεργασία υποστηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες των μερών για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων που ορίζονται στις αναπτυξιακές πολιτικές και στρατηγικές τους.
2. Η συνεργασία είναι το αποτέλεσμα διαλόγου μεταξύ των μερών.
3. Οι δραστηριότητες συνεργασίας καθορίζονται τόσο σε διμερές όσο και σε περιφερειακό επίπεδο και αλληλοσυμπληρώνονται ούτως ώστε να υποστηρίξουν τους στόχους που εκτίθενται στην παρούσα συμφωνία.
4. Τα μέρη προωθούν τη συμμετοχή όλων των συναφών φορέων στις αναπτυξιακές πολιτικές τους και τη συνεργασία τους, όπως ορίζεται στην παρούσα συμφωνία.

5. Τα μέρη ενισχύουν την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας τους δραστηριοποιούμενα εντός των αμοιβαία συμφωνηθέντων πλαισίων, λαμβάνοντας υπόψη διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν συμφωνηθεί σε πολυμερές επίπεδο. Καταβάλλουν προσπάθειες για την προαγωγή της εναρμόνισης, της ευθυγράμμισης και του συντονισμού μεταξύ των δωρητών, καθώς και για την εκπλήρωση των αμοιβαίων υποχρεώσεων που συνδέονται με την επίτευξη δραστηριοτήτων συνεργασίας.
6. Τα μέρη συμφωνούν να λαμβάνουν υπόψη τα διάφορα επίπεδα ανάπτυξης κατά τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων συνεργασίας.
7. Τα μέρη συμφωνούν να διασφαλίζουν τη διαφανή και υπεύθυνη διαχείριση των χρηματοδοτικών πόρων που είναι διαθέσιμοι για τις συμφωνηθείσες δράσεις.
8. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία δυνάμει της παρούσας συμφωνίας υλοποιείται σύμφωνα με τις αντίστοιχες διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί για αυτόν τον σκοπό.
9. Η συνεργασία αποσκοπεί στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και του πολλαπλασιασμού των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών ικανοτήτων για την επίτευξη μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας.
10. Η συνεργασία λαμβάνει υπόψη όλα τα εγκάρσια ζητήματα.

ΑΡΘΡΟ 17

Διάλογος για τις τομεακές πολιτικές

1. Τα μέρη επιδιώκουν να αναπτύξουν διάλογο για τις τομεακές πολιτικές σε τομείς αμοιβαίου συμφέροντος. Ο διάλογος μπορεί να περιλαμβάνει:
 - α) ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με την κατάρτιση και τον σχεδιασμό πολιτικών στους σχετικούς τομείς·
 - β) ανταλλαγές απόψεων σχετικά με την εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου των μερών με διεθνείς κανόνες και πρότυπα και την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων και προτύπων·
 - γ) ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την κατάρτιση τομεακών πολιτικών, τον συντονισμό και τη διαχείριση πολιτικών ή συγκεκριμένες τομεακές προκλήσεις.
2. Τα μέρη στοχεύουν να υποστηρίξουν τον διάλόγό τους για τις τομεακές πολιτικές με συγκεκριμένα μέτρα συνεργασίας στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο.

ΑΡΘΡΟ 18

Μέσα και διαδικασίες συνεργασίας

1. Τα μέρη συμφωνούν να αναπτύξουν τη συνεργασία τους σύμφωνα με τα ακόλουθα μέσα και τις διαδικασίες:
 - α) τεχνική και χρηματοδοτική υποστήριξη, διάλογος και ανταλλαγές απόψεων και πληροφοριών ως ένα μέσο συνεισφοράς στη υλοποίηση των στόχων της παρούσας συμφωνίας·
 - β) ανάπτυξη της διμερούς συνεργασίας τους βάσει συμφωνημένων προτεραιοτήτων που προωθούν και συμπληρώνουν τις αναπτυξιακές στρατηγικές και πολιτικές της Κούβας·
 - γ) προώθηση της συμμετοχής της Κούβας στα προγράμματα περιφερειακής συνεργασίας της ΕΕ·
 - δ) προώθηση της συμμετοχής της Κούβας στα θεματικά προγράμματα συνεργασίας της ΕΕ·
 - ε) προώθηση της συμμετοχής της Κούβας ως συνδεδεμένου εταίρου σε προγράμματα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
 - στ) προώθηση της συνεργασίας σε τομείς αμοιβαίου συμφέροντος μεταξύ των μερών και με τρίτες χώρες·
 - ζ) προαγωγή καινοτόμων τρόπων και μέσων συνεργασίας και χρηματοδότησης για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας·

- 1η) περαιτέρω διερεύνηση των πρακτικών δυνατοτήτων συνεργασίας με γνώμονα το αμοιβαίο συμφέρον τους·
2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενημερώνει την Κούβα σχετικά με νέους μηχανισμούς και μέσα για τα οποία η τελευταία ενδέχεται να είναι επιλέξιμη.
3. Η ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ θα παρέχεται βάσει κοινά προσδιορισμένων αναγκών και σύμφωνα με τις ανθρωπιστικές αρχές όταν συμβαίνουν φυσικές ή άλλες καταστροφές.
4. Τα μέρη θεσπίζουν από κοινού κατάλληλες διαδικασίες συνεργασίας για τη διασφάλιση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας. Οι εν λόγω διαδικασίες συνεργασίας θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, τη σύσταση επιτροπής συντονισμού που συνέρχεται τακτικά για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό και τη συστηματική παρακολούθηση όλων των δράσεων συνεργασίας και των δραστηριοτήτων ενημέρωσης και επικοινωνίας με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την υποστήριξη των δράσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.
5. Μέσω των αρμόδιων εντεταλμένων οντοτήτων της, η Κούβα:
 - α) αναλαμβάνει όλες τις εισαγωγικές διαδικασίες, χωρίς τελωνειακούς δασμούς και φόρους, για τα αγαθά και τις εισροές που σχετίζονται με δράσεις συνεργασίας·
 - β) διαχειρίζεται, από κοινού με τις υγειονομικές και γεωργικές αρχές, τους υγειονομικούς, κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο· και

- γ) διεκπεραιώνει τις διαδικασίες μετανάστευσης για τους υπαλλήλους που ταξιδεύουν στην Κούβα για τις ανάγκες των συμφωνημένων δράσεων συνεργασίας, καθώς και τις διαδικασίες για άλλες άδειες προσωρινής εργασίας και άδειες διαμονής για το απόδημο προσωπικό που εργάζεται προσωρινά στην Κούβα.

ΑΡΘΡΟ 19

Φορείς της συνεργασίας

Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία τους θα υλοποιηθεί σύμφωνα με τις συναφείς διαδικασίες τους από διάφορους φορείς της κοινωνίας, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται:

- α) θεσμοί της κουβανικής κυβέρνησης ή δημόσιοι φορείς που έχουν διοριστεί από τους εν λόγω θεσμούς·
- β) τοπικές αρχές σε διάφορα επίπεδα·
- γ) διεθνείς οργανισμοί και οι οργανώσεις τους·
- δ) οι αναπτυξιακοί οργανισμοί των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης· και
- ε) η κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων επιστημονικών, τεχνικών, πολιτιστικών, καλλιτεχνικών, αθλητικών ενώσεων, ενώσεων φιλίας και αλληλεγγύης, κοινωνικών οργανώσεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων και συνεταιρισμών.

ΑΡΘΡΟ 20

Τομείς συνεργασίας

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται κυρίως στους τομείς που ορίζονται στους τίτλους Ι έως VI του παρόντος Μέρους.
2. Τα μέρη συμφωνούν ότι οι δράσεις συνεργασίας που θα προσδιοριστούν θα περιλαμβάνουν τους ακόλουθους οριζόντιους και στρατηγικούς άξονες ανάπτυξης:
 - α) βιώσιμη ανάπτυξη,
 - β) ανθρώπινα δικαιώματα και χρηστή διακυβέρνηση,
 - γ) περιβαλλοντική βιωσιμότητα,
 - δ) πρόληψη καταστροφών,
 - ε) διάσταση του φύλου,
 - στ) άτομα σε ευάλωτη κατάσταση,
 - ζ) ανάπτυξη εθνικών ικανοτήτων και
 - η) διαχείριση της γνώσης.

ΑΡΘΡΟ 21

Πόροι για τη συνεργασία και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των μερών

1. Τα μέρη συμφωνούν να διαθέτουν τους κατάλληλους πόρους, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών μέσων, εφόσον οι αντίστοιχοι πόροι και κανονισμοί τους το επιτρέπουν, με στόχο την επίτευξη των στόχων συνεργασίας που ορίζονται στην παρούσα συμφωνία.
2. Τα μέρη χρησιμοποιούν τη χρηματοδοτική βοήθεια σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και συνεργάζονται για την προστασία των οικονομικών τους συμφερόντων. Τα μέρη λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της απάτης, της διαφθοράς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας, μεταξύ άλλων μέσω της αμοιβαίας διοικητικής και νομικής συνδρομής στους τομείς που καλύπτει η παρούσα συμφωνία. Οποιαδήποτε άλλη συμφωνία ή χρηματοδοτικό μέσο συναφθεί μεταξύ των μερών πρέπει να προβλέπει ειδικές ρήτρες χρηματοοικονομικής συνεργασίας σχετικά με τις συντονισμένες δράσεις ελέγχου, όπως τους επιτόπιους ελέγχους, τις επιθεωρήσεις και τα μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης, μεταξύ των οποίων και εκείνες που διεξάγονται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης και από τον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας της Κούβας.

ΤΙΤΛΟΣ II

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΑΡΘΡΟ 22

Δημοκρατία και ανθρώπινα δικαιώματα

1. Έχοντας πλήρη επίγνωση ότι η προστασία και η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών είναι η πρωταρχική ευθύνη των κυβερνήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των εθνικών και περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων και των διαφόρων ιστορικών, πολιτιστικών και θρησκευτικών υποβάθρων και αναγνωρίζοντας ότι είναι καθήκον τους να προστατεύουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες ανεξάρτητα από τα πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά τους συστήματα, τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται στον τομέα της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
2. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι η δημοκρατία βασίζεται στην ελεύθερα εκφρασμένη βούληση των ανθρώπων να ορίζουν τα δικά τους πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά συστήματα και στην πλήρη συμμετοχή τους σε όλες τις πτυχές της ζωής.
3. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την ενίσχυση της δημοκρατίας και της ικανότητάς τους να εφαρμόζουν τις αρχές και πρακτικές της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων.

4. Η συνεργασία τους μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δραστηριότητες που συμφωνούνται από κοινού από τα μέρη, με στόχο:
- α) την τήρηση και τον σεβασμό της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την προώθηση και προστασία των αστικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων για όλους·
 - β) την αντιμετώπιση του ζητήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο με δίκαιο και ισότιμο τρόπο, επί ίσοις όροις και με την ίδια έμφαση, αναγνωρίζοντας ότι όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αδιαίρετα, αλληλοσυνδεόμενα και αλληλεξαρτώμενα·
 - γ) την αποτελεσματική εφαρμογή των διεθνών πράξεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των προαιρετικών πρωτοκόλλων που εφαρμόζονται σε κάθε μέρος, καθώς και των συστάσεων που εκδίδονται από τους φορείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών και γίνονται δεκτές από τα μέρη·
 - δ) την ενσωμάτωση της προαγωγής και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις εσωτερικές πολιτικές και τα αναπτυξιακά σχέδια·
 - ε) την ευαισθητοποίηση και την προαγωγή της παιδείας όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και την ειρήνη·
 - στ) την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών και των σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα θεσμών, καθώς και των νομικών και θεσμικών πλαισίων για την προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
 - ζ) την ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών αμοιβαίου συμφέροντος, στο πλαίσιο των αρμόδιων πολυμερών φόρουμ.

ΑΡΘΡΟ 23

Χρηστή διακυβέρνηση

1. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία στον τομέα της χρηστής διακυβέρνησης βασίζεται στον αυστηρό σεβασμό των αρχών του Χάρτη του ΟΗΕ και του διεθνούς δικαίου.
2. Οι συναφείς δραστηριότητες συνεργασίας μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, δραστηριότητες που συμφωνούνται από κοινού από τα μέρη, με στόχο:
 - α) την τήρηση του κράτους δικαίου·
 - β) την προαγωγή διαφανών, υπεύθυνων, αποτελεσματικών, σταθερών και δημοκρατικών θεσμών·
 - γ) την ανταλλαγή εμπειριών και την ανάπτυξη ικανοτήτων σε νομικά θέματα και στον τομέα της δικαστικής ικανότητας·
 - δ) την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με νομικά συστήματα και τη νομοθεσία·
 - ε) την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τη χρηστή διακυβέρνηση, τη λογοδοσία και τη διαφανή διαχείριση σε όλα τα επίπεδα·
 - στ) τη συνεργασία για τη θέσπιση πολιτικών διαδικασιών χωρίς αποκλεισμούς που επιτρέπουν την ουσιαστική συμμετοχή όλων των πολιτών.

ΑΡΘΡΟ 24

Ενίσχυση των θεσμών και του κράτους δικαίου

Τα μέρη αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην καθιέρωση του κράτους δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και σε δίκαιη δίκη, και στην ενίσχυση των θεσμών σε όλα τα επίπεδα, σε τομείς που σχετίζονται με την επιβολή του νόμου και την απονομή της δικαιοσύνης.

ΑΡΘΡΟ 25

Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησής τους, μεταξύ άλλων στους εξής τομείς:

- α) βελτίωση της οργανωτικής αποδοτικότητας·
- β) αύξηση της αποτελεσματικότητας των θεσμών ως προς την παροχή υπηρεσιών·
- γ) βελτίωση της διαφανούς διαχείρισης των δημόσιων πόρων και της λογοδοσίας·
- δ) ανταλλαγή εμπειριών όσον αφορά τη βελτίωση του νομοθετικού και του θεσμικού πλαισίου·
- ε) ανάπτυξη ικανοτήτων, μεταξύ άλλων για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση πολιτικών όσον αφορά την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, την ψηφιακή διακυβέρνηση και την καταπολέμηση της διαφθοράς·

- στ) ανταλλαγή απόψεων και βέλτιστων πρακτικών διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών·
- ζ) ενίσχυση των διαδικασιών αποκέντρωσης σύμφωνα με τις εθνικές στρατηγικές οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

ΑΡΘΡΟ 26

Πρόληψη και διευθέτηση των συγκρούσεων

1. Τα μέρη συμφωνούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές για την πρόληψη και διευθέτηση των συγκρούσεων βάσει κοινής συνεννόησης για την αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτίων της σύγκρουσης.
2. Η συνεργασία στον τομέα της πρόληψης και διευθέτησης των συγκρούσεων αποσκοπεί στην ενίσχυση των ικανοτήτων διευθέτησης των συγκρούσεων και ενδέχεται να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την υποστήριξη των διαδικασιών μεσολάβησης, διαπραγμάτευσης και συμφιλίωσης και ευρύτερες προσπάθειες υποστήριξης της εμπιστοσύνης και της οικοδόμησης της ειρήνης σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΑΡΘΡΟ 27

Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται προκειμένου να διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με τα πρότυπα που έχουν συμφωνηθεί σε πολυμερές επίπεδο και άλλες διεθνείς νομικές πράξεις και πρακτικές.
2. Η συνεργασία στον τομέα της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ανάπτυξη ικανοτήτων, τεχνική βοήθεια και την ανταλλαγή πληροφοριών, βάσει αμοιβαίας συμφωνίας μεταξύ των μερών.

ΑΡΘΡΟ 28

Παράνομα ναρκωτικά

1. Τα μέρη συνεργάζονται για τη διασφάλιση μιας ολοκληρωμένης, διεξοδικής και ισορροπημένης προσέγγισης για την πρόληψη και αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών μέσω αποτελεσματικής δράσης και συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων αρχών, ιδίως στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της επιβολής του νόμου, των τελωνείων, των κοινωνικών υποθέσεων, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων με στόχο την εξάλειψη ή την ελαχιστοποίηση της παραγωγής και τη μείωση της προσφοράς, της διακίνησης, της ζήτησης και της κατοχής ναρκωτικών σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία για τα παράνομα ναρκωτικά και με τον δέοντα σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η εν λόγω συνεργασία αποσκοπεί επίσης στον μετριασμό των επιπτώσεων των παράνομων ναρκωτικών, στην υποστήριξη των θυμάτων μέσω της μεταχείρισής τους χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, στην αντιμετώπιση της παραγωγής και χρήσης νέων ψυχοδραστικών ουσιών και στην αποτελεσματικότερη πρόληψη της εκτροπής πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών που χρησιμοποιούνται για την παράνομη παραγωγή ναρκωτικών και ψυχοδραστικών ουσιών.
2. Τα μέρη συμφωνούν όσον αφορά τα μέσα συνεργασίας για την επίτευξη αυτών των στόχων. Οι δράσεις βασίζονται σε κοινά συμφωνηθείσες αρχές σύμφωνα με τις συναφείς διεθνείς συμβάσεις, και ειδικότερα με τις τρεις βασικές συμβάσεις του ΟΗΕ για τον έλεγχο των ναρκωτικών του 1961, του 1971 και του 1988, την πολιτική δήλωση και την δήλωση για τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μείωση της ζήτησης ναρκωτικών που εγκρίθηκαν από την ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά τον Ιούνιο του 1998 και την πολιτική δήλωση και το σχέδιο δράσης που εγκρίθηκε στο τμήμα υψηλού επιπέδου της 52ης συνόδου της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά τον Μάρτιο του 2009 και το έγγραφο αποτελεσμάτων που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών σε ειδική σύνοδο με θέμα το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών, τον Απρίλιο του 2016.

3. Με την επιφύλαξη των λοιπών μηχανισμών συνεργασίας, τα μέρη συμφωνούν να χρησιμοποιούν για τον σκοπό αυτόν, σε διαπεριφερειακό επίπεδο, τον μηχανισμό συντονισμού και συνεργασίας στον τομέα των ναρκωτικών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, και συμφωνούν να συνεργάζονται για να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητά του.
4. Τα μέρη συμφωνούν επίσης να συνεργάζονται για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας που συνδέεται με τη διακίνηση ναρκωτικών, βελτιώνοντας τον συντονισμό με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς και φορείς, μεταξύ άλλων στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας.
5. Τα μέρη θα ανταλλάσσουν εμπειρίες σε τομείς όπως η πολιτική, η νομοθετική και θεσμική ανάπτυξη, η εκπαίδευση προσωπικού, η έρευνα για τα ναρκωτικά, η πρόληψη, η μεταχείριση, η αποκατάσταση και η κοινωνική επανένταξη των χρηστών ναρκωτικών, με στόχο την ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων, για τη δημόσια υγεία και την κοινωνία, του διεθνούς προβλήματος ναρκωτικών.

ΑΡΘΡΟ 29

Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την πρόληψη και την καταπολέμηση της χρησιμοποίησης των χρηματοπιστωτικών τους συστημάτων, των θεσμών και των καθορισμένων μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όπως η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και η διαφθορά και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

2. Τα μέρη συμφωνούν να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές, εμπειρογνωμοσύνη, πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων και εκπαίδευση βάσει αμοιβαίας συμφωνίας στον τομέα της τεχνικής και διοικητικής συνδρομής με στόχο την ανάπτυξη και την εφαρμογή κανονισμών και την αποτελεσματική λειτουργία μηχανισμών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

3. Η συνεργασία επικεντρώνεται στους εξής τομείς:

- α) ανταλλαγή συναφών πληροφοριών εντός των αντίστοιχων νομοθετικών πλαισίων των μερών·
- β) έγκριση και αποτελεσματική εφαρμογή κατάλληλων προτύπων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αντίστοιχων με αυτά που έχουν εγκριθεί από αρμόδιους διεθνείς φορείς που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα, όπως η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης και η Οικονομική Ομάδα Δράσης για τη Λατινική Αμερική, ανάλογα με την περίπτωση.

ΑΡΘΡΟ 30

Οργανωμένο έγκλημα

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και του οικονομικού εγκλήματος. Για τον σκοπό αυτό, προωθούν και ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές και εφαρμόζουν διεθνώς συμφωνηθέντα σχετικά πρότυπα και πράξεις, όπως τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και τα συμπληρωματικά πρωτόκολλά της και τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς.

2. Τα μέρη συμφωνούν επίσης να συνεργάζονται για να βελτιώσουν την ασφάλεια των πολιτών, υποστηρίζοντας ιδίως τις πολιτικές και τις στρατηγικές ασφάλειας. Η εν λόγω συνεργασία συμβάλλει στην πρόληψη του εγκλήματος και μπορεί να καλύψει δραστηριότητες όπως τα έργα περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών υπηρεσιών και δικαστικών αρχών, προγράμματα κατάρτισης και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την ανάλυση των χαρακτηριστικών των εγκληματιών. Περιλαμβάνει επίσης, μεταξύ άλλων, ανταλλαγές απόψεων σχετικά με τα νομοθετικά πλαίσια, καθώς και τεχνική και διοικητική συνδρομή που αποβλέπει στην ενίσχυση των θεσμικών και επιχειρησιακών ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου και στην ανταλλαγή πληροφοριών και μέτρων για την ενίσχυση της συνεργασίας σε έρευνες.

ΑΡΘΡΟ 31

Καταπολέμηση της διαφθοράς

1. Τα μέρη συνεργάζονται με στόχο να θέσουν σε εφαρμογή και να προωθήσουν κατάλληλα διεθνή πρότυπα και πράξεις στον τομέα αυτόν, όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς.
2. Τα μέρη συνεργάζονται ιδίως για:
 - α) τη βελτίωση της οργανωτικής αποτελεσματικότητας και την εγγύηση της διαφανούς διαχείρισης των δημόσιων πόρων και της λογοδοσίας, με τη συμμετοχή των αντίστοιχων οργάνων που έχουν συσταθεί για την καταπολέμηση της διαφθοράς·
 - β) την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την ενίσχυση των αρμόδιων οργάνων, συμπεριλαμβανομένων των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών·

- γ) την αποτροπή της διαφθοράς και της δωροδοκίας στις διεθνείς συναλλαγές·
- δ) την αξιολόγηση της υλοποίησης των πολιτικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο στο πλαίσιο του μηχανισμού ελέγχου της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς·
- ε) την ενθάρρυνση δράσεων που προάγουν μια φιλοσοφία διαφάνειας, τη νομιμότητα, καθώς και την αλλαγή της νοοτροπίας της κοινής γνώμης έναντι των πρακτικών διαφθοράς·
- στ) την πρόβλεψη μέτρων για τον εντοπισμό και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, την προαγωγή ορθών πρακτικών και την ανάπτυξη ικανοτήτων.

ΑΡΘΡΟ 32

Παράνομο εμπόριο φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των μερών, των εξαρτημάτων και των πυρομαχικών τους, στο πλαίσιο της εφαρμογής του αναγνωρισμένου πλαισίου του προγράμματος δράσης των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού από κάθε άποψη. Σε αυτό το πλαίσιο, συμφωνούν να συνεργάζονται για την ανταλλαγή εμπειριών και εκπαίδευσης μεταξύ των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών αρχών, της αστυνομίας και των αρχών ελέγχου.

2. Όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα δράσης των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρεται στην παράγραφο 1, τα μέρη επιβεβαιώνουν, μεταξύ άλλων, σε αυτό το πλαίσιο, το εγγενές δικαίωμα νόμιμης ατομικής ή συλλογικής άμυνας τους δυνάμει του άρθρου 51 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και το δικαίωμα κάθε κράτους να κατασκευάζει, να εισάγει και να διατηρεί φορητά όπλα και ελαφρύ οπλισμό για σκοπούς άμυνας και ασφάλειας, καθώς και για να μπορεί να συμμετέχει σε επιχειρήσεις για τη διατήρηση της ειρήνης σύμφωνα με τον Χάρτη του ΟΗΕ και βάσει της απόφασης του κάθε μέρους.

ΑΡΘΡΟ 33

Καταπολέμηση της τρομοκρατίας

1. Τα μέρη θα συνεργαστούν για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας μέσω της εφαρμογής του πλαισίου και των προτύπων που συμφωνήθηκαν στο άρθρο 8.
2. Τα μέρη συνεργάζονται επίσης για να διασφαλίσουν ότι κάθε πρόσωπο που συμμετέχει στη χρηματοδότηση, την οργάνωση, την προετοιμασία ή τη διάπραξη τρομοκρατικών ενεργειών ή τη στήριξη τρομοκρατικών ενεργειών, προσάγεται στη δικαιοσύνη. Τα μέρη συμφωνούν ότι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας τηρεί τις σχετικές αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και, παράλληλα, σέβεται την κυριαρχία των μερών, την προσήκουσα διαδικασία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες.
3. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την πρόληψη και την καταστολή των τρομοκρατικών ενεργειών με την αστυνομική και δικαστική συνεργασία.

4. Έχοντας δεσμευτεί για την εκπλήρωση της παγκόσμιας στρατηγικής των Ηνωμένων Εθνών κατά της τρομοκρατίας, τα μέρη θα πρέπει να προωθούν την ισόρροπη εφαρμογή της και συμφωνούν να εκτελούν τις δράσεις που αναφέρονται σε αυτήν, στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο για να δοθεί τέλος στην απειλή της τρομοκρατίας.
5. Τα μέρη συμφωνούν επίσης να συνεργαστούν στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την οριστικοποίηση του σχεδίου συμφωνίας για τη γενική σύμβαση για τη διεθνή τρομοκρατία.

ΑΡΘΡΟ 34

Μετανάστευση, εμπορία ανθρώπων και παράνομη διακίνηση μεταναστών

1. Η συνεργασία προχωρά βάσει διαβουλεύσεων μεταξύ των μερών σχετικά με τις ανάγκες και τις θέσεις τους και υλοποιείται σύμφωνα με τα νομοθετικά πλαίσια των μερών. Η συνεργασία θα επικεντρωθεί ειδικότερα στα ακόλουθα σημεία:
- α) τα γενεσιουργά αίτια της μετανάστευσης·
 - β) την ανάπτυξη και εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας και των πρακτικών όσον αφορά τη διεθνή προστασία, σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της διεθνούς προστασίας στις περιπτώσεις που εφαρμόζεται·
 - γ) τους κανόνες και τα δικαιώματα εισδοχής και το καθεστώς των προσώπων που γίνονται δεκτά, την δίκαιη μεταχείριση και την ενσωμάτωση στην κοινωνία των νομίμων διαμενόντων, την εκπαίδευση και την κατάρτιση των νόμιμων μεταναστών και τα μέτρα καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, καθώς και όλες τις εφαρμοστέες διατάξεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών·

- δ) την αξιολόγηση μηχανισμών και πολιτικών για να διευκολυνθεί η μεταφορά των εμβασμάτων·
 - ε) ανταλλαγές απόψεων και βέλτιστων πρακτικών και συζήτηση ζητημάτων αμοιβαίου συμφέροντος σχετικά με την κυκλική μετανάστευση και την αποτροπή της διαρροής εγκεφάλων·
 - στ) την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών, την τεχνική, τεχνολογική, επιχειρησιακή και δικαστική συνεργασία, ανάλογα με την περίπτωση και κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας, σχετικά με ζητήματα που αφορούν την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της λαθραίας διακίνησης μεταναστών, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης δικτύων και εγκληματικών οργανώσεων διακινητών ανθρώπων και λαθρεμπόρων και της παροχής προστασίας, βοήθειας και υποστήριξης στα θύματα τέτοιου είδους εγκλημάτων·
 - ζ) την επιστροφή, υπό ανθρώπινες, ασφαλείς και αξιοπρεπείς συνθήκες, των προσώπων που διαμένουν παράνομα στην επικράτεια του άλλου μέρους, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, μεταξύ άλλων μέσω της προαγωγής της εκούσιας επιστροφής και της επανεισδοχής των προσώπων αυτών σύμφωνα με την παράγραφο 2·
 - η) τα μέτρα υποστήριξης που αποβλέπουν στη βιώσιμη επανένταξη των επαναπατριζόμενων.
2. Στο πλαίσιο της συνεργασίας για την πρόληψη και τον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης και με την επιφύλαξη της ανάγκης προστασίας των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων, τα μέρη συμφωνούν επίσης να προβούν στις εξής ενέργειες:
- α) να ταυτοποιούν τους εικαζόμενους υπηκόους τους και να αποδέχονται τους υπηκόους τους που βρίσκονται παράνομα στην επικράτεια κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Κούβας εντός της προθεσμίας και σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί από την εφαρμοστέα νομοθεσία περί μετανάστευσης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κούβας, κατόπιν αιτήματος και χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και περαιτέρω διατυπώσεις μετά τον προσδιορισμό της υπηκοότητας·

β) να παρέχουν στους υπηκόους για τους οποίους γίνεται η επανεισδοχή τα κατάλληλα έγγραφα ταυτότητας για τον σκοπό αυτό.

3. Τα μέρη συμφωνούν να διαπραγματευτούν, εφόσον τους ζητηθεί και το συντομότερο δυνατό, συμφωνία η οποία θα ρυθμίζει τις συγκεκριμένες υποχρεώσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κούβας σε θέματα μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της επανεισδοχής.

ΑΡΘΡΟ 35

Προξενική προστασία

Η Κούβα συμφωνεί ότι οι διπλωματικές και προξενικές αρχές κάθε εκπροσωπούμενου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχουν προστασία σε κάθε υπήκοο άλλου κράτους μέλους που δεν διαθέτει μόνιμη αντιπροσωπεία η οποία να μπορεί πραγματικά να του παρέχει προξενική προστασία υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που ισχύουν για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΑΡΘΡΟ 36

Κοινωνία των πολιτών

Τα μέρη αναγνωρίζουν τη δυνητική συνεισφορά της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένου του ακαδημαϊκού κλάδου, των δεξαμενών σκέψης και των μέσων ενημέρωσης, στην επίτευξη των στόχων της παρούσας συμφωνίας. Συμφωνούν να προωθούν δράσεις για την υποστήριξη της μεγαλύτερης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην κατάρτιση και υλοποίηση συναφών δραστηριοτήτων ανάπτυξης και τομεακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων.

ΤΙΤΛΟΣ IV

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

ΑΡΘΡΟ 37

Κοινωνική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή

1. Αναγνωρίζοντας ότι η κοινωνική ανάπτυξη θα πρέπει να συμβαδίζει με την οικονομική ανάπτυξη, τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω της μείωσης της φτώχειας, της αδικίας, της ανισότητας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ιδίως με γνώμονα την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και του στόχου της προώθησης αξιοπρεπούς εργασίας για όλους που έχει συμφωνηθεί σε διεθνές επίπεδο. Με γνώμονα την επίτευξη των στόχων αυτών, τα μέρη κινητοποιούν σημαντικούς οικονομικούς πόρους, τόσο εσωτερικούς όσο και προερχόμενους από τη συνεργασία.
2. Για τον σκοπό αυτόν, τα μέρη συνεργάζονται για να προάγουν και να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με:
 - α) οικονομικές πολιτικές με κοινωνικό προσανατολισμό προς μία κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς, με καλύτερη κατανομή του εισοδήματος για τη μείωση των ανισοτήτων και των αδικιών·
 - β) πολιτικές στον τομέα του εμπορίου και των επενδύσεων που λαμβάνουν υπόψη τον δεσμό μεταξύ εμπορίου και βιώσιμης ανάπτυξης, το θεμιτό εμπόριο, την ανάπτυξη αγροτικών και αστικών κρατικών και μη κρατικών επιχειρήσεων και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους, καθώς και την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων·

- γ) δίκαιες και υγιείς φορολογικές πολιτικές που επιτρέπουν καλύτερη ανακατανομή του πλούτου και διασφαλίζουν κατάλληλα επίπεδα κοινωνικών δαπανών·
- δ) αποτελεσματικές δημόσιες δαπάνες στον κοινωνικό τομέα με σαφώς καθορισμένους κοινωνικούς στόχους και με βάση προσέγγιση προσανατολισμένη στα αποτελέσματα·
- ε) τη βελτίωση και την καθιέρωση αποτελεσματικών κοινωνικών πολιτικών και της δίκαιης πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες για όλους σε πολυάριθμους τομείς, μεταξύ των οποίων η εκπαίδευση, η υγεία, η διατροφή, οι υπηρεσίες υγιεινής, η στέγαση, η δικαιοσύνη και η κοινωνική ασφάλιση·
- στ) πολιτικές απασχόλησης με στόχο την αξιοπρεπή εργασία για όλους σύμφωνα με τα διεθνή και εθνικά εργασιακά πρότυπα και τη δημιουργία οικονομικών ευκαιριών με ιδιαίτερη έμφαση στις φτωχότερες και πλέον ευάλωτες ομάδες και στις πλέον μειονεκτούσες περιοχές·
- ζ) πιο ολοκληρωμένα συστήματα κοινωνικής προστασίας χωρίς αποκλεισμούς όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τις συντάξεις, την υγεία, τα ατυχήματα και την ανεργία, βάσει των αρχών της αλληλεγγύης και της απαγόρευσης των διακρίσεων·
- η) στρατηγικές και πολιτικές για την καταπολέμηση της ξενοφοβίας και των διακρίσεων, μεταξύ άλλων λόγω φύλου, φυλής, πεποιθήσεων, εθνότητας ή αναπηρίας·
- θ) ειδικές πολιτικές και προγράμματα για νέους με στόχο την προώθηση της πλήρους ενσωμάτωσής τους στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή.

3. Τα μέρη συμφωνούν να ενθαρρύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τις πτυχές των εσωτερικών σχεδίων ή προγραμμάτων τους που αφορούν την κοινωνική ανάπτυξη και συνοχή.

ΑΡΘΡΟ 38

Απασχόληση και κοινωνική προστασία

Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για να προαγάγουν την απασχόληση και την κοινωνική προστασία με δράσεις και προγράμματα που στοχεύουν ιδίως:

- α) να διασφαλίζουν αξιοπρεπή εργασία για όλους·
- β) να δημιουργούν ορθά λειτουργούσες αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς·
- γ) να επεκτείνουν την κάλυψη της κοινωνικής προστασίας·
- δ) να προάγουν τον κοινωνικό διάλογο·
- ε) να διασφαλίζουν τον σεβασμό των βασικών εργασιακών προτύπων που ορίζονται στις συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας·
- στ) να αντιμετωπίζουν τα ζητήματα τα σχετικά με την άτυπη οικονομία·
- ζ) να δίδουν ιδιαίτερη προσοχή στις μειονεκτούσες ομάδες και στην καταπολέμηση των διακρίσεων·

- η) να αναπτύσσουν την ποιότητα των ανθρώπινων πόρων με τη βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, καθώς και της αποτελεσματικής επαγγελματικής κατάρτισης.
- θ) να βελτιώνουν τις συνθήκες υγείας και ασφάλειας στην εργασία, ειδικότερα μέσω της ενίσχυσης των επιθεωρήσεων εργασίας και της υποστήριξης βελτιώσεων στους τομείς της υγείας και της ασφάλειας.
- ι) να παρέχουν κίνητρα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την επιχειρηματικότητα με την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου που είναι απαραίτητο για τη δημιουργία επιχειρήσεων και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις πιστώσεις.

ΑΡΘΡΟ 39

Εκπαίδευση

1. Τα μέρη συμφωνούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τη συνεχή ανάπτυξη της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα.
2. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία τους υποστηρίζει την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, ιδίως στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες. Τα μέρη προωθούν την ανταλλαγή σπουδαστών, ερευνητών, και πανεπιστημιακών στο πλαίσιο των υφιστάμενων προγραμμάτων και ενισχύουν την ανάπτυξη ικανοτήτων για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσής τους.

ΑΡΘΡΟ 40

Δημόσια υγεία

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται σε τομείς αμοιβαίου συμφέροντος σχετικά με τον κλάδο της υγείας, και ειδικότερα στην επιστημονική έρευνα, τη διαχείριση των συστημάτων υγείας, τη διατροφή, τα φαρμακευτικά προϊόντα, την προληπτική ιατρική και τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και του ελέγχου μεταδοτικών ασθενειών όπως το HIV/AIDS, μη μεταδοτικών ασθενειών όπως ο καρκίνος και οι καρδιοπάθειες και άλλων σοβαρών απειλών για την υγεία, όπως ο δάγγειος πυρετός, ο ιός τσικουγκούνια και ο ιός Ζίκα. Τα μέρη συμφωνούν επίσης να συνεργάζονται για την προώθηση της εφαρμογής των διεθνών συμφωνιών στον τομέα της υγείας στις οποίες έχουν προσχωρήσει.
2. Τα μέρη συμφωνούν να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή σε περιφερειακές δράσεις και προγράμματα που εφαρμόζονται στον τομέα της δημόσιας υγείας.

ΑΡΘΡΟ 41

Προστασία των καταναλωτών

Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται σε ζητήματα προστασίας των καταναλωτών με στόχο την προστασία της ανθρώπινης υγείας και των συμφερόντων των καταναλωτών.

ΑΡΘΡΟ 42

Πολιτισμός και κληρονομιά

1. Τα μέρη αναλαμβάνουν να προωθούν τη συνεργασία στον τομέα του πολιτισμού, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς, με τον δέοντα σεβασμό προς την πολυμορφία τους. Σύμφωνα με την αντίστοιχη νομοθεσία τους, η εν λόγω συνεργασία ενισχύει την αμοιβαία κατανόηση και τον διαπολιτισμικό διάλογο και ενθαρρύνει ισορροπημένες πολιτιστικές ανταλλαγές και επαφές με τους αρμόδιους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των οργάνωσεων της κοινωνίας των πολιτών και των δύο μερών.
2. Τα μέρη προάγουν τη συνεργασία στους τομείς της τέχνης, της λογοτεχνίας και της μουσικής, μεταξύ άλλων μέσω της ανταλλαγής εμπειριών.
3. Η συνεργασία μεταξύ των μερών λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τις συναφείς εσωτερικές διατάξεις περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλες διατάξεις σε πολιτιστικά θέματα, καθώς και με διεθνείς συμφωνίες που έχουν υπογράψει.
4. Τα μέρη συμφωνούν να προωθούν τη συνεργασία για την αποκατάσταση και τη βιώσιμη διαχείριση της κληρονομιάς. Η συνεργασία συμπεριλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη διαφύλαξη και την προαγωγή της φυσικής και πολιτιστικής υλικής και άυλης κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης έργων πολιτιστικής κληρονομιάς, σύμφωνα με τις σχετικές διεθνείς πράξεις.
5. Τα μέρη συμφωνούν να προωθήσουν τη συνεργασία στον οπτικοακουστικό τομέα και στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένου του ραδιοφώνου και του Τύπου, με κοινές πρωτοβουλίες κατάρτισης, καθώς και ενέργειες για την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διανομή οπτικοακουστικών μέσων, μεταξύ άλλων και στους κλάδους της εκπαίδευσης και του πολιτισμού.

6. Τα μέρη ενθαρρύνουν τον συντονισμό στο πλαίσιο της UNESCO, με σκοπό την προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας, μεταξύ άλλων με διαβουλεύσεις για την κύρωση και την εφαρμογή της σύμβασης της UNESCO για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων. Η συνεργασία περιλαμβάνει επίσης την προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας.

ΑΡΘΡΟ 43

Ευάλωτα άτομα

1. Τα μέρη συμφωνούν ότι, στο πλαίσιο της συνεργασίας υπέρ των ευάλωτων ατόμων, δίνεται προτεραιότητα σε μέτρα όπως οι καινοτόμες πολιτικές και έργα που αφορούν τα άτομα αυτά. Η συνεργασία θα πρέπει να αποσκοπεί στην προαγωγή της ανθρώπινης ανάπτυξης, στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και στην προώθηση της πλήρους ενσωμάτωσής τους στην κοινωνία.
2. Η συνεργασία περιλαμβάνει την ανταλλαγή εμπειριών σε θέματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την προώθηση και εφαρμογή πολιτικών για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για τα άτομα σε ευάλωτη κατάσταση, τη δημιουργία οικονομικών προοπτικών και την προώθηση ειδικών κοινωνικών πολιτικών προσανατολισμένων στην ανάπτυξη των ανθρωπίνων ικανοτήτων με την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την πρόσβαση στις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες, στους μηχανισμούς κοινωνικής ασφάλειας και στη δικαιοσύνη, με ιδιαίτερη έμφαση, μεταξύ άλλων, στα άτομα με αναπηρίες και τις οικογένειές τους, στα παιδιά και στους ηλικιωμένους.

ΑΡΘΡΟ 44

Διάσταση του φύλου

1. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία συμβάλλει στην ενίσχυση των πολιτικών, των προγραμμάτων και των μηχανισμών, των οποίων ο στόχος είναι να εξασφαλιστούν, να βελτιωθούν και να επεκταθούν η ίση συμμετοχή και οι ίσες ευκαιρίες ανδρών και γυναικών στην πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή, ιδίως με προοπτική την αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου. Στις περιπτώσεις που κρίνεται σκόπιμο, λαμβάνονται θετικές δράσεις υπέρ των γυναικών.
2. Η συνεργασία ευνοεί την ενσωμάτωση της αρχής ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους σχετικούς τομείς συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων της δημόσιας πολιτικής, των αναπτυξιακών στρατηγικών και δράσεων, καθώς και των δεικτών που αποβλέπουν στην εκτίμηση των επιπτώσεών τους.
3. Η συνεργασία συμβάλλει επίσης στη διευκόλυνση της ίσης πρόσβασης των ανδρών και γυναικών σε όλες τις υπηρεσίες και σε όλους τους πόρους που είναι απαραίτητοι για την πλήρη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, ιδίως σε σχέση με την εκπαίδευση, την υγεία, την επαγγελματική κατάρτιση, τις ευκαιρίες απασχόλησης, τη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων, τις δομές διακυβέρνησης και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις.
4. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε προγράμματα που στοχεύουν στην πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών.

ΑΡΘΡΟ 45

Νεολαία

1. Η συνεργασία μεταξύ των μερών υποστηρίζει όλες τις συναφείς πολιτικές για τους νέους. Συνεπάγεται την υποστήριξη της κατάρτισης και της απασχόλησης, των οικογενειακών πολιτικών και της εκπαίδευσης, καθώς και τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους και την ενθάρρυνση της ανταλλαγής εμπειριών σχετικά με προγράμματα για την πρόληψη της εγκληματικότητας των νέων και την επανένταξή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή.
2. Τα μέρη συμφωνούν να προαγάγουν την ενεργό συμμετοχή των νέων στην κοινωνία, μεταξύ άλλων με τη διαμόρφωση πολιτικών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των νέων και έχουν αντίκτυπο στη ζωή τους.
3. Οι δύο πλευρές συμφωνούν να προωθούν την εφαρμογή προγραμμάτων για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ οργανώσεων νεολαίας, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων ανταλλαγής.

ΑΡΘΡΟ 46

Ανάπτυξη τοπικών κοινοτήτων

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων για την προώθηση των πρωτοβουλιών των διαφόρων υποστηρικτών της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης και για την ενθάρρυνση της απορρόφησης των υφιστάμενων πόρων σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων.

2. Η συνεργασία θα μπορούσε να υποστηρίξει δράσεις όπως:
- α) τοπικές πρωτοβουλίες σύμφωνα με το αντίστοιχο περιφερειακό στρατηγικό σχέδιο·
 - β) ενίσχυση των ικανοτήτων οικονομικής διαχείρισης των τοπικών παραγωγικών φορέων και παρόχων υπηρεσιών.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

ΑΡΘΡΟ 47

Συνεργασία για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο με σκοπό την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.
2. Έχοντας πλήρη επίγνωση του αντικτύπου της παρούσας συμφωνίας, τα μέρη αποδίδουν τη δέουσα προσοχή στη σχέση μεταξύ της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος. Τα μέρη καταβάλλουν προσπάθειες για την αξιοποίηση των επενδυτικών ευκαιριών που παρέχουν οι καθαρές τεχνολογίες.

3. Η συνεργασία διευκολύνει επίσης την επίτευξη προόδου σε συναφείς διεθνείς διασκέψεις και προωθεί την αποτελεσματική εφαρμογή πολυμερών συμφωνιών και των αρχών που περιλαμβάνονται σε αυτές σε τομείς όπως η βιοποικιλότητα, η κλιματική αλλαγή, η απερίμωση, η ξηρασία και η διαχείριση των χημικών ουσιών.
4. Ειδικότερα, η συνεργασία περιλαμβάνει τα εξής:
- α) τη διατήρηση και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των δασών και της αλιείας, καθώς και των υπηρεσιών που παρέχουν·
 - β) την καταπολέμηση της ρύπανσης των γλυκών και θαλάσσιων υδάτων, του αέρα και του εδάφους, ιδίως με την ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων, των λυμάτων, των χημικών και διαφόρων άλλων επικίνδυνων ουσιών και υλικών·
 - γ) παγκόσμια προβλήματα, όπως η κλιματική αλλαγή, η καταστροφή της στιβάδας του όζοντος, η απερίμωση και η ξηρασία, η αποψίλωση των δασών, η προστασία των παράκτιων ζωνών, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η βιοασφάλεια.
5. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεργασία επιδιώκει να διευκολύνει κοινές πρωτοβουλίες για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης των πολιτικών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

6. Η συνεργασία μπορεί να περιλαμβάνει μέτρα όπως:
- α) η προώθηση του πολιτικού διαλόγου και της εφαρμογής του, η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σχετικά με την περιβαλλοντική νομοθεσία, τους τεχνικούς κανόνες, την καθαρότερη παραγωγή και τις βέλτιστες περιβαλλοντικές πρακτικές, καθώς και η ανάπτυξη ικανοτήτων με στόχο την ενίσχυση της περιβαλλοντικής διαχείρισης και των συστημάτων παρακολούθησης και ελέγχου σε όλους τους τομείς και όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης·
 - β) η μεταφορά και χρήση βιώσιμης καθαρής τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, καθώς και η δημιουργία κινήτρων και μηχανισμών για την καινοτομία και την προστασία του περιβάλλοντος·
 - γ) η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών εκτιμήσεων σε άλλους τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης της χρήσης γης·
 - δ) η προαγωγή της βιώσιμων τρόπων παραγωγής και κατανάλωσης, ιδίως με τη βιώσιμη χρήση των οικοσυστημάτων υπηρεσιών και αγαθών·
 - ε) η προαγωγή της περιβαλλοντικής συνείδησης και παιδείας, καθώς και η ενισχυμένη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως των τοπικών κοινοτήτων, στις προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη·
 - στ) η ενθάρρυνση και προαγωγή της περιφερειακής συνεργασίας στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας·
 - ζ) η συμβολή στην εφαρμογή και την επιβολή των πολυμερών συμφωνιών για το περιβάλλον στις οποίες προσχωρούν τα μέρη.

ΑΡΘΡΟ 48

Διαχείριση του κινδύνου καταστροφών

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν την ανάγκη διαχείρισης όλων των κινδύνων καταστροφών που επηρεάζουν την επικράτεια ενός ή περισσότερων κρατών. Τα μέρη επιβεβαιώνουν την κοινή τους δέσμευση να βελτιώσουν τα μέτρα πρόληψης, μετριασμού, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης προκειμένου να ενισχύσουν την ανθεκτικότητα των κοινωνιών και των υποδομών τους, και να συνεργάζονται, στις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, σε διμερές και πολυμερές πολιτικό επίπεδο με σκοπό τη βελτίωση των αποτελεσμάτων διαχείρισης των κινδύνων καταστροφών.
2. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία στον τομέα της διαχείρισης κινδύνων καταστροφών αποσκοπεί στη μείωση της ευπάθειας και των κινδύνων, στην αύξηση της παρακολούθησης και των ικανοτήτων έγκαιρης προειδοποίησης και στην αύξηση της ανθεκτικότητας της Κούβας έναντι καταστροφών, μεταξύ άλλων μέσω της υποστήριξης εσωτερικών προσπαθειών, καθώς και του περιφερειακού πλαισίου για τη μείωση της τρωτότητας και την αντίδραση σε καταστροφές, με στόχο την ενίσχυση της περιφερειακής έρευνας και τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών, με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν όσον αφορά τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, την ετοιμότητα, τον σχεδιασμό, την πρόληψη, τον μετριασμό, την αντίδραση και την αποκατάσταση καταστροφών.

ΑΡΘΡΟ 49

Υδρευση και αποχέτευση

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν την ανάγκη διασφάλισης της διαθεσιμότητας και της βιώσιμης διαχείρισης της ύδρευσης και της αποχέτευσης για όλους και, σαν αποτέλεσμα, συμφωνούν να συνεργάζονται, μεταξύ άλλων όσον αφορά:

- α) την ανάπτυξη ικανοτήτων για την αποδοτική διαχείριση των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης·
 - β) τις επιπτώσεις της ποιότητας του νερού στους δείκτες υγείας·
 - γ) τον εκσυγχρονισμό της τεχνολογίας για την ποιότητα του νερού, από την παρακολούθηση μέχρι τα εργαστήρια·
 - δ) τα εκπαιδευτικά προγράμματα που προωθούν την ανάγκη διατήρησης, ορθολογικής χρησιμοποίησης και ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτινων πόρων.
2. Τα μέρη συμφωνούν να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή σε περιφερειακές δράσεις και προγράμματα συνεργασίας σε αυτόν τον τομέα.

ΤΙΤΛΟΣ VI

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΑΡΘΡΟ 50

Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, αλιεία και υδατοκαλλιέργεια

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται στους τομείς της γεωργίας, της ανάπτυξης της υπαίθρου, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, μεταξύ άλλων όσον αφορά:
- α) τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της παραγωγής·

- β) την αύξηση της ποιότητας των προϊόντων της γεωργίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας·
- γ) την ανάπτυξη της αστικής και προαστιακής γεωργίας·
- δ) την ενίσχυση των παραγωγικών αλυσίδων·
- ε) την ανάπτυξη της υπαίθρου·
- στ) την προώθηση υγιεινών συνηθειών για την αύξηση του επιπέδου διατροφής·
- ζ) την ανάπτυξη των αγορών γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων, των αγορών χονδρικής και της πρόσβασης σε χρηματοδοτική πίστωση·
- η) την προώθηση των υπηρεσιών επιχειρηματικής ανάπτυξης για συνεταιρισμούς, μικρές ιδιωτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και αλιευτικές κοινότητες μικρής κλίμακας·
- θ) την ανάπτυξη των αγορών τους και την προώθηση διεθνών εμπορικών σχέσεων·
- ι) την ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής·
- ια) την ανάπτυξη βιώσιμης γεωργίας και υδατοκαλλιέργειας που λαμβάνει υπόψη τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και προκλήσεις·
- ιβ) την προώθηση της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας στους τομείς της γεωργίας και της ανάπτυξης της υπαίθρου, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και της βιομηχανικής επεξεργασίας των εν λόγω πόρων·

- ιγ) την προώθηση της βιώσιμης εκμετάλλευσης και διαχείρισης των αλιευτικών πόρων·
- ιδ) την προώθηση των βέλτιστων πρακτικών στη διαχείριση της αλιείας·
- ιε) τη βελτίωση της συγκέντρωσης δεδομένων ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές πληροφορίες για την εκτίμηση των αποθεμάτων ιχθύων και τη διαχείρισή τους·
- ιστ) την ενίσχυση των συστημάτων παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας στον τομέα της αλιείας·
- ιζ) την καταπολέμηση της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας·
- ιη) την ενίσχυση της συνεργασίας για τη διασφάλιση μεγαλύτερης ικανότητας ανάπτυξης τεχνολογιών προστιθέμενης αξίας για την επεξεργασία των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

2. Η συνεργασία μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την παροχή τεχνικής εμπειρογνομosύνης, την παροχή υποστήριξης, την ανάπτυξη ικανοτήτων και την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών. Τα μέρη συμφωνούν να προαγάγουν τη θεσμική συνεργασία και να ενισχύσουν τη συνεργασία στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών και με εθνικούς και περιφερειακούς οργανισμούς διαχείρισης της αλιείας.

3. Τα μέρη ενθαρρύνουν τη διεξαγωγή ανάλυσης κινδύνων και τη λήψη κατάλληλων μέτρων σε περιοχές που είναι επιρρεπείς σε καταστροφές για την αύξηση της ανθεκτικότητας στο πλαίσιο της επισιτιστικής ασφάλειας και της συνεργασίας στον τομέα της γεωργίας.

ΑΡΘΡΟ 51

Βιώσιμος τουρισμός

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία του τομέα του τουρισμού για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων, καθώς και το μεγάλο οικονομικό δυναμικό των δύο περιοχών για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στον τομέα αυτόν.
2. Για τον σκοπό αυτόν, συμφωνούν να συνεργαστούν για την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού, ειδικότερα για την υποστήριξη:
 - α) της ανάπτυξης πολιτικών που αποβλέπουν στη βελτιστοποίηση των κοινωνικοοικονομικών οφελών του τουρισμού·
 - β) της δημιουργίας και της εδραίωσης τουριστικών προϊόντων με την παροχή μη χρηματοδοτικών υπηρεσιών, καθώς και μέτρων κατάρτισης, τεχνικής βοήθειας και άλλων υπηρεσιών·
 - γ) της ένταξης των περιβαλλοντικών, πολιτιστικών και κοινωνικών εκτιμήσεων στην ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της προαγωγής της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών πόρων·
 - δ) της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων στη διαδικασία ανάπτυξης του τουρισμού, ιδίως του αγροτικού και τοπικού τουρισμού και του οικολογικού τουρισμού·
 - ε) της επεξεργασίας στρατηγικών εμπορίας και προώθησης, της ανάπτυξης θεσμικών ικανοτήτων και ανθρώπινων πόρων και της προαγωγής διεθνών προτύπων·

- στ) της προώθησης της συνεργασίας και της σύνδεσης μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα·
- ζ) της ανάπτυξης προγραμμάτων διαχείρισης για την ανάπτυξη του εθνικού και περιφερειακού τουρισμού·
- η) της προώθησης των τεχνολογιών των πληροφοριών στον τομέα του τουρισμού.

ΑΡΘΡΟ 52

Συνεργασία στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας

1. Τα μέρη αποσκοπούν στην ανάπτυξη επιστημονικών, τεχνολογικών ικανοτήτων και ικανοτήτων καινοτομίας που καλύπτουν όλες τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στους θεσπισμένους μηχανισμούς ή σε αμοιβαίως επωφελείς συμφωνίες συνεργασίας. Για τον σκοπό αυτό τα μέρη ενθαρρύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συμμετοχή των ερευνητικών φορέων τους, καθώς και την τεχνολογική ανάπτυξη όσον αφορά τις κατωτέρω δραστηριότητες συνεργασίας, σύμφωνα με τους εσωτερικούς κανόνες τους:
 - α) ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις αντίστοιχες πολιτικές τους στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας·
 - β) κοινές δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης που αποβλέπουν στην ενθάρρυνση της επιστημονικής προόδου και στη μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών.

2. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, ως μακράς διαρκείας βάση επιστημονικής και τεχνολογικής αρτιότητας, και στη δημιουργία βιώσιμων δεσμών μεταξύ των επιστημονικών και των τεχνολογικών κοινοτήτων των μερών, τόσο σε εγχώριο όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Για τον σκοπό αυτόν, προωθούνται οι ανταλλαγές εμπειρογνομόνων και οι βέλτιστες πρακτικές των ερευνητικών έργων.
3. Τα ερευνητικά κέντρα, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άλλοι φορείς που βρίσκονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Κούβα εμπλέκονται στη συνεργασία στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της έρευνας, ανάλογα με την περίπτωση.
4. Τα μέρη συμφωνούν να χρησιμοποιούν κάθε μηχανισμό που επιτρέπει την αύξηση του αριθμού και της ποιότητας επαγγελματιών υψηλής ειδίκευσης, ιδίως με την κατάρτιση, τη συνεργατική έρευνα, την παροχή υποτροφιών και τις ανταλλαγές.
5. Τα μέρη ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των σχετικών φορέων τους στα αντίστοιχα επιστημονικά και τεχνολογικά προγράμματα με προοπτική την αμοιβαίως επωφελή επιστημονική αρτιότητα και σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις που διέπουν τη συμμετοχή οντοτήτων από τρίτες χώρες.

ΑΡΘΡΟ 53

Μεταφορά τεχνολογίας

1. Αναγνωρίζοντας τη σημασία της συνεργασίας και της τεχνικής συνδρομής στον τομέα της μεταφοράς τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών αυτοματοποίησης, τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την προώθηση της μεταφοράς τεχνολογίας μέσω ειδικών ακαδημαϊκών ή επαγγελματικών προγραμμάτων που αποσκοπούν στη μεταφορά γνώσεων μεταξύ τους.
2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διευκολύνει και προωθεί την πρόσβαση της Κούβας σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης με στόχο, μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη τεχνολογίας.

ΑΡΘΡΟ 54

Ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων των ανανεώσιμων πηγών

1. Αναγνωρίζοντας την αυξανόμενη σημασία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των ενεργειακά αποδοτικών λύσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα μέρη συμφωνούν ότι κοινός στόχος τους είναι να ενισχύσουν τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας, ιδίως σε τομείς όπως οι βιώσιμες, καθαρές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση, οι τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, η ηλεκτροδότηση των αγροτικών περιοχών και η περιφερειακή ολοκλήρωση των ενεργειακών αγορών, μεταξύ άλλων, τους οποίους καθορίζουν τα μέρη, και σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία.

2. Στο πλαίσιο της συνεργασίας προβλέπονται μεταξύ άλλων:
- α) πολιτικός διάλογος και συνεργασία στον ενεργειακό τομέα, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση και τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και τη βελτίωση των αγορών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής, της μεταφοράς και της διανομής της·
 - β) προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων, μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, συμπεριλαμβανομένου του έργου σχετικά με τα πρότυπα εκπομπών, στον ενεργειακό τομέα, ιδίως όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση και τη διαχείριση του κλάδου·
 - γ) προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας, της ενεργειακής απόδοσης, της ανανεώσιμης ενέργειας και μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων της παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας, ιδίως στη βιοποικιλότητα, στη δασοκομία και στη μεταβολή της χρήσης γης·
 - δ) ανάπτυξη πιλοτικών έργων στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, ιδίως όσον αφορά την ηλιακή και την αιολική ενέργεια, την ενέργεια από βιομάζα, την υδραυλική ενέργεια, την ενέργεια των κυμάτων και την παλιρροϊκή ενέργεια·
 - ε) προγράμματα για τη βελτίωση της γενικής ενημέρωσης και των γνώσεων του πληθυσμού σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση·
 - στ) ανακύκλωση ή ενεργειακή αξιοποίηση στερεών και υγρών αποβλήτων.

ΑΡΘΡΟ 55

Μεταφορές

1. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία στον τομέα των μεταφορών εστιάζει στην αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων μεταφορών και της σχετικής υποδομής, στη διευκόλυνση και τη βελτίωση της κυκλοφορίας των επιβατών και των εμπορευμάτων και στη βελτίωση της πρόσβασης στις αγορές αστικών, αεροπορικών, θαλάσσιων, εσωτερικών πλωτών, σιδηροδρομικών και οδικών μεταφορών, με τη βελτίωση της διαχείρισης των μεταφορών, όσον αφορά τη λειτουργία και τη διοίκηση, και με την προώθηση υψηλών προτύπων λειτουργίας.
2. Η συνεργασία μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής:
 - α) την ανταλλαγή πληροφοριών επί των αντίστοιχων πολιτικών των μερών, κυρίως όσον αφορά τις αστικές μεταφορές και τη διασύνδεση και διαλειτουργικότητα των δικτύων πολλαπλών μέσων μεταφοράς και άλλα θέματα κοινού ενδιαφέροντος·
 - β) τη διαχείριση των δικτύων εσωτερικών πλωτών μεταφορών, των οδικών δικτύων, των σιδηροδρόμων, των λιμένων και αερολιμένων, καθώς και την κατάλληλη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών·
 - γ) έργα για τη μεταφορά ευρωπαϊκής τεχνολογίας για το παγκόσμιο δορυφορικό σύστημα πλοήγησης και τα κέντρα αστικών δημόσιων μεταφορών·
 - δ) τη βελτίωση των προδιαγραφών ασφάλειας και πρόληψης της ρύπανσης, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας στα σχετικά διεθνή φόρουμ, ώστε να διασφαλίζεται η καλύτερη εφαρμογή των διεθνών προτύπων·
 - ε) τις δραστηριότητες που προάγουν την ανάπτυξη αεροναυτικών και θαλάσσιων μεταφορών.

ΑΡΘΡΟ 56

Εκσυγχρονισμός του οικονομικού και κοινωνικού μοντέλου

1. Τα μέρη συμφωνούν να αναπτύξουν δράσεις συνεργασίας για να υποστηρίξουν την ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης της Κούβας και της κουβανικής οικονομίας. Συμφωνούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη επιχειρήσεων και συνεταιρισμών, με ιδιαίτερη έμφαση στην τοπική ανάπτυξη.

2. Αυτή η συνεργασία θα πρέπει να αναπτυχθεί σε τομείς αμοιβαίου συμφέροντος, όπως για παράδειγμα οι εξής:

- α) οι μακροοικονομικές πολιτικές, μεταξύ των οποίων και οι φορολογικές·
- β) τα στατιστικά στοιχεία·
- γ) τα συστήματα εμπορικών πληροφοριών·
- δ) τα μέτρα διευκόλυνσης του εμπορίου·
- ε) τα συστήματα και τα πρότυπα ποιότητας·
- στ) η υποστήριξη πρωτοβουλιών τοπικής ανάπτυξης·
- ζ) η ανάπτυξη της βιομηχανίας μεταποίησης γεωργικών προϊόντων·
- η) ο έλεγχος και η εποπτεία του κράτους·

- θ) η οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων εταιρειών.

3. Τα μέρη συμφωνούν να προωθούν και να ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ θεσμών, συμπεριλαμβανομένων των τομεακών φορέων που προωθούν μέσα για την υποστήριξη των ΜΜΕ, ιδίως εκείνων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της τεχνολογικής καινοτομίας, της ενσωμάτωσης σε αλυσίδες αξίας, της πρόσβασης σε πιστώσεις και στην κατάρτιση, καθώς και στην ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων και του θεσμικού πλαισίου. Συμφωνούν επίσης να προωθήσουν επαφές μεταξύ εταιρειών από τα δύο μέρη για να υποστηρίξουν την είσοδό τους σε διεθνείς αγορές, τις επενδύσεις και τη μεταφορά τεχνολογίας.

ΑΡΘΡΟ 57

Στατιστικές

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την ανάπτυξη καλύτερων στατιστικών μεθόδων και προγραμμάτων, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα, ιδίως όσον αφορά τη συγκέντρωση, την επεξεργασία, τον έλεγχο της ποιότητας και τη διάδοση στατιστικών στοιχείων, με σκοπό τη δημιουργία δεικτών που επιτρέπουν καλύτερη συγκρισιμότητα μεταξύ των μερών, ούτως ώστε τα μέρη να μπορούν να προσδιορίσουν τις ανάγκες στατιστικών στοιχείων στους τομείς που καλύπτει η παρούσα συμφωνία. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη χρησιμότητα της διμερούς συνεργασίας για την υποστήριξη των στόχων αυτών.
2. Η συνεργασία στον τομέα αυτόν θα μπορούσε να περιλάβει, μεταξύ άλλων: τεχνικές ανταλλαγές μεταξύ της Εθνικής Υπηρεσίας Στατιστικής και Πληροφοριών της Κούβας και των στατιστικών υπηρεσιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Eurostat, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής επιστημόνων· την ανάπτυξη βελτιωμένων και συνεκτικών μεθόδων συγκέντρωσης, υποδιαίρεσης, ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων και τη διοργάνωση σεμιναρίων, ομάδων εργασίας ή προγραμμάτων για τη συμπλήρωση των στατιστικών ικανοτήτων.

ΑΡΘΡΟ 58

Χρηστή διακυβέρνηση σε θέματα φορολογίας

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν τις αρχές χρηστής διακυβέρνησης σε θέματα φορολογίας, ήτοι τη διαφάνεια, την ανταλλαγή πληροφοριών και τον θεμιτό φορολογικό ανταγωνισμό, και δεσμεύονται να τις εφαρμόζουν.
2. Βάσει των οικείων αρμοδιοτήτων τους, τα μέρη βελτιώνουν τη διεθνή συνεργασία στον φορολογικό τομέα, διευκολύνουν την είσπραξη νόμιμων φορολογικών εσόδων και αναπτύσσουν μέτρα για την αποτελεσματική εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων χρηστής διακυβέρνησης σε θέματα φορολογίας.

ΤΙΤΛΟΣ VII

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΡΘΡΟ 59

Περιφερειακή συνεργασία

1. Η συνεργασία υποστηρίζει δραστηριότητες που σχετίζονται με την ανάπτυξη περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ της Κούβας και των γειτονικών χωρών της στην Καραϊβική, στο πλαίσιο του CARIFORUM, ιδίως στους τομείς προτεραιότητας που προσδιορίζονται στην Κοινή Στρατηγική Εταιρικής Σχέσης Καραϊβικής-ΕΕ. Οι δραστηριότητες θα μπορούσαν επίσης να συνεισφέρουν στην ενίσχυση της διαδικασίας περιφερειακής ολοκλήρωσης στην Καραϊβική.

2. Η συνεργασία ενισχύει τη συμμετοχή όλων των κλάδων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, στη διαδικασία περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης σύμφωνα με τους όρους που καθορίζουν τα μέρη, και υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, τους μηχανισμούς διαβουλεύσεων και τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης.
3. Τα μέρη συμφωνούν να χρησιμοποιούν όλα τα υφιστάμενα μέσα συνεργασίας για να προωθήσουν δραστηριότητες που αποβλέπουν στην ανάπτυξη ενεργού συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κούβας και άλλων χωρών ή/και περιφερειών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής σε όλους τους τομείς συνεργασίας της παρούσας συμφωνίας. Τα μέρη συμφωνούν να δώσουν ειδική έμφαση σε προγράμματα περιφερειακής συνεργασίας σε θέματα έρευνας και καινοτομίας και εκπαίδευσης, καθώς και στη συνέχιση της ανάπτυξης του χώρου γνώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης-Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής (ΕΕ-ΛΑΚ) με πρωτοβουλίες όπως ο κοινός χώρος έρευνας και ο κοινός χώρος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι δραστηριότητες περιφερειακής και διμερούς συνεργασίας κατά το δυνατόν αλληλοσυμπληρώνονται.
4. Τα μέρη επιδιώκουν να ανταλλάσσουν απόψεις και να συνεργάζονται με στόχο τη συμφωνία και την ανάπτυξη κοινών δράσεων σε πολυμερή φόρουμ.

ΜΕΡΟΣ IV

ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΡΘΡΟ 60

Στόχοι

Τα μέρη συμφωνούν ότι οι στόχοι της συνεργασίας τους στον εμπορικό τομέα περιλαμβάνουν κυρίως:

- α) την ενίσχυση των εμπορικών και οικονομικών τους σχέσεων, ιδίως μέσω της προώθησης του διαλόγου σχετικά με εμπορικά θέματα και της ενθάρρυνσης περισσότερων εμπορικών ροών μεταξύ των μερών·
- β) την προώθηση της ενσωμάτωσης της Κούβας στην παγκόσμια οικονομία·
- γ) την ενίσχυση της ανάπτυξης και της διαφοροποίησης του διαπεριφερειακού εμπορίου, καθώς και του εμπορίου με την Ευρωπαϊκή Ένωση·
- δ) την ενίσχυση της συμβολής του εμπορίου στη βιώσιμη ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών και κοινωνικών πτυχών·
- ε) την υποστήριξη της διαφοροποίησης της οικονομίας της Κούβας και της προώθησης του κατάλληλου επιχειρηματικού κλίματος·

- στ) την ενθάρρυνση μεγαλύτερης ροής επενδύσεων μέσω της ανάπτυξης ελκυστικού και σταθερού περιβάλλοντος για αμοιβαίες επενδύσεις μέσω συνεκτικού διαλόγου με στόχο τη βελτίωση της κατανόησης και της συνεργασίας σε επενδυτικά ζητήματα και την προώθηση ενός επενδυτικού καθεστώτος χωρίς αποκλεισμούς.

ΤΙΤΛΟΣ Ι

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΡΘΡΟ 61

Εμπόριο βάσει κανόνων

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι η ουσιαστική μείωση των δασμών και άλλων εμποδίων στο εμπόριο, καθώς και η εξάλειψη της διακριτικής μεταχείρισης στις διεθνείς εμπορικές σχέσεις, αποτελούν όχημα για την προώθηση της ανάπτυξης, της οικονομικής διαφοροποίησης και της ευημερίας.
2. Τα μέρη επιβεβαιώνουν ότι η ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων σύμφωνα με ένα πολυμερές σύστημα εμπορίου βάσει κανόνων στο οποίο τα μέρη είναι υπεύθυνα για τη διατήρηση της υπεροχής των κανόνων και της αποτελεσματικής, δίκαιης και ισόρροπης εφαρμογής τους εξυπηρετεί το αμοιβαίο συμφέρον τους.

ΑΡΘΡΟ 62

Μεταχείριση του μάλλον ευνοούμενου κράτους

1. Κάθε μέρος επιφυλάσσει μεταχείριση του «μάλλον ευνοούμενου κράτους» στα εμπορεύματα του άλλου μέρους σύμφωνα με το άρθρο I της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου του 1994 (συμφωνία GATT), συμπεριλαμβανομένων των ερμηνευτικών της σημειώσεων, που ενσωματώνονται στην παρούσα συμφωνία και αποτελούν μέρος της, τηρουμένων των αναλογιών.
2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της προτιμησιακής μεταχείρισης που επιφυλάσσει οποιοδήποτε από τα μέρη στα εμπορεύματα άλλης χώρας δυνάμει των συμφωνιών του ΠΟΕ.

ΑΡΘΡΟ 63

Εθνική μεταχείριση

Κάθε μέρος επιφυλάσσει εθνική μεταχείριση στα εμπορεύματα του άλλου μέρους σύμφωνα με το άρθρο III της συμφωνίας GATT 1994 και τις ερμηνευτικές της σημειώσεις, που ενσωματώνονται στην παρούσα συμφωνία και αποτελούν μέρος της, τηρουμένων των αναλογιών.

ΑΡΘΡΟ 64

Διαφάνεια

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν εκ νέου την αρχή της διαφάνειας στην εφαρμογή των εμπορικών μέτρων τους και συμφωνούν ότι οι πολιτικές και οι κανονισμοί που επηρεάζουν το εξωτερικό εμπόριο θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να εξηγούνται με σαφήνεια.
2. Τα μέρη συμφωνούν ότι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να ενημερώνονται για τους κανονισμούς του κάθε μέρους που επηρεάζουν το διεθνές εμπόριο.

ΑΡΘΡΟ 65

Διευκόλυνση του εμπορίου

Τα μέρη επιβεβαιώνουν τη δέσμευσή τους στη συμφωνία για τη διευκόλυνση του εμπορίου του ΠΟΕ.

ΑΡΘΡΟ 66

Τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν εκ νέου τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους δυνάμει της συμφωνίας του ΠΟΕ για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο («συμφωνία ΤΕΕ»).

2. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται στους τεχνικούς κανονισμούς, τα πρότυπα και τις διαδικασίες εκτίμησης της συμμόρφωσης όπως ορίζεται στη συμφωνία ΤΕΕ.
3. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία των αποτελεσματικών μηχανισμών για την κοινοποίηση και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους τεχνικούς κανονισμούς, τα πρότυπα και τις διαδικασίες εκτίμησης της συμμόρφωσης, σύμφωνα με τη συμφωνία ΤΕΕ.

ΑΡΘΡΟ 67

Υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν εκ νέου τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις, τις αρχές και τους στόχους της συμφωνίας για την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας, της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία των Φυτών, της Επιτροπής του Codex Alimentarius και του Παγκόσμιου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων.
2. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία αποτελεσματικών μηχανισμών για τη διαβούλευση, την κοινοποίηση και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα και τα μέτρα για την καλή διαβίωση των ζώων, στο πλαίσιο των αρμόδιων διεθνών οργανισμών.

ΑΡΘΡΟ 68

Εμπορική άμυνα

Τα μέρη επιβεβαιώνουν τις δεσμεύσεις και τις υποχρεώσεις τους δυνάμει των κατωτέρω συμφωνιών του ΠΟΕ: της συμφωνίας για τα μέτρα διασφάλισης, της συμφωνίας για τις επιδοτήσεις και τα αντισταθμιστικά μέτρα και της συμφωνίας για την εφαρμογή του άρθρου VI της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου του 1994.

ΑΡΘΡΟ 69

Ρήτρα αναθεώρησης

Τα μέρη δύνανται να τροποποιήσουν και να αναθεωρήσουν το παρόν Μέρος με κοινή συναίνεση με στόχο την εμβάθυνση των εμπορικών και επενδυτικών σχέσεών τους.

ΑΡΘΡΟ 70

Γενική ρήτρα εξαίρεσης

Τα μέρη επιβεβαιώνουν ότι τα ισχύοντα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους δυνάμει του άρθρου XX της συμφωνίας GATT 1994 και των ερμηνευτικών της σημειώσεων ενσωματώνονται, τηρουμένων των αναλογιών, στην παρούσα συμφωνία.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΡΘΡΟ 71

Τελωνεία

1. Τα μέρη προωθούν και διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων τελωνειακών υπηρεσιών τους για την εγγύηση της ασφάλειας των συνόρων, την απλοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών και τη διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου, διατηρώντας παράλληλα τις ελεγκτικές τους ικανότητες.
2. Η συνεργασία προβλέπει, μεταξύ άλλων τα εξής:
 - α) ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με την τελωνειακή νομοθεσία και τις τελωνειακές διαδικασίες, ιδίως στους ακόλουθους τομείς:
 - i) την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό των τελωνειακών διαδικασιών·
 - ii) τη διευκόλυνση των πράξεων διαμετακόμισης·
 - iii) την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας από τις τελωνειακές αρχές·
 - iv) τις σχέσεις με την επιχειρηματική κοινότητα·

- υ) την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και την περιφερειακή ολοκλήρωση·
 - vi) την οργάνωση όσον αφορά τον τελωνειακό έλεγχο στα σύνορα·
- β) την ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών σε αμοιβαία συμφωνηθέντες τομείς·
- γ) την προώθηση του συντονισμού μεταξύ όλων των συναρμόδιων συνοριακών υπηρεσιών, τόσο σε εθνικό όσο και διασυνοριακό επίπεδο.
3. Τα μέρη παρέχουν αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε τελωνειακά θέματα. Για τον σκοπό αυτό δύνανται να θεσπίζουν διμερείς πράξεις με αμοιβαία συμφωνία.

APΘPO 72

Συνεργασία για τη διευκόλυνση του εμπορίου

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν τη δέσμευσή τους για την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της διευκόλυνσης του εμπορίου με στόχο να διασφαλιστεί ότι η συναφής νομοθεσία, οι συναφείς διαδικασίες και η διοικητική ικανότητα των τελωνειακών αρχών συνεισφέρουν στην εκπλήρωση των στόχων του αποτελεσματικού ελέγχου και της διευκόλυνσης του εμπορίου.

2. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται, μεταξύ άλλων, στους ακόλουθους τομείς:
- α) ανάπτυξη ικανοτήτων και παροχή εμπειρογνωμοσύνης στις αρμόδιες αρχές για τελωνειακά θέματα, συμπεριλαμβανομένης της πιστοποίησης και του ελέγχου καταγωγής και για τεχνικά θέματα για την επιβολή των περιφερειακών τελωνειακών διαδικασιών·
 - β) εφαρμογή μηχανισμών και σύγχρονων τελωνειακών τεχνικών, συμπεριλαμβανομένων της εκτίμησης κινδύνων, της εκ των προτέρων έκδοσης δεσμευτικών αποφάσεων, της απλούστευσης των διαδικασιών εισόδου και θέσης των εμπορευμάτων σε ελεύθερη κυκλοφορία, των τελωνειακών ελέγχων, και των μεθόδων λογιστικού ελέγχου εταιρειών·
 - γ) καθιέρωση διαδικασιών και πρακτικών οι οποίες να αντανακλούν, στο μέτρο του εφικτού, διεθνείς κανόνες, πράξεις και πρότυπα που εφαρμόζονται στον τελωνειακό και τον εμπορικό τομέα, όπως, μεταξύ άλλων, τη συμφωνία του ΠΟΕ για τη διευκόλυνση του εμπορίου, τη διεθνή σύμβαση για την απλούστευση και εναρμόνιση των τελωνειακών διαδικασιών, όπως τροποποιήθηκε (αναθεωρημένη σύμβαση του Κιότο) και το πλαίσιο προτύπων του ΠΟΤ για την ασφάλεια και τη διευκόλυνση του παγκόσμιου εμπορίου·
 - δ) συστήματα πληροφοριών και αυτοματισμού των τελωνειακών και άλλων εμπορικών διαδικασιών, ειδικότερα για την εφαρμογή των μέτρων διευκόλυνσης του εμπορίου για εξουσιοδοτημένους φορείς και υπηρεσίες πληροφοριών.

ΑΡΘΡΟ 73

Διανοητική ιδιοκτησία

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της τεχνικής συνεργασίας στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων, και συμφωνούν να συνεργάζονται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που συμφωνούνται από κοινού για ειδικά έργα συνεργασίας σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία των μερών και με τις διεθνείς συμβάσεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει.
2. Τα μέρη συμφωνούν να προωθούν τη θεσμική συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφοριών, την τεχνική συνδρομή, την ανάπτυξη ικανοτήτων και την κατάρτιση. Τα μέρη συμφωνούν ότι η τεχνική συνεργασία υλοποιείται σύμφωνα με τα επίπεδα κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, τις προτεραιότητες και τις αναπτυξιακές ανάγκες του κάθε μέρους.
3. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία συμβάλλει στην προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας και στη μεταφορά και τη διάδοση της τεχνολογίας, προς το αμοιβαίο όφελος των παραγωγών και των χρηστών των τεχνολογικών γνώσεων και κατά τρόπο που προάγει την κοινωνική και την οικονομική ευημερία, καθώς και την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

ΑΡΘΡΟ 74

Συνεργασία όσον αφορά τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της συνεργασίας και της τεχνικής συνδρομής όσον αφορά τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο και συμφωνούν να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την τυποποίηση, τη μετρολογία, την πιστοποίηση και την εκτίμηση της συμμόρφωσης.
2. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται, μεταξύ άλλων, στους ακόλουθους τομείς:
 - α) ανάπτυξη ικανοτήτων και παροχή εμπειρογνομosύνης, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και ενίσχυσης των συναφών υποδομών, καθώς και παροχή κατάρτισης και τεχνικής συνδρομής στους τομείς των τεχνικών κανονισμών, της τυποποίησης, της εκτίμησης της συμμόρφωσης, της πιστοποίησης και της μετρολογίας, μεταξύ άλλων με στόχο τη διευκόλυνση της κατανόησης των απαιτήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της συμμόρφωσής τους με αυτές·
 - β) προώθηση της συνεργασίας των αρμόδιων αρχών στο πλαίσιο των συναφών διεθνών οργανισμών·
 - γ) ανταλλαγή πληροφοριών, πείρας και βέλτιστων πρακτικών·
 - δ) ανάπτυξη κοινών απόψεων·
 - ε) επιδίωξη της συμβατότητας και της σύγκλισης μεταξύ των τεχνικών κανονισμών και των διαδικασιών εκτίμησης της συμμόρφωσης·

- στ) κατάργηση των περιττών εμποδίων στο εμπόριο.

ΑΡΘΡΟ 75

Επισιτιστική ασφάλεια, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά θέματα και θέματα καλής διαβίωσης των ζώων

1. Τα μέρη προωθούν τη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων αρχών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο συναφών διεθνών οργανισμών, σε θέματα επισιτιστικής ασφάλειας, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά θέματα και θέματα καλής διαβίωσης των ζώων προς όφελος των διμερών εμπορικών σχέσεών τους. Ενθαρρύνουν τη συνεργασία με στόχο την αναγνώριση της ισοδυναμίας και την εναρμόνιση των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών μέτρων και παρέχουν συμβουλές και τεχνική συνδρομή σχετικά με την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων.
2. Στόχος της συνεργασίας σε θέματα επισιτιστικής ασφάλειας, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά θέματα και θέματα καλής διαβίωσης των ζώων είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων του κάθε μέρους προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση στην αγορά του αντισυμβαλλομένου του, διαφυλάσσοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών, καθώς και την καλή διαβίωση των ζώων.
3. Στο πλαίσιο της συνεργασίας προβλέπονται μεταξύ άλλων:
 - α) παροχή εμπειρογνωσίας σχετικά με τη νομοθετική και τεχνική ικανότητα για την εκπόνηση και επιβολή της νομοθεσίας, καθώς και για την ανάπτυξη επίσημων υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών συστημάτων ελέγχου (συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων εξάλειψης, των συστημάτων επισιτιστικής βοήθειας και της ειδοποίησης σε περίπτωση συναγερμού), και παροχή εμπειρογνωσίας για τα θέματα καλής διαβίωσης των ζώων.

- β) υποστήριξη της ανάπτυξης και της ενίσχυσης των θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων στην Κούβα, συμπεριλαμβανομένων των ελεγκτικών ικανοτήτων, ώστε να βελτιωθεί η υγειονομική και φυτοϋγειονομική κατάσταση της περιοχής·
- γ) ανάπτυξη των ικανοτήτων της Κούβας για την εκπλήρωση των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών απαιτήσεων ώστε να βελτιωθεί η πρόσβαση στην αγορά του άλλου μέρους ενώ συγχρόνως θα διαφυλάσσεται το επίπεδο προστασίας·
- δ) ενίσχυση του επίσημου συστήματος ελέγχου των εξαγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω αυξημένων αναλυτικών ικανοτήτων και της διαχείρισης των εθνικών εργαστηρίων για την εκπλήρωση των απαιτήσεων της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- ε) παροχή συμβουλών και τεχνικής βοήθειας όσον αφορά το υγειονομικό και φυτοϋγειονομικό κανονιστικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εφαρμογή των προτύπων που απαιτούνται από την αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- στ) προώθηση της συνεργασίας στο πλαίσιο αρμόδιων διεθνών οργανισμών (επιτροπή ΥΦΜ της συμφωνίας του ΠΟΕ για την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας, Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Φυτών, Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων και Επιτροπή του Codex Alimentarius) με στόχο την ενίσχυση της εφαρμογής των διεθνών προτύπων.

ΑΡΘΡΟ 76

Παραδοσιακά και βιοτεχνικά προϊόντα

Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της συνεργασίας για την προώθηση της παραγωγής παραδοσιακών και βιοτεχνικών προϊόντων.

Ειδικότερα, η συνεργασία θα μπορούσε να επικεντρωθεί στους ακόλουθους τομείς:

- α) ανάπτυξη των ικανοτήτων που απαιτούνται για να διευκολυνθεί η αποτελεσματική πρόσβαση στην αγορά βιοτεχνικών προϊόντων·
- β) υποστήριξη των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων από αστικούς και αγροτικούς τομείς που παράγουν και εξάγουν βιοτεχνικά προϊόντα, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης των αρμόδιων φορέων υποστήριξης·
- γ) προώθηση της διατήρησης παραδοσιακών προϊόντων·
- δ) βελτίωση των εμπορικών επιδόσεων των παραγωγών βιοτεχνικών προϊόντων.

ΑΡΘΡΟ 77

Εμπόριο και βιώσιμη ανάπτυξη

1. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη συμβολή της προώθησης αμοιβαία υποστηρικτικών εμπορικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών πολιτικών στην επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης.
2. Συμπληρωματικά προς τις δραστηριότητες που προβλέπονται στους τίτλους III και IV του Μέρους III, τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται, μεταξύ άλλων, στους ακόλουθους τομείς:
 - α) ανάπτυξη προγραμμάτων και δράσεων για την εφαρμογή και επιβολή κάποιων πτυχών πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών και περιβαλλοντικών νόμων που αφορούν το εμπόριο·

- β) υποστήριξη της ανάπτυξης ενός ευνοϊκού πλαισίου για το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών που συνεισφέρει στη βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων μέσω της διάδοσης πρακτικών στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης·
- γ) προώθηση του εμπορίου προϊόντων που προέρχονται από φυσικούς πόρους που έχουν υποστεί βιώσιμη διαχείριση, μεταξύ άλλων μέσω αποτελεσματικών μέτρων για τη διατήρηση και τη βιώσιμη διαχείριση της άγριας ζωής, των αλιευτικών πόρων και των δασών, καθώς και ανάπτυξη μέτρων για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου που έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον, μεταξύ άλλων μέσω δραστηριοτήτων επιβολής και τελωνειακής συνεργασίας·
- δ) ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας ανάλυσης και δράσης στους τομείς του εμπορίου και της βιώσιμης ανάπτυξης.

ΑΡΘΡΟ 78

Συνεργασία για την εμπορική άμυνα

Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται στον τομέα της εμπορικής άμυνας μέσω της ανταλλαγής εμπειριών, της παροχής τεχνικής βοήθειας και της ανάπτυξης ικανοτήτων.

ΑΡΘΡΟ 79

Κανόνες καταγωγής

Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι οι κανόνες καταγωγής διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο και συμφωνούν να συνεργάζονται μέσω της παροχής τεχνικής συνδρομής και της ανάπτυξης ικανοτήτων και μέσω της ανταλλαγής εμπειριών σε αυτόν τον τομέα.

ΑΡΘΡΟ 80

Επενδύσεις

Τα μέρη ενθαρρύνουν την αύξηση της ροής επενδύσεων μέσω της αμοιβαίας γνώσης της συναφούς νομοθεσίας και της ανάπτυξης ενός ελκυστικού και προβλέψιμου περιβάλλοντος για αμοιβαίες επενδύσεις μέσω του διαλόγου που στοχεύει στη βελτίωση της κατανόησης και της συνεργασίας σε επενδυτικά ζητήματα και στην προώθηση ενός σταθερού, διαφανούς επιχειρηματικού και επενδυτικού καθεστώτος χωρίς διακρίσεις.

ΜΕΡΟΣ V

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 81

Μεικτό συμβούλιο

1. Συγκροτείται μεικτό συμβούλιο, το οποίο εποπτεύει την εκπλήρωση των στόχων της παρούσας συμφωνίας και επιβλέπει την εφαρμογή της. Συγκαλείται σε υπουργικό επίπεδο κατά τακτά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τη διετία και εκτάκτως όταν το απαιτούν οι περιστάσεις και εφόσον συμφωνούν τα μέρη.
2. Το μεικτό συμβούλιο εξετάζει κάθε σημαντικό θέμα που προκύπτει στο πλαίσιο της παρούσας συμφωνίας, καθώς και κάθε άλλο διμερές, πολυμερές ή διεθνές θέμα κοινού ενδιαφέροντος.
3. Το μεικτό συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους των μερών σε υπουργικό επίπεδο, σύμφωνα με τις αντίστοιχες εσωτερικές ρυθμίσεις των μερών και λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά ζητήματα που πρέπει να εξεταστούν.
4. Το μεικτό συμβούλιο εγκρίνει τον εσωτερικό του κανονισμό.
5. Η προεδρία του μεικτού συμβουλίου ασκείται εκ περιτροπής από εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκπρόσωπο της Δημοκρατίας της Κούβας, σύμφωνα με τις διατάξεις που ορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό της.

6. Για την επίτευξη των στόχων της παρούσας συμφωνίας, το μεικτό συμβούλιο έχει την εξουσία να λαμβάνει αποφάσεις. Οι εν λόγω αποφάσεις είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη, τα οποία λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεσή τους.
7. Επίσης, το μεικτό συμβούλιο δύναται να προβαίνει σε κατάλληλες συστάσεις.
8. Το μεικτό συμβούλιο εκδίδει τις αποφάσεις και συστάσεις του με αμοιβαία συμφωνία μεταξύ των μερών. Αυτή η διαδικασία εφαρμόζεται σε όλα τα λοιπά διευθύνοντα όργανα που συγκροτούνται με την παρούσα συμφωνία.

ΑΡΘΡΟ 82

Μεικτή επιτροπή

1. Το μεικτό συμβούλιο υποστηρίζεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του από μεικτή επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους των μερών σε επίπεδο ανώτερων υπαλλήλων, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών θεμάτων που πρέπει να εξεταστούν.
2. Η μεικτή επιτροπή είναι αρμόδια για τη γενική εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας.
3. Το μεικτό συμβούλιο θεσπίζει τον εσωτερικό κανονισμό της μεικτής επιτροπής.
4. Η μεικτή επιτροπή δύναται να λαμβάνει αποφάσεις όταν εξουσιοδοτείται σχετικά από το μεικτό συμβούλιο.

5. Η μεικτή επιτροπή συνεδριάζει άπαξ ετησίως για μια συνολική επισκόπηση της εφαρμογής της παρούσας συμφωνίας, εκ περιτροπής στις Βρυξέλλες και στην Κούβα, σε ημερομηνία και με ημερησία διάταξη που συμφωνείται εκ των προτέρων από τα μέρη. Είναι δυνατή η διεξαγωγή ειδικών συνεδριάσεων, με αμοιβαία συμφωνία, κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε από τα μέρη. Η προεδρία της μεικτής επιτροπής ασκείται εκ περιτροπής, ανάλογα με τη συνεδρίαση, από εκπρόσωπο της Ένωσης και εκπρόσωπο της Δημοκρατίας της Κούβας.

ΑΡΘΡΟ 83

Υποεπιτροπές

1. Η μεικτή επιτροπή δύναται να αποφασίσει να ιδρύσει υποεπιτροπές για να τη βοηθούν στην εκτέλεση των καθηκόντων της. Δύναται να αποφασίσει να αλλάξει ένα καθήκον που έχει ανατεθεί σε μια υποεπιτροπή ή να διαλύσει μια υποεπιτροπή.
2. Οι υποεπιτροπές συνεδριάζουν, στο κατάλληλο επίπεδο, άπαξ ετησίως ή κατόπιν αιτήματος ενός εκ των δύο μερών ή της μεικτής επιτροπής. Όταν απαιτείται φυσική παρουσία, οι συνεδριάσεις διεξάγονται εκ περιτροπής στις Βρυξέλλες ή στην Κούβα. Οι συνεδριάσεις μπορούν να διεξάγονται επίσης με κάθε τεχνολογικό μέσο που διαθέτουν τα μέρη.
3. Η προεδρία των υποεπιτροπών ασκείται εκ περιτροπής από εκπρόσωπο των μερών για περίοδο ενός έτους.
4. Η δημιουργία ή η ύπαρξη μιας υποεπιτροπής δεν απαγορεύει στα μέρη να προσφεύγουν απευθείας στη μεικτή επιτροπή για οποιοδήποτε θέμα.

5. Η μεικτή επιτροπή θεσπίζει εσωτερικό κανονισμό που καθορίζει τη σύνθεση και τα καθήκοντα των εν λόγω υποεπιτροπών, καθώς και τον τρόπο λειτουργίας τους, εφόσον τέτοιοι κανόνες δεν προβλέπονται στην παρούσα συμφωνία.
6. Συγκροτείται υποεπιτροπή συνεργασίας. Επικουρεί τη μεικτή επιτροπή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της όσον αφορά το Μέρος III της παρούσας συμφωνίας. Επίσης:
- α) ασχολείται, κατόπιν αιτήματος της μεικτής επιτροπής, με κάθε θέμα που έχει σχέση με τη συνεργασία·
 - β) παρακολουθεί τη συνολική εφαρμογή του Μέρους III της παρούσας συμφωνίας·
 - γ) εξετάζει κάθε θέμα συνεργασίας που μπορεί να επηρεάσει τη λειτουργία του Μέρους III της παρούσας συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 84

Ορισμός των «μερών»

Για τον σκοπό της παρούσας συμφωνίας, ο όρος «τα μέρη» σημαίνει την Ευρωπαϊκή Ένωση ή τα κράτη μέλη αυτής ή την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους, αφενός, και τη Δημοκρατία της Κούβας, αφετέρου.

ΑΡΘΡΟ 85

Εκπλήρωση υποχρεώσεων

1. Τα μέρη θεσπίζουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο που απαιτείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους βάσει της παρούσας συμφωνίας και μεριμνούν για την τήρηση των στόχων που θέτει η παρούσα συμφωνία.
2. Εάν ένα από τα μέρη θεωρήσει ότι άλλο μέρος παρέλειψε να τηρήσει υποχρέωση δυνάμει της παρούσας συμφωνίας, δύναται να προσφύγει σε κατάλληλα μέτρα. Προτού λάβει τα εν λόγω μέτρα, εκτός από περιπτώσεις ειδικής έκτακτης ανάγκης, υποβάλλει στο μεικτό συμβούλιο, εντός 30 ημερών, όλες τις σχετικές πληροφορίες που απαιτούνται για την εμπεριστατωμένη εξέταση της κατάστασης, ώστε να εξευρεθεί λύση αποδεκτή και από τα δύο μέρη. Κατά τη θέσπιση τέτοιων μέτρων, δίνεται προτεραιότητα στα μέτρα τα οποία διαταράσσουν στον λιγότερο βαθμό την εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας. Τα μέτρα αυτά κοινοποιούνται αμέσως στο άλλο μέρος και αποτελούν αντικείμενο διαβουλεύσεων στη μεικτή επιτροπή, εάν το ζητήσει το άλλο μέρος.
3. Τα μέρη συμφωνούν ότι ως «περιπτώσεις ειδικής έκτακτης ανάγκης» στην παράγραφο 2 νοούνται οι περιπτώσεις σημαντικής παραβίασης της παρούσας συμφωνίας από ένα από τα μέρη. Τα μέρη συμφωνούν περαιτέρω ότι ως «κατάλληλα μέτρα» που αναφέρονται στην παράγραφο 2 νοούνται τα μέτρα που θεσπίζονται σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Εννοείται ότι η αναστολή συνιστά μέτρο ύστατης λύσης. Η ουσιώδης παραβίαση της παρούσας συμφωνίας συνίσταται σε:
 - α) άρνηση αναγνώρισης μέρους ή ολόκληρης της παρούσας συμφωνίας μη προβλεπόμενης από τους γενικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου,

- β) παραβίαση των ουσιωδών στοιχείων της παρούσας συμφωνίας, όπως περιγράφεται στο άρθρο 1 παράγραφος 5 και στο άρθρο 7.
4. Εάν ένα μέρος εφαρμόσει μέτρο σε περίπτωση ειδικής έκτακτης ανάγκης, το άλλο μέρος δύναται να ζητήσει τη σύγκληση έκτακτης συνεδρίασης των μερών εντός 15 ημερών.

ΑΡΘΡΟ 86

Έναρξη ισχύος, προσωρινή εφαρμογή, διάρκεια και λήξη ισχύος

1. Η παρούσα συμφωνία εγκρίνεται από τα μέρη σύμφωνα με τις οικείες εσωτερικές νομικές διαδικασίες τους.
2. Η παρούσα συμφωνία αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα του δεύτερου μηνός που έπεται της ημερομηνίας κατά την οποία τα μέρη κοινοποιούν αμοιβαία την ολοκλήρωση των εσωτερικών νομικών διαδικασιών που αναφέρονται στην παράγραφο 1.
3. Ανεξάρτητα από την παράγραφο 2, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Κούβα εφαρμόζουν την παρούσα συμφωνία, εν όλω ή εν μέρει, σε προσωρινή βάση, όπως ορίζεται στην παρούσα παράγραφο, εν αναμονή της έναρξης ισχύος της, και σύμφωνα με τις αντίστοιχες εσωτερικές διαδικασίες και την νομοθεσία τους, κατά περίπτωση.

Η προσωρινή εφαρμογή αρχίζει την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα μετά την ημερομηνία κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Κούβα θα κοινοποιήσουν αμοιβαία τα εξής:

- α) Για την Ένωση, την ολοκλήρωση των αναγκαίων γι' αυτόν τον σκοπό εσωτερικών διαδικασιών, με ένδειξη των μερών της συμφωνίας τα οποία θα εφαρμόζονται προσωρινά και
- β) Για την Κούβα, την ολοκλήρωση των αναγκαίων γι' αυτόν τον σκοπό εσωτερικών διαδικασιών, με επιβεβαίωση των μερών της συμφωνίας τα οποία θα εφαρμόζονται προσωρινά.

4. Η παρούσα συμφωνία είναι αορίστου χρόνου. Κάθε μέρος μπορεί να ενημερώνει γραπτώς το άλλο μέρος για την πρόθεσή του να καταγγείλει την παρούσα συμφωνία. Η ισχύς της παρούσας συμφωνίας παύει έξι μήνες μετά την ημερομηνία της κοινοποίησης.

5. Οι κοινοποιήσεις που γίνονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο αποστέλλονται, στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, στην περίπτωση της Δημοκρατίας της Κούβας, στο Υπουργείο Εξωτερικών της Κούβας, που είναι οι θεματοφύλακες της παρούσας συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 87

Τροποποίηση

Η παρούσα συμφωνία δύναται να τροποποιηθεί με γραπτή συμφωνία των μερών. Οι τροποποιήσεις αρχίζουν να ισχύουν την ημερομηνία που μπορεί να συμφωνηθεί μεταξύ των μερών και μετά την περάτωση των αντίστοιχων νομικών απαιτήσεων και διαδικασιών τους.

ΑΡΘΡΟ 88

Εδαφική εφαρμογή

Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται αφενός στα εδάφη στα οποία εφαρμόζονται η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό τους όρους που καθορίζονται στις Συνθήκες αυτές, και αφετέρου, στο έδαφος της Δημοκρατίας της Κούβας.

ΑΡΘΡΟ 89

Αυθεντικά κείμενα

Η παρούσα συμφωνία συντάσσεται σε δύο αντίτυπα στην αγγλική, βουλγαρική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, εσθονική, ισπανική, ιταλική, κροατική, λετονική, λιθουανική, μαλτέζικη, ολλανδική, ουγγρική, πολωνική, πορτογαλική, ρουμανική, σλοβακική, σλοβενική, σουηδική, τσεχική και φινλανδική γλώσσα και όλα τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογράφωντες, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγραψαν την παρούσα συμφωνία.

Съставено в Брюксел на дванадесети декември през две хиляди и шестнадесета година.

Hecho en Bruselas, el doce de diciembre de dos mil dieciséis.

V Bruselu dne dvanaásteho prosince dva tisíce šestnáct.

Utfärdiget i Bruxelles den tolvte december to tusind og seksten.

Geschehen zu Brüssel am zwölften Dezember zweitausendsechzehn.

Kahe tuhande kuueteistkünnenda aasta detsembrikuu kaheteistkünnendal päeval Brüsselis.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δώδεκα Δεκεμβρίου δύο χιλιάδες δεκάξι.

Done at Brussels on the twelfth day of December in the year two thousand and sixteen.

Fait à Bruxelles, le douze décembre deux mille seize.

Sastavljeno u Bruxellesu dvanaestog prosinca godine dvije tisuće šesnaeste.

Fatto a Bruxelles, addì dodici dicembre duemilasedici.

Briselē, divi tūkstoši sešpadsmitā gada divpadsmitajā decembrī.

Priimta du tūkstančiai šešioliktą metų gruodžio dvyliką dieną Briuselyje.

Kelt Brüsszelben, a tizenhatodik december havának tizenkettedik napján.

Magħmul fi Brussell, fit-tnax-il jum ta' Diċembru fis-sena elfejn u sittax.

Gedaan te Brussel, twaalf december tweeduizend zestien.

Sporządzono w Brukseli dnia dwunastego grudnia roku dwa tysiące szesnastego.

Feito em Bruxelas, em doze de dezembro de dois mil e dezasseis.

Întocmit la Bruxelles la doisprezece decembrie două mii şaisprezece.

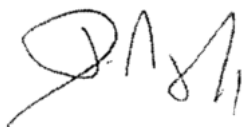
V Bruseli dvanásteho decembra dvetisícšestnást.

V Bruslju, dne dvanajstega decembra leta dva tisoč šestnajst.

Tehty Brysselissä kahdententoista päivän joulukuuta vuonna kaksituhattakuusitoista.

Som skedde i Bryssel den tolfte december år tjugohundrasexton.

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

За Република България

Za Českou republiku

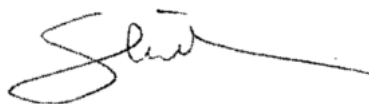
For Kongeriget Danmark

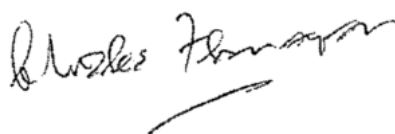
Für die Bundesrepublik Deutschland

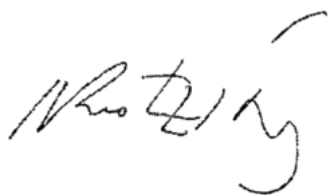
Eesti Vabariigi nimel

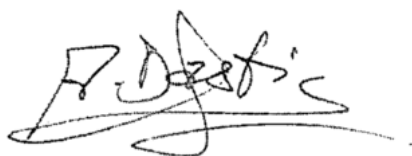
Tuar cheann Na hÉireann
For Ireland

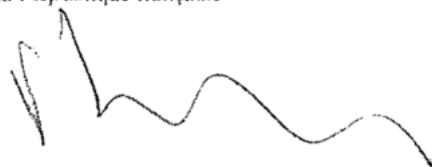
Για την Ελληνική Δημοκρατία

Por el Reino de España

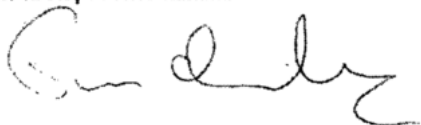
Pour la République française

Za Republiku Hrvatsku

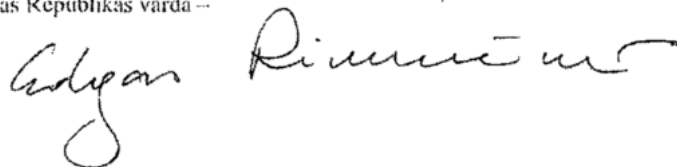
Per la Repubblica italiana

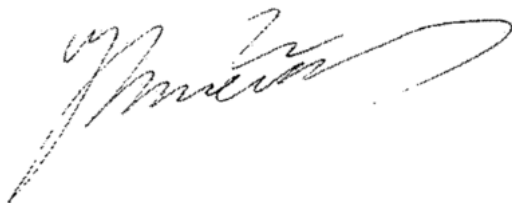
Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā —

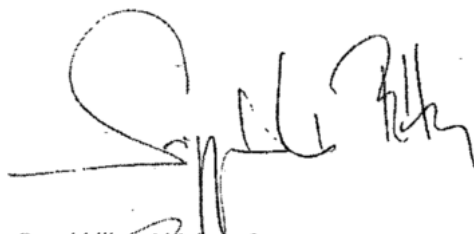
Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

Magyarország részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

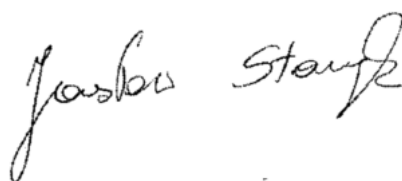
Voor het Koninkrijk der Nederlanden

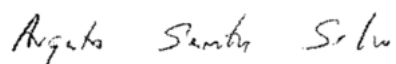
Für die Republik Österreich

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Pela República Portuguesa

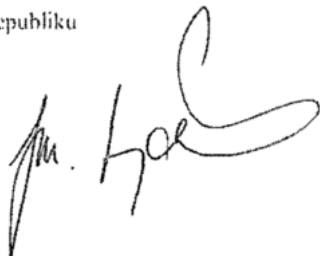
Pentru România

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

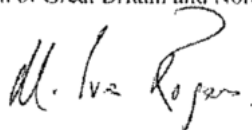
Suomen tasavallan puolesta
För Republiken Finland

För Konungariket Sverige

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Za Evropský svaz
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Za Evropsku uniju
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Chall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Evropsku uniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen

Por la República de Cuba

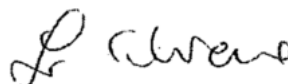

- Предходният текст е заверено копие на оригинала, депозиран в архивите на Генералния секретариат на Съвета в Брюксел.
El texto que precede es copia certificada conforme del original depositado en los archivos de la Secretaría General del Consejo en Bruselas.
T'predchozi text je o'včeneným opisem originalu uloženého v archivu generálního sekretariátu Rady v Bruselu.
Foranstående tekst er en bekræftet genpart af originaldokumentet deponeret i Rådets Generalsekretariats arkiver i Bruxelles.
Der vorstehende Text ist eine beglaubigte Abschrift des Originals, das im Archiv des Generalsekretariats des Rates in Brüssel hinterlegt ist.
Eelnev tekst on tõestatud koopia originaalist, mis on antud hoiale nõukogu peasekretariaadi arhiivi Brüsselis.
Το ανωτέρω κείμενο είναι ακριβές αντίγραφο του πρωτοτύπου που είναι κατατεθειμένο στο αρχείο της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου στις Βρυξέλλες.
The preceding text is a certified true copy of the original deposited in the archives of the General Secretariat of the Council in Brussels.
Le texte qui précède est une copie certifiée conforme à l'original déposé dans les archives du secrétariat général du Conseil à Bruxelles.
Tekst koji prethodi potvrđena je kopija vjerna originalu položenom u arhivu Glavnog tajništva Vijeća u Bruxellesu.
Il testo che precede è una copia certificata conforme all'originale depositato presso gli archivi del segretariato generale del Consiglio a Bruxelles.
Šis teksts ir apliecināta kopija, kas atbilst oriģinālam, kurš deponēts Padomes Ģenerālsekretariāta arhīvā Briselē.
Pirmiau pateiktas tekstas yra Tarybos generalinio sekretoriato archyvuose Briuselyje deponuoto originalo patvirtinta kopija.
A fenti szöveg a Tanács Főtitkárságának brüsszeli irattárában letétbe helyezett eredeti példány hiteles másolata.
It-test precedentti huwa kopja ċertifikata vera tal-original iddepożitat fl-arkivji tas-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill fi Brussell.
De voorgaande tekst is het voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van het origineel, nedergelegd in de archieven van het secretariaut-generaal van de Raad te Brussel.
Powyzszy tekst jest kopią poświadczoną za zgodność z oryginałem złożonym w archiwum Sekretariatu Generalnego Rady w Brukseli.
O texto que precede é uma cópia autenticada do original depositado nos arquivos do Secretariado-Geral do Conselho em Bruxelas.
Textul anterior constituie o copie certificată pentru conformitate a originalului depus în arhivele Secretariatului General al Consiliului la Bruxelles.
Predchádzajúci text je overenou kópiou originálu, ktorý je uložený v archíve Generálneho sekretariátu Rady v Bruseli.
Zgornje besedilo je overjena verodostojna kopija izvirnika, ki je deponirana v arhivu generalnega sekretariata Sveta v Bruslju.
Edellä oleva teksti on oikeaksi todistettu jäljennös Brysselissä olevan neuvoston pääsihteeristön arkistoon talletetusta alkuperäisestä tekstistä.
Ovanstående text är en bestyrkt avskrift av det original som deponerats i rådets generalsekretariats arkiv i Bryssel.

Брюксел,
Bruselas,
Brusel,
Bruxelles, den
Brüssel, den
Brüssel,
Βρυξέλλες,
Brussels,
Bruxelles, le
Bruxelles, le
Bruxelles, addi
Briselē,
Bruselis
Brüssel,
Brussel,
Brussel,
Brussels, dnia
Bruxelas, em
Bruxelles,
Brusel
Bruselj,
Bryssel,
Bryssel den

1 2 -12- 2016

За генералния секретар на Съвета на Европейския съюз
Por el Secretario General del Consejo de la Unión Europea
Za generálního tajemníka Rady Evropské unie
För Generalsekretären för Rådet för Den Europeiska Union
Für den Generalsekretär des Rates der Europäischen Union
Euroopa Liidu Nõukogu peasekretäri nimel
Για τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
For the Secretary-General of the Council of the European Union
Pour le Secrétaire Général du Conseil de l'Union européenne
Za glavnog tajnika Vijeća Europske unije
Per il Segretario Generale del Consiglio dell'Unione europea
Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretāra vārdā –
Europos Sąjungos Tarybos generalinio sekretoriaus vardu
Az Európai Unió Tanácsának főtitkára nevében
Għas-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Voor de Secretaris-Generaal van de Raad van de Europese Unie
W imieniu Sekretarza Generalnego Rady Unii Europejskiej
Pelo Secretário-Geral do Conselho da União Europeia
Pentru Secretarul General al Consiliului Uniunii Europene
Za generálneho tajomníka Rady Európskej únie
Za generalnega sekretarja Sveta Evropske unije
Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin puolesta
För generalsekreteraren för Europeiska unionens råd

L. SCHIAVO
Directeur Général

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Συμφωνίας που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 86 αυτής.

Αθήνα,.....2018

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

1. Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
3. ΨΗΦΙΑΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	4. ΕΘΝΙΚΗΣ
ΑΜΥΝΑΣ
5. ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	6. ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
7. ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	8. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
9. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	10. ΥΓΕΙΑΣ
11. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ	12. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
13. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	14. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
15. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	16. ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
16. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	18. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
18. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	20. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

19. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών: «Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το νομοσχέδιο;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΤΖΙΜΑΝΗΣ: Ναι.

ΣΙΜΟΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Όχι.

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ: Ναι.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗΣ: Όχι.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΤΣΙΚΗΣ: Ναι.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΑΝΕΛΛΗΣ: Ναι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΙΔΗΣ: Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Συνεπώς το νομοσχέδιο του Υπουργείου Εξωτερικών: «Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία, σε μόνη συζήτηση, επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου και έχει ως εξής:

«Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υπογράφηκε στα Τίρανα, στις 15 Ιουλίου 2015, το κείμενο του οποίου σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

MEMORANDUM OF COOPERATION**BETWEEN****THE MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE HELLENIC REPUBLIC****AND****THE MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF THE REPUBLIC OF ALBANIA****ON THE ACCELERATION OF THE INTEGRATION PROCESS
OF THE REPUBLIC OF ALBANIA INTO THE EUROPEAN UNION**

The Ministry of Foreign Affairs of the Hellenic Republic and the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Albania (hereinafter referred as the "Parties");

Based on the very good level of political relations between the Hellenic Republic and the Republic of Albania;

Taking into consideration that the Republic of Albania has the strategic objective to become a member of the European Union;

Considering Albania's firm orientation towards the EU and renewed reform efforts aiming at further accelerating its European course;

Based on Greece's commitment to further strengthening the European perspective of Western Balkans;

Taking into consideration the significant experience of the Ministry of Foreign Affairs of the Hellenic Republic regarding the functioning of EU institutions and the implementation of EU Policies;

Have agreed as follows:

Article 1

The Parties shall further enhance and encourage mutual cooperation and shall encourage such cooperation among state bodies and institutions, with a view to assisting Albania in its European course, through the exchange of experience and expertise and know-how in the implementation of the EU policies.

Article 2

The aforementioned cooperation will focus inter alia on political, economic, technological and cultural aspects of Albania's European integration process and regional cooperation including by:

- (a) further promoting the political support of Greece to Albania's EU integration process,
- (b) focusing on issues relating to EU enlargement and the Accession Process of Albania (before opening the negotiations) and in the areas covered in the accession negotiation process (when the negotiation starts),
- (c) supporting Albania's reform efforts in the context of its accession process,
- (d) sharing Greece's experience and know-how on the accession process,
- (e) promoting the development of institutional infrastructure in the public sector and
- (f) promoting capacity-building in the civil service, which could be achieved through the exchange and assistance of experts, training programs and seminars for civil servants and joint studies and research.

Article 3

For the development and implementation of this Memorandum the Parties are willing to set up a Joint Committee through the exchange of Verbal Notes, with a view to exchanging ideas and proposals, as well as drawing up relevant Action Plans, during the second semester of every year.

The Joint Committee, consisting of representatives of the Ministry of Foreign Affairs, will hold regular meetings, at an appropriate level and composition to be decided by the two Parties, in order to:

- a) Prepare the activities mentioned above;
- b) Monitor the implementation of the cooperation programs, and;
- c) Resolve any issues which may arise regarding the implementation of the cooperation programs.

Communication between the Parties shall take place through diplomatic channels.

Article 4

The Parties shall examine the possibility of funding the Cooperation Programs and the action plans by using the mechanisms of institutional cooperation and funding which function in the framework of the EU or by respective national budgets according to their availability.

Article 5

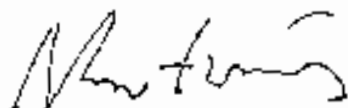
The present Memorandum shall enter into force on the day of the last verbal note by which the Parties shall inform each other that they have finalized their respective internal procedures required for its entry into force.

It shall remain in force for an indefinite period, unless either Party desires to denounce it by written notification through diplomatic channels.

This Memorandum shall expire six months after either Party receives the aforesaid written notification.

Done in, on.....of the year 2015, in duplicate each in the English language, both texts being equally authentic.

**For the Ministry of Foreign Affairs
of the Hellenic Republic**

**For the Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Albania**

ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΙ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ
ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και το Υπουργείο Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας (εφεξής «τα Συμβαλλόμενα Μέρη»),

Με βάση το πολύ καλό επίπεδο πολιτικών σχέσεων μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας,

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Δημοκρατία της Αλβανίας έχει ως στρατηγικό στόχο να καταστεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Λαμβάνοντας υπόψη το σταθερό προσανατολισμό της Αλβανίας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις ανανεωμένες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες με στόχο την περαιτέρω επιτάχυνση της ευρωπαϊκής της πορείας,

Με βάση τη δέσμευση της Ελλάδας για περαιτέρω ενίσχυση της ευρωπαϊκής προοπτικής των Δυτικών Βαλκανίων,

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική εμπειρία του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας σχετικά με τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εφαρμογή των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα ενισχύσουν περαιτέρω και θα ενθαρρύνουν την αμοιβαία συνεργασία και θα προάγουν την εν λόγω συνεργασία μεταξύ των

κρατικών φορέων και θεσμικών οργάνων, με σκοπό να παράσχουν συνδρομή στην Αλβανία ως προς την ευρωπαϊκή της πορεία, μέσω της ανταλλαγής εμπειριών, εμπειρογνωμοσύνης και τεχνογνωσίας όσον αφορά στην υλοποίηση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 2

Η εν λόγω συνεργασία θα επικεντρωθεί, μεταξύ άλλων, στις πολιτικές, οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτιστικές πτυχές της διαδικασίας ένταξης της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της περιφερειακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων με:

- (α) την περαιτέρω προώθηση της πολιτικής στήριξης της Ελλάδας όσον αφορά στη διαδικασία ένταξης της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
- (β) έμφαση σε θέματα που σχετίζονται με τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη διαδικασία ένταξης της Αλβανίας (πριν την έναρξη των διαπραγματεύσεων) και στους τομείς που καλύπτονται από τη διαδικασία ενταξιακών διαπραγματεύσεων (όταν αρχίσει η διαπραγμάτευση),
- (γ) τη στήριξη των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών της Αλβανίας, στο πλαίσιο της ενταξιακής της διαδικασίας,
- (δ) την ανταλλαγή των εμπειριών και της τεχνογνωσίας της Ελλάδας σχετικά με την ενταξιακή διαδικασία,
- (ε) την προώθηση της ανάπτυξης της θεσμικής υποδομής στο δημόσιο τομέα και
- (στ) την προώθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων στη δημόσια διοίκηση, η οποία θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της ανταλλαγής και της συνδρομής εμπειρογνομόνων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων για δημοσίους υπαλλήλους και κοινών μελετών και ερευνών.

Άρθρο 3

Για την ανάπτυξη και υλοποίηση του παρόντος Μνημονίου, τα Συμβαλλόμενα Μέρη είναι πρόθυμα να συγκροτήσουν μια Μεικτή Επιτροπή, μέσω της ανταλλαγής ρηματικών διακοινώσεων, με σκοπό την ανταλλαγή ιδεών και προτάσεων, καθώς και την εκπόνηση κατάλληλων

σχεδίων δράσης, κατά το δεύτερο εξάμηνο κάθε έτους.

Η Μεικτή Επιτροπή, η οποία θα αποτελείται από εκπροσώπους του Υπουργείου Εξωτερικών, θα πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις, στο κατάλληλο επίπεδο και με σύνθεση που θα αποφασιστεί από τα δύο Συμβαλλόμενα Μέρη, προκειμένου να:

- α) προετοιμάζει τις προαναφερθείσες δραστηριότητες,
- β) παρακολουθεί την εφαρμογή των προγραμμάτων συνεργασίας, και
- γ) επιλύει τυχόν προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν όσον αφορά στην υλοποίηση των προγραμμάτων συνεργασίας.

Η επικοινωνία μεταξύ των Συμβαλλόμενων Μερών θα λαμβάνει χώρα μέσω της διπλωματικής οδού.

Άρθρο 4

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα εξετάσουν τη δυνατότητα χρηματοδότησης των προγραμμάτων συνεργασίας και των σχεδίων δράσης, με χρήση των μηχανισμών θεσμικής συνεργασίας και χρηματοδότησης που λειτουργούν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τους αντίστοιχους εθνικούς προϋπολογισμούς, σύμφωνα με τη διαθεσιμότητά τους.

Άρθρο 5

Το παρόν Μνημόνιο θα τεθεί σε ισχύ κατά την ημερομηνία της τελευταίας ρηματικής διακοίνωσης με την οποία τα Συμβαλλόμενα Μέρη θα ενημερώνονται αμοιβαία ότι έχουν ολοκληρωθεί οι αντίστοιχες εσωτερικές τους διαδικασίες οι οποίες απαιτούνται για την έναρξη της ισχύος του.

Θα παραμείνει σε ισχύ για αόριστο χρονικό διάστημα, εκτός εάν οποιοδήποτε από τα Συμβαλλόμενα Μέρη επιθυμεί να το καταγγείλει, με γραπτή αναγγελία, μέσω της διπλωματικής οδού.

Το παρόν Μνημόνιο λήγει έξι μήνες από τότε που οποιοδήποτε από τα δύο Συμβαλλόμενα Μέρη θα λάβει την προαναφερθείσα γραπτή αναγγελία.

Έγινε στ , στις του έτους 2015, σε δύο αντίτυπα στην αγγλική γλώσσα, και τα δύο κείμενα όντας εξίσου αυθεντικά.

Για το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας (υπογραφή)	Για το Υπουργείο Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας (υπογραφή)
--	---

Άρθρο δεύτερο

Τα Σχέδια Δράσης και τα Προγράμματα Συνεργασίας που εκπονούνται από τη Μεικτή Επιτροπή του άρθρου 3 του κυρούμενου Μνημονίου εγκρίνονται με κοινή πράξη των αρμόδιων κατά περίπτωση Υπουργών.

Άρθρο τρίτο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και του Μνημονίου Συνεργασίας που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 5 αυτού.

Αθήνα,.....2018

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

1. ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

4. Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών ως προς την ψήφιση στο σύνολο των παραπάνω νομοσχεδίων.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Νικήτας Κακλαμάνης): Συνεπώς το Σώμα παρέσχε τη ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με τη συναίνεση του Σώματος σε αυτό το σημείο διακόπτουμε τη συνεδρίαση, η οποία θα ξεκινήσει πάλι στις 11.00' με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής για την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου.
(ΔΙΑΚΟΠΗ)

(ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΠΗ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συνεχίζεται η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής για την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου.

Κατά τη σημερινή συνεδρίαση θα τοποθετηθούν για πέντε λεπτά εκ μέρους του Προεδρείου ο ομιλών, εκ μέρους της Κυβέρνησης ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κ. Παναγιώτης Κουρουμπλής και συνάδελφοι Βουλευτές που έχουν οριστεί από τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες των κομμάτων.

Γίνεται γνωστό ότι από τα αριστερά έδρανα την ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας παρακολουθούν οι πρώην Πρόεδροι της Βουλής κύριοι Απόστολος Κακλαμάνης και Βύρων Πολύδωρας, εκπρόσωποι του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ποντιακού Ελληνισμού, της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ποντιακών Σωματείων, της Παμποντιακής Ομοσπονδίας Ελλάδος, του Συνδέσμου Ποντιακών Σωματείων Νοτίου Ελλάδος και Νήσων και των τεσσάρων περιφερειών που ανήκουν στην ΠΟΕΜ και της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Ποντίων Ελλήνων.

Επίσης, τη συνεδρίαση παρακολουθούν ο Ειδικός Γραμματέας της Βουλής κ. Κωνσταντίνος Βασιλάκης και ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Μαυριάς.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δευτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, σαράντα τέσσερις μαθήτριες και μαθητές και δύο συνοδοί εκπαιδευτικοί από το 17^ο Δημοτικό Σχολείο Περιστερίου.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, βρισκόμαστε σήμερα εδώ σε μια εκδήλωση μνήμης και τιμής, όπως καθορίστηκε από απόφαση της Βουλής το 1994, η οποία αναγνώριζε τη Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου και καθιέρωνε ως ημέρα μνήμης την 19^η Μαΐου εκάστου έτους.

Πρέπει να πω ότι δεν πρόκειται για μια τυπική διεκπεραίωση, ούτε για ένα απλό μνημόσυνο. Θεωρώ ότι η παρουσία μας εδώ σήμερα πηγάζει πιο πέρα από την εκδήλωση ενός απλού σεβασμού και οδύνης για τη μνήμη των θυμάτων, αλλά και τήρησης της ιστορικής μνήμης.

Αντιθέτως, θεωρώ ότι με την παρουσία μας εδώ σήμερα, που ο κόσμος ζει την έκρηξη πολεμικών συγκρούσεων, που οδηγούν σε πρωτοφανείς εξριζωμούς και η διεθνής κοινή γνώμη τελεί υπό το σοκ τραγωδίες όπως αυτή στη Γάζα, είναι ηλίως φαινότατο πως όταν δεν λαμβάνονται υπ' όψιν τα διδάγματα της ιστορίας, η ανθρωπότητα είναι καταδικασμένη να ζει τραγωδίες ως αν η ιστορία να μην οδηγεί σε πρόοδο, αλλά να αποτελεί ένα καθοδικό σπινράλ προς τα πιο σκοτεινά δωμάτια της ιστορίας.

Οι Έλληνες Πόντιοι κρατάνε αναμμένη τη δάδα της μνήμης, όχι μόνο επειδή δεν έχουν δικαίωμα να ξεχάσουν τους εκατοντάδες χιλιάδες δολοφονημένους και εκτοπισμένους πρόσφυγες, αλλά και επειδή έχουν το ιστορικό καθήκον να υπενθυμίζουν τα αίτια των μαζικών εγκλημάτων και των καταστροφών χωρίς φανατισμό, χωρίς μισαλλοδοξία, χωρίς απωθημένα εκδίκησης.

Όπως έλεγα και πέρυσι τέτοια μέρα, έχει σημασία να θυμόμαστε τις δραματικές συνέπειες ανεξέλεγκτων εθνικισμών και την αξία των δικαιωμάτων, των ελευθεριών, της ανεκτικότητας απέναντι στο διαφορετικό, της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών, ιδιαίτερα σήμερα που όλα αυτά δοκιμάζονται σκληρά στη γειτονική Τουρκία, στην οποία καλλιεργείται ένα κλίμα υστερικού εθνικισμού και αναβίωσης νεοοθωμανικών επιδιώξεων και μάλιστα ενώ βρισκόμαστε στον 21^ο αιώνα και όχι στο 19^ο ή και νωρίτερα.

Αυτός ο τριτοκοσμικός οίστρος κανονικά θα έπρεπε να είχε αποκρουστεί ομόθυμα από την Ευρώπη και να είχε κληθεί η ελίτ

της Τουρκίας να μην περιφρονεί το διεθνές δίκαιο και να μην θεωρεί τις διεθνείς συνθήκες ως την κρούστα, που πρέπει να κόψει για να φάει την πίτα γεωπολιτικών επιδιώξεων.

Η Ελλάδα παραμένει σταθερή, ψυχραιμη και αμετακίνητη στην προάσπιση της ειρήνης, της εδαφικής ακεραιότητας, της ανεξαρτησίας και δεν κάμπτεται από απειλές και λεονταρισμούς. Πιστή στις αξίες του τρισχιλιετούς πολιτισμού της και των αρχών του ανθρωπισμού, δεν προσεγγίζει επιλεκτικά και ανάλογα με συμφέροντα τραγωδίες, είτε πρόκειται για το Ιράκ, είτε πρόκειται για το Αφρίν είτε για τη Γάζα.

Κυρίες και κύριοι, οι Έλληνες Πόντιοι έζησαν τον ξεριζωμό, έχασαν τις εστίες τους, τις περιουσίες τους, τα πατρογονικά τους κειμήλια. Δεν ξεριζώθηκε, όμως, η ψυχή τους. Διατηρούν με θαυμαστό τρόπο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πολιτισμού τους, τα ήθη και έθιμά τους, τα οποία βιώνουμε παραστατικά στις διάφορες εκδηλώσεις τους. Στα κακοτράχαλα μονοπάτια της ιστορίας δεν κάμφθηκαν, ακόμα και αν αναγκάστηκαν να περπατήσουν ζυπόλητοι. Έδωσαν μάχη για επιβίωση και προκοπή.

Τιμούμε, λοιπόν, τους αγώνες τους, θυμόμαστε με τιμή και σεβασμό τα θύματα και ευχόμαστε η ανθρωπότητα να μην ξαναζήσει παρόμοιες τραγωδίες.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

Τον λόγο τώρα έχει ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κ. Παναγιώτης Κουρουμπλής για πέντε λεπτά.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ (Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής): Κύριε Πρόεδρε, κύριοι πρώην Πρόεδροι της Βουλής, κύριοι εκπρόσωποι και μέλη των ποντιακών οργανώσεων, χαίρομαι ιδιαίτερα ως Πόντιος, γιατί σήμερα για πρώτη φορά έπειτα από χρόνια υπάρχει ενότητα στον ποντιακό ελληνισμό σε ό,τι αφορά τη θεσμική του εκπροσώπηση και αυτό είναι εξαιρετικά θετικό και προοιωνίζει καλά αποτελέσματα για τους στόχους του ποντιακού Ελληνισμού.

Αγαπητοί μου μαθητές, κυρίες και κύριοι, επώνυμοι και φερώνυμοι, «η «Αργώ» επιστρέφει τα τελευταία εκατό χρόνια προσφυγιάς του ποντιακού Ελληνισμού, παραπλέοντας τις ακτές του Πόντου, μελανίσια και πενθούσα. Ο Ιάσων κύπτει την κεφαλήν επί του πηδαλίου της ολκάδος και ρίπτει δάκρυ θολερό. Ο Ορφέας ρίπτει τη λύρα καταγής. Οι Αμαζόνες διακόπτουν τους ιππικούς τους αγώνες και οι Μύριοι του Ξενοφώντα διακόπτουν τους γυμνικούς τους αγώνες προ των τειχών της Τραπεζούντος. Ο βιγλάτορας του Ελληνισμού στις εσχατίες της Ασίας, ο Διγενής του Πόντου, ψυχομαχεί: Εάλω ο Πόντος!».

Με αυτά τα λόγια, μεστωμένα από τον πόνο και την αγωνία ενός ολόκληρου λαού, περιέγραψε ο Λεωνίδας Ιαωνίδης στην πατριαρχική του ομιλία το 1922 το μεγάλο και τραγικό δράμα, που έζησε εκείνα τα χρόνια ο ποντιακός Ελληνισμός.

«Μία ροή Άουσβιτς» τη χαρακτήρισε ο Πολυχρόνης Ενεπεκίδης. Χίλιες εκατό εκκλησίες και εννιακόσια σχολεία γκρεμίστηκαν. Οκτακόσια χωριά και πόλεις διαλύθηκαν. Οι εκτοπισμοί, οι σφαγές, οι βαρβαρότητες, το αποκορύφωμα του μαρτυρίου τριακοσίων πενήντα τριών χιλιάδων αθώων ανθρώπων, ψυχών, στη θυσία μιας σκοπιμότητας που επιχειρούσε να εκδιώξει από την πατρώα γη των τριών χιλιάδων χρόνων τους χριστιανικούς λαούς του Πόντου και της Μικράς Ασίας. Ήταν στιγμές δραματικές για τους παππούδες μας και τις γιαγιάδες μας, για όσους μπόρεσαν και κατέφυγαν στην Ελλάδα.

«Εκλείσθη, εφίλεσα τη γην και τα χορτάρια και εσκώθηκα και έφυγα και οπίσθ' κ' εκλώσθη». Μ' αυτά τα λόγια μπορεί κανείς να περιγράψει τι έζησε ο ποντιακός Ελληνισμός. Και ήρθε στην πατρώα γη πιστεύοντας ότι θα ζήσει φιλόξενες στιγμές, γιατί επέλεξε, υπερασπιζόμενος την πίστη του στην Ορθοδοξία και την εθνική του συνείδηση, να έρθει στην Ελλάδα, αφήνοντας πίσω όλα τα υλικά αγαθά των τριών χιλιάδων χρόνων πολιτισμού και δημιουργίας. Έζησε, δυστυχώς, μέρες ρατσιστικές, δύσκολες μέρες, με τους χαρακτηρισμούς «Απαξιόλογου» και «Αποζημιόλογου».

Είναι αποκορύφωμα η στιχομυθία δύο Βουλευτών στη Βουλή των Ελλήνων το 1928.

Βουλευτής Τουρκοβασίλης: «Εσείς, κύριε Λεωνίδα Ιαωνίδη, δεν είστε Έλλην».

Βουλευτής Λεωνίδας Ιασωνίδης: «Εγώ, κύριε Τουρκοβασίλη, λέγομαι Λεωνίδας Ιασωνίδης».

Κυρίες και κύριοι, ο ποντιακός Ελληνισμός μετέτρεψε τα συντρίμια της ψυχής του και της καταστροφής σε πείσμα, σε υπομονή και επιμονή και δημιουργικότητα και όπου πήγε, αγρότης ξεχέρωσε και μετέτρεψε σε παραγωγική τη γη χιλιάδων στρεμμάτων. Στις βιοτεχνίες, στα γράμματα, στις τέχνες έφερε έναν πραγματικό πολιτισμό που δημιούργησε για τρεις χιλιάδες χρόνια. Επιχείρησε να ζήσει ειρηνικά και να συνυπάρξει ειρηνικά, γιατί ήταν κομμάτι γνήσιο και ατόφιο του Ελληνισμού.

«Στα ξένα έμεινα Έλληνας και στην Ελλάδα ξένος». Αυτός ήταν ο πόνος, αλλά το πείσμα ήταν πολύ μεγάλο.

Θυμάμαι ότι όταν έλεγα στη γιαγιά «πες μου, γιαγιά, ένα παραμύθι», η πονεμένη γιαγιά που έκλαιγε όλη της της ζωή γιατί άφησε άταφο τον άντρα της στον Πόντο, έλεγε «Εγώ, γιαβρί μου, να δουλεύω ξέρω. Γι' αυτό, θέλω να λέω σε ότι Πόντιος γυρεύς δεν υπάρχει». Αυτός ήταν ο Ποντιακός Ελληνισμός. Αυτή ήταν η προσπάθεια που επεχείρησε στην Ελλάδα.

Διεδικούμε εμείς οι Πόντιοι την αναγνώριση της Γενοκτονίας, γιατί ο ποντιακός Ελληνισμός έζησε το μαρτύριο της Γενοκτονίας, κυρίες και κύριοι, όχι γι' αυτό που έκανε, αλλά γι' αυτό που ήταν, για τη γλώσσα του, για την πίστη του στην ορθοδοξία, για τον πολιτισμό του, για την εθνική του συνείδηση. Αυτά πλήρωσε και έζησε το μαρτύριο της Γενοκτονίας.

Δεν ήταν τυχαίο αυτό που έζησε και στην Ελλάδα. Για δεκαετίες το ζήτημα ήταν απαγορευμένο, γιατί ενοχλούσε ίσως τα πολιτικά και οικονομικά κατεστημένα της Ελλάδας. Το 1994 με πρωτοβουλίες των ποντιακών συλλόγων, πρωταγωνιστούντος του Μιχάλη Χαραλαμπίδη, η τότε Βουλή των Ελλήνων με κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου προχώρησε επιτέλους στην αναγνώριση της Γενοκτονίας.

Από εκεί και πέρα, είναι ευθύνη όλων μας, ιδιαίτερα ημών των Ποντίων, αλλά βεβαίως των πολιτικών κομμάτων και των κυβερνήσεων, να συνεχίσουμε εντατικά, όχι γιατί διεδικούμε κάτι από την Τουρκία - δεν έχει εκδικητικό μένος η προσπάθεια αυτή, αντιθέτως ο ποντιακός Ελληνισμός έχει στο DNA του το στοιχείο της ειρήνης και της ειρηνικής συνύπαρξης και αυτό ήταν κάτι που τον διακατείχε και τον εξέφραζε όλους αυτούς τους αιώνες και στην πατρώα γη των Ποντίων του Πόντου και εδώ - αλλά γιατί μέσα από την αναγνώριση μπορούμε να αποτραπούν συμφορές που μπορεί να ζήσει ο άνθρωπος.

Άλλωστε το παράδειγμα της νεότερης Γερμανίας και της γενναιότητας του Βίλλυ Μπραντ να γονατίζει μπροστά στο μνημείο του ολοκαυτώματος ζητώντας συγγνώμη, είναι ένα λαμπρό παράδειγμα για τη γειτονική μας χώρα. Το δέντρο της ελληνοτουρκικής φιλίας, το οποίο εμείς υποστηρίζουμε ότι πρέπει να ανθίσει, θα ανθίσει πραγματικά όταν θα υπάρξει αυτή η γενναιότητα από τη μεριά της τουρκικής πολιτείας να αναγνωρίσει αυτήν την ιστορική πραγματικότητα.

Κυρίες και κύριοι, η ημέρα αυτή είναι ημέρα αναστοχασμού, να δούμε πώς μπορούμε πραγματικά μέσα από τον κοινό τόπο σε αυτόν τον τόπο να υπερασπιστούμε την πατρίδα και ό,τι σημαίνει αυτό, ξεπερνώντας τον κακό μας εαυτό, πολλές φορές και τις αδυναμίες μας.

Μέσα από έναν διάλογο ενός ιστορικού βγαίνει ένα ερώτημα: Θωρείς μπροστά όταν ξύνεις πληγές; Και έρχεται η απάντηση. Μπορείς να βλέπεις μπροστά όταν ξέρεις από πού έρχεσαι.

Θα κλείσω, κυρίες και κύριοι, με έναν στίχο του Κωστή Παλαμά: «Η γη μας είναι μεγάλη. Παρέχει τη δυνατότητα σε όλους. Τιμή και δόξα στο χέρι που υψώνεται πρώτο, όχι για να φοβίσει, αλλά να σφίξει το αντίμαχο χέρι».

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Κι εμείς ευχαριστούμε.

Τον λόγο έχει ο κ. Δέδες, Βουλευτής Αττικής του ΣΥΡΙΖΑ.

Ορίστε, κύριε Δέδε, έχετε τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΔΕΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Αγαπητοί Υπουργοί, αγαπητοί πρώην Πρόεδροι της Βουλής, φίλοι των ποντιακών σωματείων, αγαπητές κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα καλούμαστε να τιμήσουμε εκατοντάδες χιλιά-

δες θύματα και να θυμηθούμε τη βία και τον ξεριζωμό που υπέστησαν οι Έλληνες του Πόντου.

Πρόκειται για μία από τις μελανές σελίδες για την ιστορία όχι μόνο της περιοχής μας, αλλά όλης της ανθρωπότητας. Η Γενοκτονία των Ποντίων δεν είναι μόνο θέμα ελληνικό, είναι ευρωπαϊκό και παγκόσμιο.

Ο μεγαλύτερος εχθρός, συνάδελφοι, της δικαιοσύνης, της οποίας σκοπός είναι η αναζήτηση και η τιμωρία των ενόχων και των ηθικών αυτουργών τους, είναι ο χρόνος, ο χρόνος που στο πέρασμα του αδυνατίζει τη μνήμη για τα ιστορικά γεγονότα οδηγώντας συχνά νομοτελειακά στη λησμονιά τους πρωταγωνιστές, τα θύματα, αλλά και τους θύτες. Ελάχιστοι είναι οι μάρτυρες της Γενοκτονίας των Ποντίων πατέρων μας. Αμφιβάλλω αν ζει κανείς από τους θύτες της τουρκικής αυτής πλευράς. Ως εκ τούτου, μνημονεύουμε ένα έγκλημα, που δεν μπορεί και δεν πρέπει να παραγραφεί από τη συλλογική μνήμη, για να θυμίζει πού οδηγούν η μισαλλοδοξία και ο εθνικισμός.

Τώρα, θυμάμαι τα λόγια που είπε ο Υπουργός προηγουμένως, ότι δεν διώχθηκαν γι' αυτό που έκαναν ή τουλάχιστον γι' αυτό που προσέφεραν σε αυτόν τον τόπο, αλλά γι' αυτά που πίστευαν.

Η Τουρκία μέχρι και σήμερα αρνείται να παραδεχθεί τα όσα έπραξαν οι Νεότουρκοι εις βάρος των Ποντίων, αλλά και των Αρμενίων βεβαίως κατά το διάστημα 1914 - 1923, χωρίς να ξεχνούμε και τους Ασσυροχαλδαίους σε εκείνο το μωσαϊκό των χριστιανικών λαών της Ανατολίας. Αρνείται να παραδεχθεί ότι προχώρησε τότε σε τακτικές μαζικής εξόντωσης των πληθυσμών στο όνομα της εθνοκάθαρσης. Η τουρκική διπλωματία οφείλει να ξαναδιαβάσει με έναν πανανθρώπινο ορθολογισμό τις πηγές της ιστορίας του τουρκικού έθνους, να επισημάνει ιστορικές αλήθειες σχετικά με το ελληνικό έθνος δίνοντας έτσι, κατά τον εικοστό πρώτο αιώνα, χώρο σε μία εξομολογητική συγγνώμη για τις άδικες πράξεις σε βάρος των Ελλήνων του Πόντου. Ένα πλήθος αναφορών στη διεθνή βιβλιογραφία και σε κρατικά αρχεία διαφόρων χωρών αποτελούν τον αδιάψευστο μάρτυρα της πολιτικής Γενοκτονίας.

Αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες, ο Πόντος στα βορειοανατολικά παράλια της Τουρκίας πήρε το όνομά του από τον Εύξεινο Πόντο. Η λέξη «Πόντος» όντως, όπως γνωρίζετε, σημαίνει «θάλασσα» και «Εύξεινος» σημαίνει «φιλόξενη». Ήταν μία φιλόξενη περιοχή, γιατί την κατοικούσαν φιλόξενοι άνθρωποι.

Ως κίνημα η επανάσταση των Νεότουρκων το 1908 υποσχέθηκε δικαιοσύνη, ελευθερία και ισότητα. Στην πράξη, όμως, καθοδηγήθηκε από το δόγμα «η Τουρκία στους Τούρκους», για να μετατραπεί από το 1911 σε εθνικιστικό κίνημα με μέλημα την εκπόνηση ενός σχεδίου διωγμού των χριστιανικών πληθυσμών και εκτουρκισμού της περιοχής.

Η Γενοκτονία άρχισε ουσιαστικά με τα γεγονότα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου από το 1914 και τελείωσε με την ήττα των Γερμανών, δηλαδή των Κεντρικών Δυνάμεων το 1918. Συνεχίστηκε και πέρα από το 1918 έως το 1921, όταν δηλαδή ακολούθησαν το 1919 οι ελληνοτουρκικές συγκρούσεις στα μισρασιατικά εδάφη που ολοκληρώθηκαν το 1922 με την καταστροφή των παρالیων της Μικράς Ασίας και το κάψιμο της Σμύρνης.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Μισό λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

Οι Έλληνες του Πόντου με πρόσχημα την ασφάλεια του τουρκικού κράτους υπέστησαν σφαγές, εκποτίσεις, υποχρεώθηκαν σε πορείες θανάτου στην έρημο χωρίς τροφή και νερό και όλα αυτά γιατί κάποια άρρωστα, θα λέγαμε εμείς τώρα, μυαλά αποφάσισαν ότι οι Έλληνες του Πόντου δεν χωρούσαν, δεν έπρεπε να υπάρχουν στο νέο τουρκικό κράτος στο όνομα της ελληνικής καθαρότητας. Η τρομοκρατία, τα εργατικά τάγματα αμελέ ταμπουρού, οι εξορίες, η κρεμάλα, οι πυρπολήσεις των χωριών και οι δολοφονίες ανάγκασαν του Έλληνες να πάρουν τα βουνά, φτιάχνοντας αντάρτικο με σκοπό την προστασία των αμάχων. Άνθρωποι που είχαν εκεί τις εστίες τους για αιώνες υποχρεώθηκαν βιαίως να τις εγκαταλείψουν, ενώ οι περισσότεροι βρήκαν τον άδοκο θάνατο στον δρόμο για την εγκατάσταση σε νέα άγνωστη γη.

Πάλι, όμως, ο επίλογος δεν είχε γραφτεί, καθώς αυτός γρά-

φτηκε με τον ξεριζωμό των επιζώντων. Με τη συνθήκη της ανταλλαγής των πληθυσμών μεταξύ της Ελλάδας - Τουρκίας έφυγαν για την Ελλάδα και οι τελευταίοι Πόντιοι. Κανένας δεν έμεινε πίσω εκτός από αυτούς που εξισλαμίστηκαν με τη βία και αυτό ήταν το τραγικό τέλος του ελληνισμού.

Η 19^η Μαΐου καθιερώθηκε ως ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού, ημέρα που στα 1919 ο Κεμάλ Ατατούρκ αποβιβαζόταν στη Σαμψούντα για τη δεύτερη φάση της σφαγής, φρονώντας πως είναι ο μόνος τρόπος μετατροπής μιας πολυεθνικής χώρας σε εθνικό κράτος.

Αυτόν τον ζόφο, τον θάνατο και τη δυστυχία καλούμαστε να θυμηθούμε όχι για να συντηρήσουμε μία αιώνια αντιπαλότητα με την Τουρκία, αγαπητοί συνάδελφοι, ή ακόμη χειρότερα και να συντηρούμε και να δημιουργούμε στις νέες γενιές συναισθήματα αντεκδίκησης. Μακριά από εμάς αυτές οι αντιλήψεις. Ωστόσο, δεν θα ήταν υπερβολή εάν υποστηρίζαμε ότι αυτό που έγινε στα χρόνια της νεοτουρκικής τρομοκρατίας στον Πόντο ξεκινά από το αίσθημα υπεροχής των φανατικών, των φονταμενταλιστών μουσουλμάνων αλλά και περιφρόνησης απέναντι σε καθετί μη ισλαμικό.

Από τέτοιου είδους ιδεολογικές μονομέρειες υπέφερε επανειλημμένως η ανθρωπότητα, όπως ο ναζισμός ή ο φασισμός, μονομέρεια αλλά και αδιαλλαξία που οφείλει να αποτινάξει και σήμερα ο Τούρκος Πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν, συμπεριφερόμενος ως σουλτάνος στις σχέσεις του με την Ελλάδα την Κύπρο και τον υπόλοιπο κόσμο, καθώς δηλητηριάζουν τη γειτονία μας αλλά και την ευρύτερη συνύπαρξη.

Καλούμαστε σήμερα, κύριοι συνάδελφοι, να μνημονεύσουμε τους προγόνους μας ακριβώς για να διασφαλίσουμε ότι τέτοιες ανθρώπινες τραγωδίες δεν θα επαναληφθούν ποτέ ξανά από κανέναν. Να θυμηθούμε, όμως, αλλά και να κατανοήσουμε ποιες είναι οι πραγματικές απειλές για την ειρήνη και τη δημοκρατία, απειλές που φαίνεται πως κάποιοι συμπολίτες μας εδώ στη χώρα μας τις έχουν ξεχάσει και τις αγνοούν και στήνουν ευήκοα όντα σε κήρυκες μίσους και σε πατριδοκάπηλους. Αυτός είναι ο λόγος που θα επιθυμούσαμε η γειτονική χώρα να αναλάβει την ιστορική ευθύνη για εκείνα τα τραγικά γεγονότα, όχι για να υποχρεωθεί αποκλειστικά σε απολογία, αλλά για να διασφαλίσουμε και οι δύο λαοί ότι δεν θα υπάρξουν ξανά ανάλογες τραγωδίες και δυστυχίες.

Αναλογιζόμενος, λοιπόν, τι θα μπορούσαμε να κάνουμε ως χώρα απέναντι στην ιστορική αυτή μνήμη των τριακοσίων πενήντα τριών χιλιάδων θυμάτων των Ελλήνων του Πόντου, θα έλεγα ότι οφείλουμε να στεκόμαστε με σεβασμό, νηφαλιότητα και υπευθυνότητα, με τη γνώση θεμέλιο και κινητήριο δύναμη. Γι' αυτό και πρέπει να διδάξουμε την ιστορία του Πόντου στα ελληνόπουλά μας. Σήμερα μάς ακούνε τα ελληνόπουλα από τα θεωρεία της Βουλής.

Παράλληλα, πρέπει να καταστήσουμε σαφές στην τουρκική ηγεσία πως είναι αδύνατον να σκέφτεται την ένταξή της ως μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας που διέπουν οι αρχές του διαφωτισμού, παρατείνοντας επ' αόριστον τη δημόσια συγγνώμη για το φορτίο σφαγών και αίματος που κουβαλά στην πλάτη της, μία συγγνώμη από την οποία θα εξέλθει ωφελημένη. Όχι για να ταπεινωθεί το τουρκικό έθνος, αλλά για να αποδοθεί η πρόπουσα δικαίωση των ψυχών των εκατοντάδων χιλιάδων θυμάτων, για να μπορέσουμε εν τέλει να δομήσουμε ένα καλύτερο μέλλον για τις επερχόμενες γενεές, αφήνοντας τη βία, το μίσος και τον άρρωστο διαφορετικό να κατοικούν πλέον μόνο στις μαύρες σελίδες των βιβλίων της ιστορίας.

Σας ευχαριστώ, κύριοι συνάδελφοι.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Ο κ. Βεσυρόπουλος, Βουλευτής Ημαθίας, έχει τον λόγο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κύριοι πρώην Πρόεδροι της Βουλής των Ελλήνων, κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι των παμποντιακών σωματείων, κυρίες και κύριοι η Βουλή των Ελλήνων εδώ και είκοσι τέσσερα χρόνια έχει αναγνωρίσει την 19^η Μαΐου ως ημέρα μνήμης για την Γενοκτονία των Ποντίων.

Υπενθυμίζω, επίσης, ότι η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας

με τον ν.4285/2014 τον γνωστό αντιρατσιστικό νόμο προβλέπει αυστηρές διατάξεις για την άρνηση ή επιδοκιμασία γενοκτονιών και εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας που έχουν αναγνωριστεί με αποφάσεις διεθνών δικαστηρίων ή της Βουλής των Ελλήνων.

Σήμερα αισθάνομαι ιδιαίτερα τιμή και ευθύνη από το γεγονός ότι είμαι ομιλητής σ' αυτή τη θεματική επετειακή συνεδρίαση αφιερωμένη στη δεύτερη μεγαλύτερη γενοκτονία του εικοστού αιώνα. Το νήμα της θλιβερής αυτής επετείου εκτείνεται πίσω στο όχι και τόσο μακρινό 1916, όταν σχεδιάστηκε με τρόπο απροκάλυπτο και απάνθρωπο η δολοφονία, η εξόντωση και ο ξεριζωμός των Ποντίων. Μέχρι το 1923 υπολογίζεται ότι πάνω από τριακόσιες πενήντα χιλιάδες Πόντιοι πλήρωσαν με τη ζωή τους αυτή τη σύγχρονη ιστορική κτηνωδία. Η επανάληψή της με το Ολοκαύτωμα από τη ναζιστική Γερμανία λίγα χρόνια αργότερα αποτελούν τις μαύρες σελίδες της ιστορίας αλλά και της ίδιας της ανθρωπότητας. Ουσιαστικά πρόκειται για βάρβαρες και απάνθρωπες πρακτικές που όσα χρόνια κι αν περάσουν δεν πρόκειται να σβήσουν από την παγκόσμια συλλογική ιστορική μνήμη. Αυτές οι απάνθρωπες πρακτικές οριοθετούν τη διαχωριστική γραμμή απέναντι στον πολιτισμό και τη βαρβαρότητα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού αποτελεί ζώσα ιστορία. Η ιστορία δεν διαγράφεται, δεν παραγράφεται και κυρίως δεν παραχαράσσεται. Μιλάμε για μία απροκάλυπτη Γενοκτονία. Οι Έλληνες του Πόντου εκτοπίστηκαν κι εξορίστηκαν από τις πατρογονικές τους εστίες. Υποβλήθηκαν σε πορείες θανάτου και εξόντωσης. Σφαγές, βιασμοί και δολοφονίες συγκροτούν το σκηνικό της φρίκης. Τα ιστορικά στοιχεία αναδεικνύουν αυτή την κτηνωδία. Υπολογίζεται, σύμφωνα με τη Μαύρη Βίβλο του Κεντρικού Συμβουλίου των Ποντίων στην Αθήνα, ότι έχασαν τη ζωή τους τριακόσιες πενήντα τρεις χιλιάδες άνθρωποι, ένας αριθμός που αντιπροσωπεύει το 50% τους συνολικού πληθυσμού των Ελλήνων του Πόντου. Υπάρχουν ιστορικές πηγές και αναφορές που προκαλούν δέος.

Οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις και η διαμόρφωση νέων συσχετισμών στις διεθνείς σχέσεις δεν διαγράφουν την ιστορική μνήμη. Η ιστορία των Ποντίων είναι μία πραγματικότητα. Η αναγνώρισή της δεν αποτελεί εθνική πράξη, πράξη μισαλλοδοξίας που εγείρει εθνικιστικά ένστικτα και αντιθέσεις. Αντίθετα αποτελεί ιστορικό χρέος και ένδειξη πίστης στις πανανθρώπινες αρχές και αξίες, δικαίωση των προσπαθειών όλων όσων εδώ και χρόνια δίνουν έναν ανυποχώρητο αγώνα με στοιχεία και τεκμήρια για την αναγνώριση της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού.

Η Κύπρος ήταν η πρώτη χώρα που αναγνώρισε την Γενοκτονία των Ποντίων το 1994. Με την πολύτιμη συμβολή του ομογενικού στοιχείου και των Ποντιακών σωματείων πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής άρχισαν το 2002 να αναγνωρίζουν τη Γενοκτονία των Ποντίων. Ανάλογες αναγνωρίσεις υπήρξαν από πολιτείες της Αυστραλίας αλλά και σε πολιτείες του Καναδά.

Σε επίπεδο ευρωπαϊκών χωρών η Σουηδία το 2010 και η Ολλανδία το 2015 ήταν οι χώρες που αναγνώρισαν τη γενοκτονία των Ποντίων. Η προσπάθεια αυτή για τη διεθνή αναγνώριση πρέπει να συνεχιστεί σε όλες τις χώρες που εμπνέονται από τα ανθρώπινα ιδεώδη και τις αξίες.

Αυτό που πρέπει να αντιληφθούμε όλοι είναι ότι το ιστορικό γεγονός της γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού πρέπει να γίνει συνείδηση σε κάθε Έλληνα πολίτη όχι μόνο σε όσους έχουν ποντιακή καταγωγή αλλά σε όλους τους Έλληνες. Η πολιτεία και το Υπουργείο Εξωτερικών ασχέτως εναλλαγής των κυβερνήσεων πρέπει να θέσει ως στόχο την ενημέρωση της διεθνούς κοινής γνώμης σε όλες τις χώρες για τα ιστορικά γεγονότα που, όπως είπα και πριν, αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα στίγματα του εικοστού πρώτου αιώνα. Αυτό απαιτεί εργώδη προσπάθεια, συνέπεια και συνέχεια, τεκμηρίωση και διπλωματική ευελιξία και κινητικότητα. Είναι καιρός όσοι δεν το έχουν αντιληφθεί ακόμα να συνειδητοποιήσουν την ιστορική αλλά και την οικουμενική διάσταση αυτής της προσπάθειας.

Η αναγνώριση της Γενοκτονίας δεν συνιστά σε καμμία περίπτωση δικαίωση και μόνο για τους ανθρώπους που χάθηκαν και τις οικογένειές τους. Είναι αποκατάσταση της ακριβούς καταγραφής της ιστορίας. Η διεθνής αναγνώριση της Γενοκτονίας

των Ποντίων έχει αποτρεπτική ισχύ, γιατί δεν πρέπει να αμφιβάλλει κανείς ότι στη σκοτεινή πλευρά της ιστορίας υπήρχαν και υπάρχουν δυνάμεις που θα μπορούσαν να επαναλάβουν ανάλογες πρακτικές, αν αισθανθούν ότι δεν υπάρχουν επιπτώσεις. Λειτουργεί, θα έλεγε κανείς, και ως παράγοντας σταθερότητας, αφού θέτει κανόνες σε όλα τα έθνη και ιδιαίτερα σε όσα κράτη θέλουν να ενταχθούν στην ευρωπαϊκή οικογένεια, όπως η Τουρκία. Διότι η ένταξη στην μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια σημαίνει αποδοχή και αναγνώριση της ιστορίας, αλλά και των πανανθρώπινων αξιών. Όποιος δεν δείχνει σεβασμό σε αυτά δεν μπορεί να αποτελεί μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας αλλά και του διεθνούς συστήματος ασφαλείας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η ιστορική μνήμη σε καμμία περίπτωση δεν οδηγεί σε αναζωπύρωση εθνικισμών, όπως πιστεύουν κάποιοι. Αντίθετα, η αποσιώπηση και η λογική του εθνομηδενισμού στοχεύουν απευθείας στην ιστορική λήθη και στην παραχάραξη της ιστορίας.

Αν ξεχάσουμε την ιστορία μας, αν προσπερνάμε σαν να μην υπάρχουν αυτές οι ματωμένες σελίδες, τότε ενδέχεται να ξαναζήσουμε αυτήν την κτηνωδία. Η υπενθύμιση της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού, αλλά και η προσπάθεια για τη διεθνή αναγνώριση, δεν συνιστούν σε καμμία περίπτωση απειλή για την ειρήνη και την ασφάλεια στην περιοχή. Οι αντιλήψεις αυτού του είδους, οδηγούν εκεί που θέλουν να οδηγήσουν τα πράγματα οι θύτες αυτής της απάνθρωπης γενοκτονίας, στη διαγραφική και στην παραχάραξη της ιστορικής μνήμης, αλλά και στην αμφισβήτηση των εγκλημάτων που συνιστούν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Σήμερα η σκέψη μας δεν είναι μόνο στους χιλιάδες νεκρούς που θρήνησε ο ποντιακός Ελληνισμός, η σκέψη μας είναι και στους επιγόνους, στο ποντιακό στοιχείο που σε όλον τον κόσμο διατηρεί άβυσσος την ιστορική μνήμη, κρατά ζωντανό τον πολιτισμό και την παράδοση. Εκεί έξω υπάρχουν άνθρωποι που δεν ξεχνούν, άνθρωποι που είναι υπερήφανοι για την ποντιακή καταγωγή τους.

Υπάρχει ένα ξεχωριστό και πολύτιμο εθνικό κεφάλαιο που η χώρα μας πρέπει να το αξιοποιήσει και να το ενισχύσει: Τα ποντιακά σωματεία και οι ενώσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και στο εξωτερικό χρειάζονται την έμπρακτη στήριξη της πολιτείας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η επετειακή αυτή εκδήλωση δεν αποτελεί μία τυπική διεκπεραίωση, αποτελεί εφαλτήριο σκέψης και εθνικής αυτογνωσίας. Η χώρα μας αποτελεί στόχο της τουρκικής επιθετικότητας που προσλαμβάνει ανιστόρητες και αλυτρωτικές διαστάσεις. Η Ελλάδα είναι χώρα ασφαλείας και σταθερότητας στην περιοχή. Σέβεται και προβάλλει τους κανόνες του διεθνούς δικαίου.

Να υπενθυμίσω, λοιπόν, ότι συστατικό στοιχείο του διεθνούς δικαίου είναι η ιστορική μνήμη. Οι κανόνες του διεθνούς δικαίου δημιουργήθηκαν για να μην επαναληφθούν γενοκτονίες και ολοκαυτώματα. Γι' αυτό και δεν πρέπει να ξεχνάμε, γιατί η λήθη είναι αυτή που ενθαρρύνει την επιθετικότητα και την κτηνωδία. Η λήθη είναι αυτή που δημιουργεί ως προϋπόθεση για ένα κακώς εννοούμενο κατευνασμό. Η λήθη είναι αυτή που σκοτώνει για δεύτερη φορά αυτούς που σφαγιάστηκαν και δολοφονήθηκαν. Εμείς ως έθνος δεν πρέπει να ξεχάσουμε ποτέ τη Γενοκτονία των Ποντίων.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Η κ. Κεφαλίδου από τη Δημοκρατική Συμπράταξη ΠΑΣΟΚ – ΔΗΜΑΡ έχει τώρα τον λόγο.

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ: Κύριοι πρώην Πρόεδροι της Βουλής, φίλες και φίλοι από τον ποντιακό χώρο που εκπροσωπείτε τα σωματεία σας, αγαπητοί συνάδελφοι, ως ποντιακής καταγωγής Βουλευτής, άλλη μία φορά επιλέχθηκα να μιλήσω σήμερα τιμώντας την ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας του ποντιακού Ελληνισμού.

Σήμερα, θα ήθελα να εκφραστούμε με έναν διαφορετικό τρόπο, πέρα από τυπικότητες και πέρα από κενολογίες. Θα ήθελα τούτη τη μέρα μνήμης να μιλήσουμε για τον ποντιακό Ελληνισμό, κυ-

ρίως, οι μη Πόντιοι συνάδελφοι και ξέρετε γιατί; Θα ήθελα να ακούσω τον πόνο για τον ξεριζωμό και τον χαμό των παππούδων μου από άλλους συμπατριώτες μου. Θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αξία η ομιλία για την ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας των Ποντίων να ακουστεί από χείλη ενός Στερεοελλαδίτη, ενός Κρητικού, ενός Θρακιώτη, ενός Πελοποννήσιου συναδέλφου.

Αν κοιτάξουμε στο περιβάλλον μας και στον περίγυρό μας, ποντιακής καταγωγής είναι πάρα πολλοί φίλοι μας, συνάδελφοί μας, γνωστοί μας. Θα ήθελα να ακούσω για μας από τους άλλους, τους συμπατριώτες μου, που αγκάλιασαν τον ποντιακό Ελληνισμό, συγχρωτίστηκαν, συνεργάστηκαν, ενώθηκαν μαζί μας. Θα ήταν, νομίζω, μια πραγματική εθνική άσκηση ενάντια στη λήθη.

Είναι γνωστό ότι όποιο δάκτυλο και να κόψεις πονάει το ίδιο. Ο εθνικός σπαραγμός για τις κοινωνίες που νιώθουν τη συνδυαστική δύναμη του έθνους, την αίσθηση της κοινής τους ιστορίας, της κοινής τους πορείας, της κοινής τους μοίρας είναι ένας και κοινός για όλους μας είτε πρόκειται για τον Ελληνισμό του Πόντου είτε για τον πληθυσμό των Καλαβρύτων είτε για τους Κύπριους αδελφούς μας είτε για τη σφαγή του Διστόμου είτε για τη Μικρασιατική καταστροφή είτε ακόμη ακόμη γι' αυτό που συμβαίνει στην Παλαιστίνη σήμερα. Το να διατηρείς τη συλλογική μνήμη για το κάθε ασήκωτο εθνικό πλήγμα, όπως αυτό που δέχτηκε ο Ελληνισμός στον Πόντο στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, είναι καθήκον κάθε πολιτείας, αλλά και κάθε Έλληνα πολίτη.

Είναι υποχρέωση του καθένα μας να γνωρίζει και να μεταλαμπαδεύει στα παιδιά του και στα παιδιά των παιδιών του αυτό που κάποιοι, ακόμα και σήμερα, θεωρούν ότι είναι ατύχημα της ιστορίας, τον ξεριζωμό ενός ολόκληρου λαού με ασύλληπτα μέσα.

Πριν από ενενήντα εννέα χρόνια, κοντεύει σχεδόν αιώνας, στις 19 Μαΐου του 1919 έκλεινε με τραγικό τρόπο ο αφανισμός του Ελληνισμού στον Πόντο. Εξοντώθηκε ένα σημαντικό κομμάτι του ελληνισμού, που μετά τη διάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ζούσε στα βόρεια της Μικράς Ασίας, στην περιοχή του Πόντου. Ένα κομμάτι μας, που μετά την άλωση της Τραπεζούντας το 1861 από τους Οθωμανούς, εξακολουθούσε να κρατάει ζωντανή τη γλώσσα, το φρόνημα, την ελληνική συνείδηση, παρ' ότι ζούσε αποκομμένο από τον εθνικό κορμό, εκεί μακριά στη χώρα των Κόλχων από τον όγδοο π.χ. αιώνα η Τραπεζούντα, η Ελληνίδα πόλη του Ξενοφώντα, όπως την άλωση στο έργο «Κύρου Ανάβαστος», εκεί μακριά η Κερασούντα και η Σαμψούντα, η Σινώπη, η Αργυρούπολη, πόλεις που έσφυζαν από το ελληνικό στοιχείο.

Χαρακτηριστικά θέλω να σας πω ότι στις αρχές του εικοστού αιώνα, πριν δηλαδή από την καταστροφή, οι Έλληνες του Πόντου έφταναν περίπου τις επτακόσιους χιλιάδες. Στην πορεία του χρόνου κατάφεραν αξιοθαύμαστα πράγματα, αλλά κυρίως κατάφεραν να συνυπάρξουν ειρηνικά με τους Τούρκους, και κυριάρχησαν τόσο στην οικονομική όσο και στην πνευματική ζωή. Το 1860 στον Πόντο υπήρχαν εκατό σχολεία. Το 1919 έφταναν τα χίλια τετρακόσια, ανάμεσά τους και το περίφημο Φροντιστήριο της Τραπεζούντας.

Δεν ήταν μόνον τα σχολεία, θέατρα, λέσχες, τυπογραφεία, εκδοτική δραστηριότητα, εφημερίδες, περιοδικά. Και όμως, ήταν αυτοί ακριβώς οι πρόγονοί μας, αυτοί που σφράγισαν με την παρουσία τους τους τόπους αυτούς επί χιλιετίες, που σφαγιάστηκαν, ξεριζώθηκαν, εξοντώθηκαν με τους πιο απάνθρωπους τρόπους, για δύο λόγους: επειδή ήταν Έλληνες και επειδή ήταν χριστιανοί.

Τιμούμε σήμερα, ως ημέρα μνήμης, τις χιλιάδες ζωές που χάθηκαν. Τιμούμε τον διωγμό των σκέψεων, των εθίμων, των παμπάλαιων παραδόσεων. Αυτή είναι η γενοκτονία, ο βίαιος αφανισμός ενός ολόκληρου λαού, που στη συγκεκριμένη περίπτωση έγινε με σφαγές και εκτοπισμούς από το κίνημα των Νεοτουρκών. Η Εξολόθρευσή του έγινε όχι για κάτι που έκαναν, αλλά γι' αυτό που ήταν, πράξη απόλυτης φρίκης σε έναν πολιτισμένο κόσμο, που επέτρεψε να γίνει ένα απαράγραπτο έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Κάθε γενοκτονία εγγράφεται στο ποινικό μητρώο της ανθρωπότητας, ντροπιάζει ολόκληρο τον πολιτισμένο κόσμο που δεν κατάφερε να αποτρέψει άλλη μια καταστροφή.

Ο κύριος Υπουργός μίλησε για το 1928 και είχε απόλυτο δίκιο.

Αυτή η Βουλή πέρασε μέσα από πολλά μίσση και πάθη για να καταφέρει να αναγνωρίσει, με καθυστέρηση, το 1994, και με εισήγηση του τότε Πρωθυπουργού, του Ανδρέα Παπανδρέου, τη 19^η Μαΐου ως ημέρα μνήμης του ποντιακού Ελληνισμού.

Επιτρέψτε μου, όμως, να σας πω: Κάντε και μια αυτοκριτική, κύριε Υπουργέ, για όσα ακούγονται σε αυτή τη Βουλή τα τελευταία τρία χρόνια.

Η διεκδίκηση της αναγνώρισης της γενοκτονίας είναι διεκδίκηση διασφάλισης της ειρήνης.

Τιμούμε την Γενοκτονία των Ποντίων, όπως τιμούμε τη μνήμη κάθε μαύρης σελίδας της ιστορίας μας. Έστω και τυπικά, έστω και ελλιπώς, όσο υπάρχει αυτή η μέρα και κάθε μέρα μνήμης να μας θυμίζει το παρελθόν μας, κερδίζουμε την ελπίδα να μην επιτρέψουμε ποτέ ξανά, ποτέ και σε κανέναν, να προκαλέσει τόσο πόνο, τόσο οδύνη, τόσο καταστροφή στον τόπο μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Ευχαριστούμε και εμείς.

Τον λόγο έχει ο κ. Ιωάννης Σαχινίδης από την Χρυσή Αυγή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΧΙΝΙΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Αξιότιμοι πρώην Πρόεδροι του ελληνικού Κοινοβουλίου, αξιότιμοι εκπρόσωποι των ποντιακών σωματείων, αξιότιμες κυρίες και κύριοι καλεσμένοι, σας καλωσορίζω.

Ημέρα μνήμης, ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού. Αλήθεια, δεν είναι ντροπή τέτοια μέρα να ακούγονται ζητήματα για ελληνoturκική φιλία; Θα μπορούσατε να βρείτε κάποια άλλη μέρα. Έχουμε χορτάσει από ελληνoturκική φιλία!

Υπάρχουν θέματα που αφορούν τον ποντιακό Ελληνισμό. Κάποια από αυτά είναι θετικά και κάποια είναι αρνητικά. Αυτό που έχω να τονίσω και εκφράζω τις προσωπικές μου ευχαριστίες σε ό,τι αφορά την απόφαση που έχει πάρει με πρωτοβουλία της η ΠΟΕ να αποστείλει μια επιστολή για να γίνουνται κοινές εκδηλώσεις όλων των ποντιακών σωματείων, να συμμετέχει η Παμποντιακή Ομοσπονδία Ελλάδος, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελληνοποντίων Παλιννοστούντων της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Φαίνεται ότι ο ποντιακός Ελληνισμός, πράγματι, άρχισε να μαθαίνει και να διδάσκεται από την ιστορία ότι ο μόνος τρόπος για να διασφαλίσουμε να μην ξανασυμβούν αυτά που έχουν συμβεί, είναι να υπάρχει πάντοτε από όλα ενότητα, ενότητα μεταξύ μας ως Πόντιοι και ενότητα ως Έλληνες, κάτι το οποίο δεν μπορεί να γίνει, δυστυχώς, στην πράξη.

Ακούσαμε ευχολόγια. Καλά τα παρακάθια, καλά τα μouxαμπέτια, καλά τα γλέντια, καλά και τα πανηγύρια. Προάγουν τον ποντιακό Ελληνισμό και μόνον όμως. Θα πρέπει κάποια στιγμή να διεκδικήσουμε δυναμικά αυτό που αξίζει και αυτό που αρμόζει στον ποντιακό Ελληνισμό.

Έχουν ειπωθεί πάρα πολλά. Υπάρχουν, όμως, και πολλά αρνητικά. Ένα από αυτά είναι η αδράνεια που έχουν επιδείξει όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις σχετικά με την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, της Μικράς Ασίας και της Θράκης. Δυστυχώς, είναι πολύ λίγες οι κυβερνήσεις και τα ξένα κοινοβούλια που έχουν αναγνωρίσει την ποντιακή γενοκτονία. Πρέπει να μπει ακόμα ψηλότερα στην ατζέντα της ελληνικής Κυβέρνησης σε ό,τι έχει σχέση με την εξωτερική μας πολιτική.

Εμείς, ως Χρυσή Αυγή, θα στηρίζουμε όποιο ζήτημα έχει να κάνει με τους παλιννοστούντες. Ζητάμε την άμεση αποκατάσταση των παλιννοστούντων Ελληνοποντίων της πρώην Σοβιετικής Ένωσης σχετικά με το κόστιμο των συντάξεων τους, όπως και των αδελφών μας παλιννοστούντων της Βορείου Ηπείρου.

Όσοι κατάγεστε από την περιοχή της Θεσσαλονίκης, θα γνωρίζετε πολύ καλά δύο οικισμούς, οι οποίοι είναι και οι τελευταίοι που προσαρτίστηκαν στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Είναι ο συνοικισμός της Νικόπολης και της Ευξεινούπολης. Εάν κάνατε μια βόλτα, θα δείτε ότι είναι δύο συνοικισμοί πραγματικά στολίδια. Δημιουργήθηκαν και ξεκίνησαν πριν από εικοσιπέντε με τριάντα χρόνια από τους παλιννοστούντες Έλληνες που είχαν έρθει από την πρώην Σοβιετική Ένωση και όχι Ρωσοπόντιοι, όπως τους αποκαλούν, άνθρωποι οι οποίοι δούλεψαν, ίδρωσαν, μάτωσαν,

αφού ξεσιπώθηκαν για άλλη μια φορά από τα πατρογονικά τους εδάφη και κατάφεραν τούβλο - τούβλο να χτίσουν και να φτιάξουν περιουσίες.

Οι κάτοικοι αυτών των οικισμών πριν από μερικά χρόνια αριθμούσαν τους δώδεκα χιλιάδες. Σήμερα, δυστυχώς, έχουν απομείνει μόνο τρεις χιλιάδες, διότι αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν λόγω της κρίσης. Από αυτούς, όμως, τους παλιννοστούντες μόνο ένα 20% από τους υπερήλικες έχει πρόσβαση σε συντάξεις και επιδόματα. Αυτή είναι η μέριμνα που δείχνει το ελληνικό κράτος απέναντι στον ποντιακό Ελληνισμό.

Υπήρξαν πάρα πολλά αρνητικά. Ένα από τα αρνητικά -αναφέρθηκε και προηγουμένως, όπως είπα, και σε σχέση με την ελληνoturκική φιλία- ήταν η επίσκεψη του Ερντογάν. Ήμασταν η μόνη χώρα-κράτος που ενώ του είχε κλείσει την πόρτα ολόκληρη η Ευρώπη, εμείς τον υποδεχθήκαμε με ανοιχτές αγκάλες, τον περιφέραμε ανά την Ελλάδα και ως πραγματικός σουλτάνος έκανε να σκύψουν όλοι οι Έλληνες που τον υποδέχθηκαν.

Ελληνoturκική φιλία ποτέ και με κανέναν από τους Τούρκους!

Αποτέλεσμα αυτής της επίσκεψης ήταν οι προκλήσεις που βιώνει σήμερα η πατρίδα μας. Υπήρξαν και αρρωστημένες αντιλήψεις σχετικά με αυτά που έχουν λεχθεί κατά καιρούς για το ποντιακό ζήτημα, για τη Μικρασιατική Καταστροφή.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Την ανοχή σας λίγο, κύριε Πρόεδρε.

Δεν θα επαναλάβω για τους συνωτισμούς στη Σμύρνη, για κάποιους ξυπόλητους το '21 οι οποίοι ζούσαν αρμονικά με τους Τούρκους και ξεσηκώθηκαν. Αυτά τα θεωρώ τελειώς γραφικά. Το πιο άσχημο, όμως, είναι ότι γίνεται μία προσπάθεια τα τελευταία χρόνια να ταυτιστούν οι Έλληνες πρόσφυγες της Μικράς Ασίας και του Πόντου με τους λαθρομετανάστες πρόσφυγες οι οποίοι έρχονται σήμερα. Δεν έχουμε απολύτως καμμία σχέση. Εμείς μπορεί να ζούσαμε στον Πόντο, μητέρα πατρίδα, όμως, ήταν πάντα η Ελλάδα.

Σχετικά πρόσφατα κάποιος Βουλευτής του ελληνικού Κοινοβουλίου -από τη συγκυβέρνηση, μάλιστα, δεν θα αναφέρω, όμως, το όνομά του για ευνόητους λόγους - είπε ότι ο δυτικός πολιτισμός έστειλε εκατομμύρια παιδιά στους θαλάμους αερίων και οι δυτικές κοινωνίες σήμερα ψηφίζουν τους πολιτικούς απογόνους αυτών που το έκαναν. Δήλωσε, μάλιστα, ότι για τους ισλαμιστές δεν υπάρχει κάτι ανάλογο καταγεγραμμένο. Σοβαρά;

Η σφαγή στη Χίο από τους Τούρκους το '22 με πενήντα χιλιάδες νεκρούς τι ήταν; Ελληνoturκική φιλία και αγάπη; Η καταστροφή των Ψαρών το '24 με δεκαοχτώ χιλιάδες σφαγιασθέντες τι ήταν και αυτό; Ελληνoturκική αγάπη; Η καταστροφή της Κάσου την ίδια χρονιά με οχτώ χιλιάδες νεκρούς από τις χατζάρες των Τούρκων τι ήταν και αυτό; Ελληνoturκική αγάπη; Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, τριακόσιες πενήντα τρεις χιλιάδες ψυχές, τι ήταν; Έχουμε χορτάσει από ελληνoturκική φιλία και αγάπη! Η σφαγή στη Σμύρνη το 1922 με διακόσιες εξήντα χιλιάδες νεκρούς και αγνοούμενους ήταν ελληνoturκική φιλία και αγάπη; Οι διωγμοί, οι λεηλασίες και οι βιασμοί στην Πόλη το '55 ήταν ελληνoturκική φιλία και αγάπη; Ο Αττίλας το 1974 στην Κύπρο τι ήταν; Αποτέλεσμα ελληνoturκικής φιλίας και αγάπης;

Κλείνοντας, θεωρώ σκόπιμο να σας πω -και πιστεύω ότι θα πρέπει να μας γίνει μάθημα όσοι είμαστε ποντιακής καταγωγής- τα εξής: Το τελευταίο διάστημα προέκυψε ένα πολύ σοβαρό θέμα, κατ' εμέ με μία ποδοσφαιρική ομάδα στην περιοχή της Κομοτηνής, της ΠΑΕ Ποντίων Θρυλίου. Είναι μια ομάδα η οποία έχει έδρα το Θρυλίον, ένα χωριό το οποίο απέχει δέκα χιλιόμετρα από την Κομοτηνή, ιδρύθηκε το 1923 με την ανταλλαγή πληθυσμών και το όνομά του το οφείλει στον Ύπατο Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών Αυστραλό Τσάρλς Θρέλор. Διότι οι Πόντιοι δεν ξεχνούν, τιμούν αυτούς που τους βοηθούν. Οι Πόντιοι, λοιπόν, που εγκαταστάθηκαν εκεί, έφτιαξαν μια νέα ζωή, αλλά δεν ήθελαν να ξεχάσουν τους λόγους οι οποίοι τους οδήγησαν εκεί. Και αυτό ήταν η ποντιακή γενοκτονία. Η ποδοσφαιρική ομάδα, λοιπόν, αυτού του χωριού, η ΠΑΕ Ποντίων Θρυλίου, αποφάσισε να δημιουργήσει μια επετειακή φανέλα με τη φράση «Δεν ξεχνώ,

πάντα τιμώ».

Κάποιοι έξυπνοι -θα έλεγα- σε αυτή τη χώρα αποφάσισαν πως δεν έχουν το δικαίωμα αυτοί οι άνθρωποι ούτε να ξεχάσουν ούτε να τιμήσουν τους προγόνους τους. Η ΕΠΟ, λοιπόν, απαγόρευσε τη χρήση αυτής της φανέλας, επειδή το μόντο που περιείχε, θεώρησαν ότι περνά ένα κοινωνικοπολιτικό μήνυμα. Έτσι στον πρώτο αγώνα του πρωταθλήματος αναγκάστηκαν να τα καλύψουν με τσιρότα. Στο δεύτερο ματς, όμως, την επόμενη Κυριακή με αντίπαλο τον Πανθρακικό ο διαιτητής του αγώνα, ο κ. Δρακίδης, θεώρησε ότι η απεικόνιση του πίσω μέρους της φανέλας, όπου υπήρχαν δύο πυρριχιστές, εμπεριέχει πάλι κοινωνικοπολιτικό μήνυμα.

Αυτό, δηλαδή, που έκαναν οι Τούρκοι στα τόσα χρόνια της σκλαβιάς των Ποντίων, να μην μπορέσουν να απαγορεύσουν τον πολεμικό μας χορό, τη σέρρα, το κατάφερε η Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία μέσω των τοπικών αντιπροσώπων της. Ο διαιτητής έκλεισε το φύλλο αγώνα χωρίς να γίνει το ματς κι έτσι οι δύο ομάδες συμφώνησαν να παίξουν φιλικό, το οποίο, όμως, και αυτό διακόπηκε δέκα λεπτά μετά που ξεκίνησε.

Η απαγόρευση της ΕΠΟ για την ομάδα της ΕΠΣ Θράκης εκδόθηκε την ίδια μέρα με την απόφαση που αφορούσε τη φανέλα του Απόλλωνα Πόντου.

Έχει γίνει, όμως, και κάτι παραπλήσιο: Μία άλλη ποδοσφαιρική ομάδα, της οποίας το έμβλημα θα το καταθέσω και για τα Πρακτικά, η ΑΕ Ξάνθης, την ίδια ώρα που η ΕΠΣ Θράκης και η ΕΠΟ απαγόρευσαν σε μία ελληνική ομάδα να θυμηθεί τους προγόνους της και να τιμήσει με την αναγραφή του μηνύματος «Δεν ξεχνώ, πάντα τιμώ» τους Πόντιους οι οποίοι έχασαν τη ζωή τους στη γενοκτονία, έχει σαν σήμα στη μπλουζά της την ώρα θανάτου του Κεμάλ.

Η ΑΕ Ξάνθης είναι ομάδα της μουσουλμανικής μειονότητας, αποτελείται από Έλληνες πολίτες και ποδοσφαιριστές, οι οποίοι είναι γραμμένοι στην Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία. Στο λογότυπο της ομάδας απεικονίζεται ένα ρολόι κι από σύμπτωση είναι σταματημένο στις 9:05', ώρα θανάτου του Κεμάλ. Στην Τουρκία αυτή η ώρα θεωρείται ιερή. Το θέμα, όμως, είναι κανείς ότι ούτε στην τοπική ένωση ούτε στην ΕΠΟ δεν θεώρησε ότι το λογότυπο αυτό περιέχει κοινωνικοπολιτικό μήνυμα, όπως συνέβη στην περίπτωση της ΠΑΕ Ποντίων.

Το καταθέτω για τα Πρακτικά και θα ζητούσα από την Κυβέρνησή σας να μεριμνήσει για το συγκεκριμένο θέμα.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Ιωάννης Σαχινίδης καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Επειδή εγώ, όμως, έχω διαφορετική αντίληψη σχετικά με την ελληνοτουρκική φιλία, έχω να στείλω ένα μήνυμα στον Ερντογάν πασά. Κι αν αληθεύει ότι πράγματι είναι ποντιακής καταγωγής, σήμερα δηλαδή γενέτισαρος, δεν θα χρειαστεί και μεταφραστή. «Εάν καλατσεύς και γροικιάς ποντιακά, έξον καλά ντο λέγω σε. Βάλα και ενεσπάλλα και τσουρουφλίζα και αν, σαμέσας την ποδαρίν τ' ανάμεσα».

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Χρυσής Αυγής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, είκοσι μαθητές και μαθήτριες και δύο εκπαιδευτικοί συνοδοί τους από τα Μοντεσσοριανά Σχολεία.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Τον λόγο έχει ο κ. Δελής από το ΚΚΕ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΗΣ: Κυρίες και κύριοι, τιμούμε σήμερα, όπως κάθε χρόνο, τη μνήμη όσων χάθηκαν στη φοβερή γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, στα χρόνια του βίαιου και βάρβαρου ξεριζωμού τους από τις πατρογονικές τους εστίες μαζί με άλλες μειονότητες. Τιμούμε μα και διδασκόμαστε συνάμα για τις συνθήκες και τις αιτίες που οδήγησαν σε αυτή την καταστροφή.

Εξετάζουμε τα τραγικά εκείνα γεγονότα, εντάσσοντάς στα στο

ιστορικό, το πολιτικό και το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο συνέβησαν και τα ερμηνεύουμε από τη σκοπιά των εργατικών, των λαϊκών συμφερόντων, ώστε να τα γνωρίσουν και να διδαχθούν από αυτά οι νεότερες γενιές των Ποντίων και συνολικά η νεολαία. Είναι κι αυτό μια συμβολή στη μάχη κόντρα στην ιστορική λήθη, κόντρα σε όλους αυτούς που προσπαθούν να μας κάνουν να ξεχάσουμε ποιοι είμαστε, από πού ερχόμαστε και πού πρέπει να πάμε.

Είναι, τελικά, σπουδαίο να κρατάμε ως πολύτιμη παρακαταθήκη ό,τι καλύτερο στοιχείο υπήρχε στις παραδόσεις και τα έθιμα τους λαού μας, σε πείσμα όλων όσων, με τον φαναχτερό κοσμοπολιτισμό τους, θέλουν να μας κάνουν να ξεχάσουμε την ίδια την ταυτότητά μας, για να προωθήσουν, βέβαια, τα δικά τους συμφέροντα σε βάρος των λαών.

Εξετάζοντας, λοιπόν, κάποιος το ιστορικό πλαίσιο εκείνης της εποχής, διαπιστώνει, βέβαια, διαφορές με το σήμερα, ανακαλύπτει όμως και αναλογίες. Ο ιμπεριαλισμός τότε, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, νέος τότε, μα άπληστος από τότε για τις αγορές, οδηγούσε την ανθρωπότητα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Την ίδια ακριβώς περίοδο και μέσα σε συνθήκες παρατεταμένης αποσύνθεσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, διαμορφώνονταν και αναπτύσσονταν τα εθνικά αστικά κράτη των Τούρκων, των Αράβων και των Αρμενίων στην εγγύς Ανατολή, όπως και των νότιων Σλάβων στα Βαλκάνια.

Το τότε ιστορικό μείγμα ήταν εκρηκτικό, λοιπόν, για τους λαούς της περιοχής και γινόταν ακόμα πιο επικίνδυνο εξαιτίας της επιλογής της τουρκικής αστικής τάξης να ωθήσει με βίαιο τρόπο τη διαδικασία της διαμόρφωσης του τουρκικού έθνους-κράτους. Έτσι, οι Έλληνες του Πόντου είχαν απέναντί τους την τουρκική αστική τάξη, που με το γενικευμένο αιματοκύλισμα επεδίωκε, φυσικά, να εκτοπίσει, πριν απ' όλα, το ανταγωνιστικό γι' αυτή ελληνικό κεφάλαιο.

Απέναντί τους, όμως, είχαν δυστυχώς όπως αποδείχθηκε -και τότε δεν φαινόταν και πάρα πολύ καθαρά αυτό- και την ελληνική αστική τάξη, που με το τότε πολιτικό της προσωπικό χρησιμοποιήσε αδιόστακτα τους πληθυσμούς στον Πόντο ως αντιπαρατακτικό και ως μέσο πίεσης για τα δικά της ανταγωνιστικά συμφέροντα, εγκαταλείποντάς τους, όμως, την τελευταία κρίσιμη στιγμή στην τύχη τους. Και αυτοί που την πλήρωσαν ήταν κυρίως η φτωχολογία και ο λαός.

Μέσα σε αυτό το ιστορικό και γεωγραφικό πλαίσιο συνέβησαν και οι σχεδιασμένοι διωγμοί των εθνικών μειονοτήτων και βέβαια και του ελληνικού ποντιακού πληθυσμού, όπως και άλλων πληθυσμών τόσο στη Θράκη όσο και στη Μικρά Ασία.

Μήπως σήμερα σταμάτησαν, άραγε, αυτοί οι ανταγωνισμοί των αστικών τάξεων, όπως της ελληνικής και της τουρκικής και άλλων ισχυρότερων στην περιοχή; Κάθε άλλο! Όλοι βλέπουμε πως η περιοχή μας, η νοτιοανατολική Μεσόγειος, γίνεται το πεδίο των ανταγωνισμών και των συγκρούσεων πολλών αστικών τάξεων, με τις εστίες του πολέμου να ρημάζουν χώρες όπως η Συρία, και να δολοφονούν λαούς όπως τον παλαιστινιακό από το κράτος-δολοφόνο του Ισραήλ.

Και σήμερα, όπως και τότε, στις μαρτυρικές πορείες των Ποντίων, τα καταβάνια των προσφύγων κινούν για το μακρύ και επικίνδυνο ταξίδι τους. Και σήμερα, όπως και τότε, οι συνθήκες διαβίωσης τους είναι άθλιες. Και σήμερα, όπως και τότε, οι πρόσφυγες έχουν απέναντί τους εχθρούς τους πατριδοκάπηλους εθνικιστές, φασίστες και ναζιστές.

Και εδώ οι φορείς και οι οργανώσεις των Ποντίων δεν πρέπει να τους δώσουν ούτε συγχωροχάρτι ούτε χώρο να ρίχνουν το δηλητήριό τους, γιατί οι Πόντιοι έζησαν την προσφυγιά στο ίδιο τους το πετσί.

Και σήμερα, λοιπόν, όπως και τότε, οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί εγκυμονούν θανάσιμους κινδύνους για τους λαούς, που μόνο οι ίδιοι οι λαοί μπορούν με την πάλη τους να αποσοβήσουν.

Κλείνοντας, θέλουμε να δηλώσουμε για άλλη μια φορά ακόμα, ότι το οργανωμένο ποντιακό κίνημα θα βρει στο ΚΚΕ έναν σταθερό συμπαράστατη σε κάθε δίκαιη διεκδίκησή του. Το ΚΚΕ θα είναι πάντα στο πλευρό των χιλιάδων ομογενών από τη Σοβιετική Ένωση, που αντιμετωπίζουν ακόμα σοβαρότατα προβλήματα. Θα συνεχίσουμε μαζί σας να διεκδικούμε από το ελληνικό κράτος

τη στήριξη και την ανάδειξη της πολιτιστικής και πνευματικής κληρονομιάς και δραστηριότητας των Ποντίων απ' όλες τις γεινές.

Και, βέβαια, θα συνεχίσουμε παντού να στηρίζουμε την προσπάθεια για τη διεθνή αναγνώριση της γενοκτονίας του ποντιακού Ελληνισμού. Και πάντα θα θυμόμαστε και πάντα θα τιμούμε τους Πόντιους και τις Πόντιες, που έδωσαν ακόμα και τη ζωή τους για τα υψηλά τους ιδανικά.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Τον λόγο έχει ο κ. Λαζαρίδης από τους Ανεξάρτητους Έλληνες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θέλω και εγώ να καλωσορίσω τον κύριο Πρόεδρο της Βουλής και τους εκπροσώπους των ποντιακών σωματείων.

Να ξεκινήσω από μία αναφορά στην ομιλία του Υπουργού, του κ. Κουρουμπλή.

Να πω και εγώ, κύριε Υπουργέ, ότι είχα την ευλογία να προλάβω τους παππούδες μου και είχα την τύχη -ας το πω έτσι- να μου περιγράψουν τα γεγονότα και ο παππούς μου και η γιαγιά μου, οπότε να μην είναι απλώς μία αναφορά σε ιστορικά γεγονότα, αλλά να είναι όλα αυτά εμπλουτισμένα με το συναίσθημα του ανθρώπου, ο οποίος τα βίωσε.

Εδώ θα ήθελα να πω, πριν ξεκινήσω την ομιλία μου, κύριε Πρόεδρε, ότι σε εμάς τους Ποντίους, παρά το γεγονός ότι έχουμε περάσει όλα αυτά, δεν χωράει μίσος. Απλώς εμείς έχουμε την ανάγκη -και γι' αυτό προσπαθούμε- να αναγνωρίσει η Τουρκία τη Γενοκτονία, την οποία διέπραξε. Αυτή η αναγνώριση, ξέρετε, θα είναι μία πράξη συμφιλίωσης της Τουρκίας με την ιστορία, θα είναι μία υπόσχεση ότι στο μέλλον αυτή η χώρα δεν θα διαπράξει αντίστοιχα εγκλήματα. Είναι κάτι, το οποίο έχει κάνει στο παρελθόν και άλλη χώρα, η Γερμανία για παράδειγμα, απέναντι στους Εβραίους. Ζήτησε συγγνώμη και πραγματικά η ανθρωπότητα ένωσε μια ανακούφιση ότι αυτό είναι μία υπόσχεση από μία χώρα, αλλά και μία υπόσχεση γενικά από όλες τις χώρες ότι θα είναι προσεκτικές και δεν θα διαπράξουν αντίστοιχα εγκλήματα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κάθε χρόνο τέτοια ημέρα, αφήνουμε το νου να ταξιδέψει στο παρελθόν, ένα παρελθόν, δυστυχώς, ζοφερό, που το δημιούργησαν αυτοί, που απέδειξαν ότι πορεύτηκαν στην ιστορία με θηριωδίες. Ξερίζωσαν έναν από τους πιο ανθηρούς και δημιουργικούς πληθυσμούς της Μικράς Ασίας, τον Ελληνισμό του Πόντου. Αυτοί που σήμερα προκαλούν, δεν σέβονται τις διεθνείς συνθήκες και τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και δημιουργούν προβλήματα σε όλους τους γείτονές τους.

Τώρα που φάνηκαν οι πραγματικές προθέσεις των γειτόνων μας, χρειάζεται να συσπειρωθούμε περισσότερο, αναγνωρίζοντας την ιστορική αλήθεια και να αποδώσουμε τις πραγματικές διαστάσεις στη Γενοκτονία των προγόνων μας. Όσοι όψιμοι ψευδοϊστορικοί δεν αναγνωρίζουν τη Γενοκτονία, δημιουργούν σύγχυση με τις επικίνδυνες απόψεις τους για θέματα που έχει λύσει η διεθνής κοινότητα. Δίνουν έτσι άφεση αμαρτιών σε εγκληματίες.

Σήμερα δεν είναι μια συνηθισμένη ημέρα μνήμης. Είναι ημέρα ιστορική, ημέρα που χρειάζεται να υποκλιθούμε στη σθεναρή αντίσταση των προγόνων μας στον αγώνα για επιβίωση μέσα στη θύελλα του πολέμου, των διωγμών που υπέστησαν, του αβάστακτου πόνου, της ανείπωτης λύπης, του τραγικού σπαραγμού που βίωσαν οι Έλληνες του Πόντου από το 1914 μέχρι το 1923 και για πολλά ακόμη χρόνια. Σίγουρα, δεν υπάρχουν λόγια να περιγράψει κάποιος τα όσα υπέστησαν οι ξεριζωμένοι Πόντιοι Έλληνες.

Παρά ταύτα, ως ελάχιστη ένδειξη τιμής μέσα από το ναό της Δημοκρατίας, το Ελληνικό Κοινοβούλιο, τους φέρνουμε στη μνήμη μας και κλίνουμε το γόνο στο μεγαλείο της ψυχής τους.

Η Βουλή των Ελλήνων αναγνώρισε τη Γενοκτονία το 1994 και ψήφισε την ανακήρυξη της 19^{ης} Μαΐου ως ημέρα μνήμης για τη Γενοκτονία των Ελλήνων στον Πόντο. Το 1998 η Βουλή ψήφισε ομόφωνα την ανακήρυξη της 14^{ης} Σεπτεμβρίου ως ημέρα Εθνικής Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το τουρκικό κράτος.

Ένα εκλεκτό τμήμα του Ελληνισμού ζούσε στα βόρεια της Μικράς Ασίας, στην περιοχή του Πόντου, μετά τη διάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Η άλωση της Τραπεζούντας το 1461 από τους Οθωμανούς δεν αλλοίωσε το φρόνημα και την ελληνική τους συνείδηση. Η οικονομική τους ανάκαμψη συνδυάστηκε με τη δημογραφική και πνευματική τους άνοδο. Το 1865 οι Έλληνες του Πόντου ανέρχονταν σε διακόσιες εξήντα πέντε χιλιάδες ψυχές, το 1880 σε τριακόσιες τριάντα χιλιάδες και στις αρχές του εικοστού αιώνα άγγιξαν τις επτακόσιες χιλιάδες.

Το 1860 υπήρχαν εκατό σχολεία στον Πόντο, ενώ το 1919 υπολογίζονται σε χίλια τετρακόσια ένα, ανάμεσά τους και περίφημο Φροντιστήριο της Τραπεζούντας. Αυτό είναι μια επιβεβαίωση της φιλομάθειας των Ελλήνων στον Πόντο.

Στην αγροτική παραγωγή και την κτηνοτροφία ξεχώριζαν με προϊόντα πρωτότυπα και άγνωστα για τη Δύση και την υπόλοιπη Ελλάδα. Ήταν πρωτοπόροι για την εποχή τους σε βιολογικές καλλιέργειες, όπως τις ονομάζουμε σήμερα.

Σήμερα, δεν τιμούμε απλά ανώνυμους Έλληνες. Τιμούμε τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας, τους προγόνους μας, που «φύλαξαν Θερμοπόλεις» για αιώνες, αλλά δεν άντεξαν τις θηριωδίες του Κεμάλ και των Νεότουρκων.

Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου εκτιμάται ότι στοίχισε τη ζωή σε περίπου τριακόσιες πενήντα τρεις χιλιάδες Έλληνες, ο μισός ελληνικός πληθυσμός του Πόντου. Αναφέρεται δε, σε σφαγές και εκτοπισμούς εναντίον ελληνικών πληθυσμών στην περιοχή του Πόντου, που πραγματοποιήθηκαν από το κίνημα των Νεότουρκων κατά την περίοδο 1914-1923. Οι λιγοστοί επιζώντες κατέφυγαν αρχικά στον άνω Πόντο, σημερινή Ρωσία και Ουκρανία, και μετά την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 στην Ελλάδα.

Τα στοιχεία που σήμερα υπάρχουν, μας δίνουν το έναυσμα για τη στήριξη μιας ευρύτερης και αναγκαίας έρευνας, όχι μόνο για την τεκμηρίωση της Γενοκτονίας η οποία είναι αποδεδειγμένη, αλλά για τη διατήρηση της μνήμης και της αποφυγής στο μέλλον και άλλων θηριωδιών, από όπου και αν προέρχονται.

Οι γενοκτονίες των Τούρκων ενοχλούν, γι' αυτό διαχρονικά οι ηγεσίες τους αρνούνται σθεναρά την παραδοχή του ξεκληρίσματος των λαών, που ξερίζωσαν. Η σύγχρονη Τουρκία, που είναι υπεύθυνη για πολλά δεινά σε βάρος, κυρίως χριστιανικών πληθυσμών, με συστηματική τακτική ακολουθεί πολύ συχνά σκληρή στάση και αιχμηρή ρητορική. Δεν παραδέχεται τις σφαγές και τον όλεθρο, που έχει προσφέρει στην ανθρωπότητα. Την ενοχλεί η ιστορική πραγματικότητα.

Ερευνώντας την πορεία της Γενοκτονίας μέσα στην ιστορία, σκοντάφτει κανείς πάνω σε τρομερά ιστορικά γεγονότα, σε γεγονότα που αμαύρωσαν την πορεία του τόπου, στοίχισαν τις μνήμες του, οδήγησαν στον θάνατο ή την προσφυγιά χιλιάδες ανθρώπους.

Αναγκαστικές εκτοπίσεις πληθυσμών, διχασμός, εθνοτικές διαφορές, ξεκαθάρισμα πολιτικών και προσωπικών διαφορών, με το λεπίδι. Ο κατακτητής είναι αμείλικτος. Η προσφυγιά συχνά αποτελεί την προτιμότερη λύση, αν και οδυνηρή. Οι σφαγές ολοκληρώνουν την καταστροφή. Η Γενοκτονία περιέχει, από βίαιη στρατολόγηση, μέχρι παιδομαζώμα, ομαδικές και ατομικές εκτελέσεις, λεηλασίες, φόνους, βιασμούς και προσφυγιά, πολύ προσφυγιά. Και τελικά, οι φρικτές αυτές εμπειρίες εγγράφονται στη συλλογική συνείδηση, ως κάποιες από τις πιο μαύρες σελίδες, τις πιο πικρές εμπειρίες, που μπορεί να ζήσει ποτέ ένας λαός.

Κρίνεται, λοιπόν, σκόπιμο να γίνει η υπόμνηση ότι η ιστορική δικαίωση των προγόνων μας δεν έχει ολοκληρωθεί. Μέχρι την ιστορική διευθέτηση αυτού του ζητήματος, οποιαδήποτε υπόνοια για δήθεν περάτωση του θέματος είναι επιβλαβής, όπως σωστά λέει και ο λαός «από κύλικος μέχρι χειλέων πολλά πέλει».

Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου θεωρείται τμήμα της ενιαίας Γενοκτονίας του Ελληνισμού της Ανατολής, η οποία ήταν μια από τις πρώτες σύγχρονες γενοκτονίες.

Ένα ζήτημα που παραλείπεται και δεν αναφέρεται, παρά τη βαρύτητα που έχει, είναι η τύχη των Σταυροπηγιακών Μοναστηριών του Πόντου. Από το καταστροφικό μίσος των Νεότουρκων και τον τυφλό ισλαμικό φανατισμό δεν γλύτωσαν ούτε τα μοναστήρια, τα οποία επί αιώνες είχαν σεβαστεί οι πασάδες και οι

σουλτάνοι, παραχωρώντας κατά διαστήματα σε πολλά από αυτά υλικά και θρησκευτικά προνόμια.

Οι μονές, οι οποίες ανέκαθεν υπήρξαν άσυλο καταδιωγμένων χριστιανών, υφίστανται απερίγραπτες επιθέσεις εκ μέρους των Τούρκων τσέτηδων, οι οποίοι, όχι μόνο τις λεηλατούν και τις καταστρέφουν, αλλά προβαίνουν μέσα στους ιερούς χώρους σε κτηνωδίες και απάνθρωπες βιαιοπραγίες, τις οποίες καταγράφει λεπτομερώς με αίσθημα οδύνης ο Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Βαζελώνος, Πανάρετος. Ότι δεν κατάφερε ο Σουλτάνος σε πέντε αιώνες, το πέτυχε ο Κεμάλ σε πέντε χρόνια.

Αγαπητοί συνάδελφοι, η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου είναι ένα πρωτογενές έγκλημα, το οποίο δεν έχει συνάρτηση και καμμία σχέση με πολεμικές συγκρούσεις. Αυτός που προξενεί τη γενοκτονία δεν εξοντώνει μια ομάδα για κάτι που έκανε, αλλά για κάτι που είναι.

Στην περίπτωση των Ελλήνων του Πόντου εξοντώθηκαν, επειδή ήταν Έλληνες και Χριστιανοί. Αυτή τη μνήμη πρέπει να διατηρήσουμε, γιατί και σήμερα ακούμε τις φωνές των Τούρκων να λένε ότι δήθεν, οι Έλληνες έκαψαν τη Σμύρνη ή ότι θα μας ξαναπετάξουν στη θάλασσα.

Εδώ, θα κάνω μία παρένθεση, για να δώσουμε μία απάντηση για την αναφορά που κάνουν γι' αυτούς τους συμπατριώτες μας, που είναι στη θάλασσα της Σμύρνης. Δεν υπάρχει ούτε ένας στρατιώτης μέσα στη θάλασσα της Σμύρνης. Η θάλασσα της Σμύρνης ήταν γεμάτη από αθώα θύματα, γυναικόπαιδα, γιατί αυτούς ξέφανε να χτυπάνε οι Τούρκοι. Δεν επετέθησαν –γιατί δεν είχαν τη δύναμη, δεν είχαν το θάρρος– να αντιμετωπίσουν τους Έλληνες στρατιώτες. Επιτίθονταν πάντα στον άμαχο πληθυσμό. Αυτή είναι μία πραγματικότητα. Βεβαίως, η αμφισβήτηση, ακόμα και κατοικημένων νησιών της πατρίδας μας, είναι στο καθημερινό τους πρόγραμμα.

Κλείνω την ομιλία αυτή με τη φράση του παππού μου –πάντα έτσι έκλεινε τις διηγήσεις ο παππούς μου– του μακαριστού παπα-Σάββα Λαζαρίδη, που πάντα έκανε διάφορες αναφορές για το τι συνέβη στον Πόντο. «Εκέτιτε πούλιμ καμμίαν κι θα ανασπάω ντ' έσπηρε».

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Ο κ. Δανέλλης από το Ποτάμι έχει τον λόγο.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΑΝΕΛΛΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, κύριε πρώην Πρόεδρε της Βουλής, κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι των Ποντιακών Σωματείων, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δυο λόγια θα μου επιτρέψετε κατ' αρχάς για τα τραγικά γεγονότα των τελευταίων ημερών στη Λωρίδα της Γάζας, μια περιοχή, που δυστυχώς, έχει εθιστεί στη βία, μια περιοχή απόλυτης άρνησης της συνύπαρξης, όπου η βία έχει αναχθεί σε κοινό τόπο μνήμης, που περνά αταβιστικά από γενιά σε γενιά. Μιας περιοχής, όπου οι δικοί μας είναι μονίμως θύματα και μάρτυρες και οι άλλοι μονίμως θύτες.

Ωστόσο, η πραγματικότητα είναι πολυσύνθετη και η βία πάντοτε ασκείται πιο εύκολα σε ασύμμετρες σχέσεις. Παράλληλα, η χρονίζουσα βία μεταμορφώνει ολοκληρωτικά τους πληθυσμούς και τη συνειδήσή τους. Οι επί χιλιετίες γείτονες γίνονται εχθροί, εθίζονται και ερεθίζονται από την οσμή του αίματος, μια τυφλή περιδίνηση στον φαύλο κύκλο της περιφρόνησης της ζωής.

Ο Νταβίντ Γκρόσμαν, ο πολυβραβευμένος Ισραηλινός συγγραφέας, ο οποίος έχασε το γιο του σε κάποια από τις ατέλειωτες αραβοϊσραηλινές συρράξεις, μας είχε πει στην Επιτροπή για το Παλαιστινιακό στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «δεν θα λήξει ποτέ αυτή η τραγωδία, αν δεν αγαπήσουμε τα παιδιά μας περισσότερο από όσο μισούμε τους εχθρούς μας».

Κυρίες και κύριοι, οι ιστορικές επέτειοι, όπως η σημερινή, δεν είναι τίποτε άλλο παρά η κωδικοποίηση της διήγησης πολύ συγκεκριμένων γεγονότων, όπως, εν προκειμένω, η Γενοκτονία των Ποντίων. Είναι η δημιουργία και η μεταφορά σε μας, στο σήμερα, της κωδικοποιημένης μνήμης. Είναι, όμως, και μία ευκαιρία στη μακρά πορεία του λαού μας για εθνική αυτογνωσία. Μια διαδικασία αναγκαία, στην οποία πρέπει να προσέξουμε τους παραμορφωτικούς φακούς, που ενίοτε επιβάλλουν η σκοπιμότητα ή η συγκυρία. Γιατί πρέπει να παραδεχθούμε ότι όλα τα έθνη ρέπουν

στην κατασκευή βολικών ιστορικών μύθων και σ' αυτό το πλαίσιο γνωρίζουμε όλοι πως η νεοελληνική πραγματικότητα βρίθκει τέτοιων παραδειγμάτων. Η Γενοκτονία των Ποντίων, ωστόσο, δεν ανήκει σ' αυτόν τον κύκλο των ελληνικών ιστορικών μυθευμάτων, γιατί το αποτύπωμα του τραύματος του ξεριζωμού του ποντιακού Ελληνισμού είναι εμφανές στη προσφυγική μνήμη.

Σ' αυτή τη θλιβερή σύγχρονη οδύσσεια των προσφύγων ποντιακής καταγωγής, η καταμέτρηση των θυμάτων σε απόλυτα νούμερα δεν είναι το προσέχον. Μια τέτοια μέρα, οφείλουμε να σκεφθούμε έξω από σκοπιμότητες, έξω από ιδιότητα και καταμετρήσεις, οφείλουμε να γίνουμε η φωνή όλων όσοι δεν μπορούν να μιλήσουν. Ο σκοπός προφανής. Η αποσιώπηση των εγκλημάτων πολέμου, η αποσιώπηση των εθνοκαθάρσεων, μόνο σε νέους κύκλους αίματος οδηγεί.

Και θα ήταν μια πραγματική πράξη θάρρους, από την πλευρά της Τουρκίας, η αναγνώριση των εγκλημάτων εκείνης της περιόδου, μιας ιστορικής περιόδου, όπου ένας νέος κόσμος, ο σύγχρονος κόσμος, αναδύονταν μέσα από τη βίαιη πτώση των παλαιών πολυεθνικών αυτοκρατοριών και τη γέννηση μιας σειράς νέων εθνικών κρατών, μιας περιόδου όπου βιαίως, ο εισαχθείς μοντερνισμός έκανε αδύνατη πλέον τη μακρόχρονη και πολυκύμαντη συμβίωση χριστιανών και μουσουλμάνων.

Είναι κομβικής σημασίας η αναγνώριση των εγκλημάτων, που διαπράχθηκαν στο όνομα της ψυχорραγούσας οθωμανικής αυτοκρατορίας και στις ωδίνες γέννησης του νέου τουρκικού κράτους. Εγκλήματα, βεβαίως, που δεν περιορίστηκαν μόνο στους Ποντίους, αλλά και στους Μικρασιάτες, στους Θρακιώτες, στους Αρμένιους, στους Ασσύριους και σε πολλές άλλες εθνότητες.

Αυτός ο εθνικός αναστοχασμός αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προώθησης της πραγματικής φιλίας και της συνεργασίας μεταξύ των λαών. Εξάλλου, το παράδειγμα άλλων λαών, με μεγαλύτερο ίσως εθνικό «εγώ» από την Τουρκία, που προέβησαν στην αναγνώριση παρόμοιων εγκλημάτων δείχνουν τον δρόμο.

«Ξηρανθήτω ημίμ ο λάρυγξ, εάν επιλαθώμεθά σου, ω πάτριος Ποντία γη», λέει ένα παραδοσιακό τραγούδι. Η συγκινητική υπερβολή του επιλέγω να την ερμηνεύσω ως την ιστορία των απλών ανθρώπων, την ιστορία που κρύβεται πίσω από τις αφηγήσεις των γιαγιάδων, πίσω από τους χορούς, τις γιορτές, την ιδιαίτερη κουζίνα, όλα αυτά δηλαδή που συνιστούν τον πολιτισμό μας, με την ευρεία έννοια.

Δεν μπορώ σ' αυτό το σημείο να αντισταθώ στον πειρασμό της προσωπικής αναφοράς και βεβαίως, να απαντήσω και στην πρόκληση της αγαπητής φίλης Χαράς, ότι ένας Κρητικός μιλά για τους Ποντίους. Την ιδιαίτερη ελληνικότητά τους, την τόσο συνεκτική ταυτότητά τους, οι Πόντιοι την κρατούν σφικτά –προς τιμήν τους– τέσσερις γενιές μετά τον ξεριζωμό τους και παρ' ότι σκορπίστηκαν στα πέρατα του κόσμου. Και όπου πήγαν ξεχώρισαν, παρ' ό,τι δεν αγκαλιάστηκαν, να μην το ξεχνάμε, όπως είναι η μοίρα των προσφύγων, γενικότερα. Και οι Μικρασιάτες πρόσφυγες δεν αγκαλιάστηκαν, μην το ξεχνάμε. Πρόκοψαν, όμως. Και πρόκοψαν όσο λίγοι στα γράμματα, στις τέχνες, στην οικονομία γενικότερα. Αυτήν ακριβώς την ξεχωριστή τους ποιότητα εκτίμησα κι εγώ, όταν μπήκα στην ευρύτερη οικογένειά τους ως Πόντιος εξ αγχιστείας, μέσω της συζύγου μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα οι μνήμες των χαμένων πατρίδων δεν δικαιώνονται με την επικίνδυνη ψευδαίσθηση της ανακατάληψής τους. Και η σημερινή ημέρα ως ημέρα μνήμης και τιμής από πλευράς του Ελληνικού Κοινοβουλίου στην ποντιακή τραγωδία σημαίνει παράλληλα και τη συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας της εγκατάλειψης των διεθνών κυνικών πρακτικών, που διευθετούν τα πρόσωπα και χωρίς ενσυναίσθηση ολόκληρους λαούς, πρακτικές που έχουν να κάνουν με αποφάσεις για το ποιοι πρέπει να ζήσουν και πού και ποιοι να πεθάνουν, με ποιον τρόπο πρέπει να πεθάνουν όσοι έχουν προγραφεί και με ποιον τρόπο πρέπει να ζήσουν και να προκόψουν όσοι επιβιώνουν.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Σας ευχαριστούμε.

Ο κ. Σαρίδης από την Ένωση Κεντρώων έχει τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι Υπουργοί, αξιότιμε κύριε πρώην Πρόεδρε της Ελληνικής Βουλής, εκπρόσωποι, αγαπητοί φίλοι των παμποντιακών σωματείων, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πολλοί είναι οι λόγοι εκείνοι, για τους οποίους οφείλουν οι απανταχού Έλληνες να θυμούνται κάθε χρόνο στις 19 Μαΐου τη σφαγή των Ελλήνων του Πόντου. Να μαθαίνουν, να συζητούν, να μελετούν το τι ακριβώς σημαίνει η λέξη Γενοκτονία, όπως μας τη δίδαξαν οι γείτονές μας.

Ο βασικότερος λόγος, κατά την άποψή μου, είναι ακριβώς επειδή ισχύει αυτό, που σε κάθε ευκαιρία τονίζει και ο Υπουργός Εξωτερικών κ. Κοτζιάς, δηλαδή πως η ιστορία πρέπει να είναι σχολείο και όχι φυλακή.

Εγώ, προσωπικά, δεν έχω καμμία αμφιβολία, αλλά η αλήθεια είναι πως οι Έλληνες αναρωτιούνται όλο και πιο συχνά τώρα τελευταία, για το πού το πάνε οι Τούρκοι, τι επιδιώκουν και τι ζητάνε από εμάς.

Από τη μία, μοιάζει να είναι λάθος να προδικάσουμε τις ενέργειές τους, στηριζόμενοι αποκλειστικά και μόνο στα διδάγματα, που προσφέρει το παρελθόν. Από την άλλη, όμως, δεν πρέπει να υπάρχει καμμία αμφιβολία -καμία απολύτως αμφιβολία- για το τι είναι ικανοί να κάνουν, αν τους δοθεί η ευκαιρία.

Η ιστορία, λοιπόν, αγαπητοί συνάδελφοι, γίνεται σχολείο και μάλιστα, πολύ καλό και ωφέλιμο, όταν σε αυτήν αναζητάς, όχι οιωνούς και σημάδια, αλλά στοιχεία και αποδείξεις, αναφορικά με την ποιότητα και το περιεχόμενο του πολιτισμού ενός λαού. Ο πολιτισμός ενός λαού, οι παραδόσεις του, καθορίζουν και τις πράξεις του.

Στην Τουρκία, λοιπόν, αρνούνται μέχρι σήμερα να ομολογήσουν τις κτηνωδίες τους. Στην Τουρκία αρνούνται να παραδεχθούν την ιστορική αλήθεια. Στην Τουρκία διδάσκονται πως οι σφαγές είναι κάτι το φυσιολογικό για όσους άπιστους δεν αναγνωρίζουν την «ανωτερότητα της τουρκικής φυλής».

Αυτά από μόνα τους, μας φτάνουν, για να καταλάβουμε πως δεν υπάρχει καμμία ειλικρινής μεταμέλεια, καμμία διάθεση συγγνώμης. Αυτά αρκούν, για να καταλάβουμε τι υποφέρουν σήμερα άλλοι λαοί στα χέρια των Τούρκων, όπως είναι οι Κούρδοι.

Το μόρφωμα που αποκαλούμε σήμερα τουρκικό πολιτισμό και μετρά περίπου εκατό χρόνια ζωής, δεν είναι τίποτε άλλο, παρά η στρεβλή οθωμανική βαρβαρότητα, που βρήκε την απόλυτη έκφρασή της στον σχεδιασμό, στην οργάνωση και τη μεθοδική και προγραμματισμένη εκτέλεση του απάνθρωπου σχεδίου δολοφονίας και εκποτισμού εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων του Πόντου.

Μπορεί, λοιπόν, να μην είναι λογικό, άρα ούτε και σύμφωνο με τον ελληνικό πολιτισμό, καθώς ο ίδιος ο ελληνικός πολιτισμός γέννησε τη λογική, το να παρουσιαζόμαστε βέβαιοι για το τι θα πράξουν οι Τούρκοι στο μέλλον, αλλά θα ήταν παράλογο να περιμένουμε από αυτούς κάτι καλύτερο από το να δείξουν ξανά το πραγματικό τους πρόσωπο, την κτηνώδη φύση τους, την απύθμενη και απάνθρωπη βαρβαρότητά τους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι πολλοί οι λόγοι, που πρέ-

πει να φροντίζουμε να μαθαίνουν τα παιδιά μας την ιστορία μας, χωρίς να τους κρύβουμε τη φρίκη, που έζησαν οι πρόγονοί μας στα χέρια των Τούρκων. Είναι σημαντικό να μην ξεχαστεί το ελληνικό αίμα, που χύθηκε στον Πόντο.

Μέχρι την ημέρα που η Τουρκία θα παραδεχθεί τα εγκλήματα που έχει διαπράξει, δεν μπορούμε να της δείξουμε καμμία εμπιστοσύνη. Μέχρι την ημέρα που θα μπορούμε να καθόμαστε δίπλα, δίπλα με τους Τούρκους, με σκοπό την απόδοση τιμών στους σφαγιασμένους Έλληνες του Πόντου, μέχρι την ημέρα που θα αποτυπωθεί στα βιβλία τους η ντροπή τους, θα πρέπει, με επιμέλεια, κάθε Μάη, κάθε χρόνο να μαζευόμαστε οι Έλληνες και να θυμόμαστε ποιοι ήταν οι πρόγονοί μας και ποια ήταν η τύχη τους.

Το χρέος των διδαγμάτων και των μνημύων εκείνης της περιόδου, το χρέος του πολιτικού κόσμου είναι η αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων από όλους. Το χρέος το δικό μου, το χρέος το δικό σας, το χρέος όσων μας διαδεχθούν σε αυτά τα έδρανα, όσων μας διαδεχθούν σε αυτό το Βήμα, είναι να μην σταματήσει ποτέ να μένει ζωντανή η ιστορική μνήμη, μέχρι τη στιγμή της ιστορικής δικαίωσης.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Και εμείς ευχαριστούμε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδριάσή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» και ενημερώθηκαν για την ιστορία του κτηρίου και τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής των Ελλήνων, σαράντα έξι μαθήτριες και μαθητές και τρεις συνοδοί εκπαιδευτικοί από το 1^ο Γυμνάσιο Σκάλας Ωρωπού.

Η Βουλή τούς καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σας καλώ να τηρήσουμε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των θυμάτων της Γενοκτονίας των Ποντίων.

(Στο σημείο αυτό τηρείται στην Αίθουσα ενός λεπτού σιγή)

Αιωνία η μνήμη.

Ολοκληρώθηκε η συζήτηση της ειδικής συνεδρίασης για την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γεώργιος Βαρεμένος): Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 12.57' λύεται η συνεδρίαση για αύριο, ημέρα Πέμπτη 17 Μαΐου 2018 και ώρα 9.30', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: κοινοβουλευτικό έλεγχο, συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ